

Uṭup Ulil Unuura wi Maci apiitun

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo Uṭup Ulil Unuura wi Maci apiitun. Maci awoon nakobraar daaşa i Yetu abiiṅ adu adola kë akak naṭaşarul. Maci awo alon ṭi banjañan biki Yetu ajakun aji baya bado kaṭup Uṭup Ulil Unuura babot baṭooran pntuk pi banfiyaarun du dko di bakyahan. Maci aṭup ṭi ulibra wi jibi Yetu abukiin, na uko wi adolon ṭi umundu wi na uko wi ajakanun bañaan, na pkeṭ pi nul na pnaṭa ṭi pkeṭ pi nul. Yetu aṭup na bañaan na mntëṅ, ajeban bamaakal, adook ṅntaayi, ado iko itum maakan iñonarënaan ṭi kadun ki bañaan. Maci aṭup Uṭup Ulil Unuura wi pa bayiṭul bayuday kadiimanaan baka kë na manjoonan Yetu awoon nabuuran bañaan i baṭupar Naşibaṭi batarun aṭiiniyaan ṭi Ulibra wi Naşibaṭi, kë iko yi baṭupun ṭi a bti ji abi ado kabi, idolanaa. Ul awoon naşih ambiin awo i kabi. Uko mënt ukaan kë bañaan babi bawut katimul adola « Abuk Dayiṭ », ṭiki Dayiṭ abiiṅ awo naşih naweek i bañaan biki Itrayel, banwoon bañaan biki Naşibaṭi. Kë wi Yetu adoon adiiman bañaan biki Itrayel uko wi Pşih pi Naşibaṭi, baweek biki baka badoon apok pok Yetu. Wi Yetu akeṭun, badook baṭaşarul aneenan baka bakak baneej du dko dñehanaani di baka. Bukal kë başë wayşër ṭi umundu aṭup bañaan bti Uṭup Ulil Unuura.

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Pntaali pi Yetu na kabuka ki nul (1.1–2.23)

2. Yowan Nabattaar aɗup uko unklun kabi (3.1-12)
3. Batitmu bi Yetu na jibi Fatana akdoon na pguura ajuban (3.13-4.11)
4. Yetu aɗup uko unklun kabi, ajeban bamaakal, ado mlagre du Galilay (4.12-18.35)
5. Yetu apëna Galilay pya Yerutalem (19.1-20.34)
6. Kanëm kabaañsaani ki Yetu ɗi umundu wi, pwayëş pi bawayşulun na pkeɗul (21.1-27.66)
7. Yetu anaɗa ɗi pkeɗ (28.1-20)

Pntaali pi Yetu

¹ Pntaali pi Yetu Krittun, anwoon abab *Dayiɗ naşih abot awo abab *Abraham pii pi :

² Abraham abuk Itaak, Itaak abuk Yakob, Yakob abuk Yuda na babak aşin*.

³ Yud abuk Peret na Fera. Tamar[✧] awoon anin baka, Peret abukun Hetron, Hetron abuk Ram.

⁴ Ram abuk Aminadab, Aminadab abuk Naaton, Naaton abuk Falmon.

⁵ Falmon abuk Boot. Anin Boot awo Rahab[✧]. Boot abuk Obed. Anin Obed awo Rut[✧]. Obed abuk Yete ;

⁶ Yete abuk Dayiɗ naşih.

Dayiɗ abuk Falomon, anin Falomon abiiŋ awo ahar Uriye[✧].

⁷ Falomon abuk Roboham, Roboham abuk Abiya, Abiya abuk Aɗaf.

⁸ Aɗaf abuk Yotafat, Yotafat abuk Yoram[†], Yoram

* **1:2** *Yuda na babak aşin* : Biinɗ iŋeen na batëb biki bawo baweek biki kntaali ki Itrayel. ✧ **1:3** Natenan ɗi Ujuni 38.27-30. ✧ **1:5** Natenan ɗi Yotuwa 2. ✧ **1:5** Natenan ɗi Rut. ✧ **1:6** Natenan ɗi 2 Famiyel 12. † **1:8** *Yotafat abuk Yoram* : Na manjoonan Yotafat awo ateen aşin Yoram.

abuk Otıyat ;

⁹ Otıyat abuk Yohaŕam, Yohaŕam abuk Akat, Akat abuk Hetekiyat ;

¹⁰ Hetekiyat abuk Manate, Manate abuk Amon, Amon abuk Yotıyat ;

¹¹ Yotıyat abuk Yekoniya na bubuk aŕın ŕı wal wi bamobuŕ baŕaaŕ biki *İtrayel aŕooŕ utaak wi Babilon.

¹² Wi bamobuŕ baŕaaŕ biki İtrayel ayaanaan Babilon, Yekoniya abuk Falatıyel, Falatıyel abuk Forobabel.

¹³ Forobabel abuk Abiyud, Abiyud abuk Eliyakim, Eliyakim abuk Aŕor.

¹⁴ Aŕor abuk Fadok, Fadok abuk Akim. Akim abuk Eliyud,

¹⁵ Eliyud abuk Eleyatar, Eleyatar abuk Mathan, Mathan abuk Yakob‡.

¹⁶ Yakob abuk Yotef, ayin *Mariya, ambukuŕ Yetu i bajaan badu Krittı.

¹⁷ Iwuuŕ injunuŕ du Abraham te Dayıŕ iwo iŕeen na ibaakër ; injunuŕ du Dayıŕ te wal wi bamobuŕ bayuday ayaanaan Babilon, iwo iwuuŕ iŕeen na ibaakër, injunnuŕ du wi bamobnuŕ baka ayaanaan Babilon te ubuka Krittı, iwo iwuuŕ iŕeen na ibaakër.

*Kabuka ki Yetu
(Luk 2.1-7)*

¹⁸ Yetu abuka hën� : Mariya anin ajokar na Yotef. Kë, wi bawooŕ baandobi niimar, kë Uhaaŕ wi Naŕıbaŕı uŕë do kë Mariya awo na kayıŕ.

‡ 1:15 Kajunna ŕı Forobabel te Yakob, Maci alut iwuuŕ itum.

¹⁹ Yotef anjokulun, anwoon ñiint natool abot awo aanjal ppeeta ñi kadun ki bañaan, aji ñi uşalul agar baniw na a bë aanktup bañaan.

²⁰ Jibi awoon na uşal wañ, kë uwanjut wi Ajugun ulon uşë pën awinana ñi ntaafi aji na a : « Yotef, abuk Dayit, kkali pyeenk Mariya du katohu, awo aharu. Uhaaş wi Naşibañi ukaan kë awo na kayin.

²¹ Alun kabuk napoñ ñiint, i iktuun katim ki YetuŞ, ñiki ul aklun kabuuran pntaali pi nul ñi ipekadu yi pa. »

²² Iko mënt bti iyuuñ kë uko wi Ajugun abiiñ aţup aţepna ñi *naţuparul idolanaa, aji :

²³ « *Naaş anwoon aamme ñiint alun kawo na kayin, kabuk napoñ ñiint, balun kaţu'a katim ki Emanuwel* »[☆] uwoon: « Naşibañi awo ñi ptoofun. »

²⁴ Wi Yotef atenun, ado jibi uwanjut ujakulun: ajej Mariya kë awo aharul

²⁵ aşë wo aanwinar na a kë adoo buk napoñ ñiint i aţuun katim ki Yetu.

2

Bayaanñ banwoonun umayar unuur babi pwin Yetu

¹ Yetu abuka du ubeeka wi *Betleyem du uţaak wi *Yuda, ñi wal wi *Herod awoon naşih. Ñi wal mënt wun, kë biint bame njah başë penna umayar unuur aban ñi Yerutalem,

² aşë hepar aji : « Ñun di di Naşih i bayuday ambukiin awoon ba? Nwin ujah wi nul du uţaak wi nun, aşë bi pdëmana. »

Ş 1:21 Yetu: dawoon; « Ajugun abuuran. » ☆ 1:23 Itayi 7.14.

³ Wi Herod naših atiinkuŋ uko waŋ, ayewlaa ukaaŋ kē bañaan biki Yerutalem bti bakak ayewla.

⁴ Ado *baŋeŋan baweek na *bajukan Bgah bti kē bayiti, ašē hepar baka dko di *Krittu awoon i kabuknaana.

⁵ Kē bateema aji : « Du Betleyem du utaak wi Yuda, waŋ wi wi *Naŋupar Našibaŋi apiitunŋ:

⁶ “*Iwi Betleyem, mboš mi utaak wi Yuda
mēnt iwoon ufēt umpoŋtētaanunŋ ŋi Yuda ;
ŋi iwi di naših akpēnnunŋ*

ul akwoon nayafan i Itrayel, pntaali pi naan.” ☆ »

⁷ Wal mēnt kē Herod ašē bop adu biinŋ bame nŋah, ado kē baŋupa bnuura wal wi ujah ujaan upēn.

⁸ Wi wi ašaan ado baka kē baya du Betleyem, aji na baka : « Nayaan nahepar bnuura ŋi uko wi napoŋ mēnt, woli naya wina, nabi kaŋupēn, nhilna kak nya ndēmana. »

⁹ Wi naših ajakuŋ haŋ, kē bašē ya ; wi wi ujah wi babiinŋ awin ušaan apēn, awo ŋi kadun ki baka, te adoo ya ataŋ na dko di napoŋ awoon ašē naŋ.

¹⁰ Wi bawinunŋ ujah ašē lilan maakan.

¹¹ Baneej ŋi katoh, awin napoŋ na Mariya anin, ašē nup adēmana. Bahaabēš wal mēnt nmañ nŋi baka apēnan da uwuuru, na mnkulan*, na ukēra ujuŋ ulil pŋkēñ, aŋena.

¹² Kē Našibaŋi ašē diiman baka ŋi nŋaafi kē baanwo i kakak du Herod, wi wi bašaŋ aŋēpna bgah blon akak utaak wi baka.

Yotef na aharul baŋi na abuk baka aya Ejiptu

☆ **2:6** Mike 5.2. * **2:11** *Mnkulan* : Manwo pñaak pi mnko, pi bajaan bakayan. Udu wi pa ulil pŋkēñ. Pñaak mēnt patam maakan.

13 Wi biinț bame njah bayaan, kë uwanjut wi Ajugun uşë pën awinana ți nțaafi ți kadun ki Yotef aji na a : « Națiin, ijej napoț na anin, nați naya Ejiptu, ițo da te wal wi nji kabiin kațupu, țiiki Herod abi kado karab napoț pa pfiņa. »

14 Kë Yotef anața na utejan, ajej napoț na anin kë baya Ejiptu.

15 Baya țe da te wal wi *Herod akețun. Uko mënț uyuuj kë uko wi Ajugun abiin ațup ațëpna ți *națuparul udolana : « *Du Ejiptu di di nduunun abuk naan* »[☆]

16 Wi Herod ammeen kë bame njah baguura, adeebaț maakan. Ayil wal mënț du Betleyem na ți nfët nãnoğun da bti aji bafin bapoț biinț bti banwoon baampel nșubal nteb, țiiki bame njah bațupa wal wi napoț abukiin.

17 Hënk di di uko wi Yeremiya Națupar Nașibați abiin ațup udolaniin:

18 « *Pdiim pi nãaț aloņ patiinkana du ubeeka wi Rama, nwooni na mntëğ mweek : Raket akwooniirun babukul ; așë nooran pyompan, țiiki bakeți.* »[☆]

Yotef awoona Ejiptu abi afët ți Nataret

19 Wi *Herod akețun, kë uwanjut wi Ajugun uşë pën awinana ți kadun ki Yotef ți nțaafi du Ejiptu.

20 Uji na a : « Națiin, ijej napoț na anin, nakak utaak wi *Itrayel : banjalun pfiņ napoț bakeți. »

21 Kë Yotef anața ajej napoț na anin, akak Itrayel.

22 Kë wi ameen kë *Arkelayut ahiiun utaak wi *Yuda wi Herod așin akețun, kë așë ți pya da.

☆ 2:15 Hotey 11.1. ☆ 2:18 Yeremiya 31.15.

Naşibaŋi ayuuja ŋi nŋaafi kē awo i kaya utaak wi *Galilay†.

²³ Aya afēŋ du ubeeka ulon wi bajaan badu *Nataret, hēnk uko wi *baŋupar Naşibaŋi bajakun udolanaa : « *Alun kadu'ana ŋiint i Nataret.* »

3

Yowan Nabattaar aji na baŋaan bawut pjuban baŋelēŋ ŋbida

(Markuŋ 1.1-8; Luk 3.1-18; Yowan 1.19-28)

¹ Wi nŋsubal nŋtum nŋaŋepun, kē *Yowan Nabattaar aŋŋ pēn awinana, aŋup du *pndiiŋ pi *Yuda

² aji na baŋaan: « Nawutan pjuban, naŋelēŋ ŋbida, ŋiki *Pŋih pi Baŋi paŋogi. »

³ Uko wi nul wi wi *Itayi *Naŋupar Naşibaŋi aŋiiniyaanun aji :

« *Pdiim ploŋ pahuuran du pndiiŋ aji :*

« *Nabomaan bgah bi Ajugun aklun kaŋepna, nadolana ilēl itool.* » ☆

⁴ Yowan awohara kamiŋa ki babomanun na pfaal pi untaam wi pnkunkaali aŋŋ tan katēl ŋi blank ; aji de nŋguul na mnob.

⁵ Wal mēnŋ kē baŋaan biki ubeeka wi Yerutalem na utaak wi Yuda bti, na utaak wi bdēk bi Yordan bti baŋŋ ya du a.

⁶ Baji babi kaŋup ipekadu yi baka kaŋŋ do *battaar baka ŋi bdēk bi Yordan.

⁷ Wi Yowan awinun kē *bafaritay na *bataduk batum kē bakbi pyeenk batitmu ŋi a, kē aŋŋ ji na baka : « An, nawo pntuni pi nŋfunan! In

† **2:22** *Utaak wi Galilay* : Dul di di aŋa Arkelayut awoon naŋih.

☆ **3:3** *Itayi 40.3.*

ahoopatanəŋ aji naŋi udeeb wi Naşibaŋi unkmibiin ba?

⁸ Nadoon kado keeri iko inkyuujun kë nawut pjuban abot aŋëlëş ɲbida.

⁹ Nawutan kaşal kaji : “Nwo biki pşini pi Abraham!” Dŋupan, Naşibaŋi ahilan kakakan mnlaak mi babuk Abraham.

¹⁰ Ptibi padobi bëkan bëkan ŋi mnko uŋeeh, bko banwoon baankbuk mnko mnuura bafal kafël du bdoo.

¹¹ « Nji, dji kabattaaran na meel kadiimanaan kë nawut pjuban aŋëlëş ɲbida ; kë anşaan abi ŋi kafet naan aşë dëm apelën maakan, mëndoo ñoom ñoom kamëbana işapaat ; ul alun kabattaaran na Uhaaş wi Naşibaŋi na bdoo.

¹² Awo na kajeŋ ŋi iñen, aweey kapaŋeş ptiiŋ na plëfar. Aya katoor ptiiŋ ŋi pnkuti kaşë kafël plëfar du bdoo banwoon baankjëmşa. »

*Batitmu bi Yetu
(Markut 1.9-11; Luk 3.21-22)*

¹³ Wal mënt kë Yetu aşë pënna utaak wi *Galilay, abi bdëk bi Yordan, *Yowan ahilna abattaara.

¹⁴ Kë Yowan aşë pok, aji na a : « Nji dwoon kayeenkna batitmu ŋi iwi, kë işë bi ŋi nji! »

¹⁵ Kë Yetu aşë teema aji : « Duni idinan uko mënt. Aa, hënk di di ɲwoon i kado uko bti wi Naşibaŋi aŋaluŋ. » Kë Yowan adinanii.

¹⁶ Wi Yetu ayeenkan yeenk batitmu apën ŋi meel, kë baŋi başë haabëşa ŋi dko mënt. Awin *Uhaaş wi Naşibaŋi kë uwala ŋi a ji ubalab ufaatal.

¹⁷ Kë pdiim plon paşë pënna baŋi aji : « Iwi iwoon abuk naan, dŋalu maakan, dmaganu. »

4

Untaayi Uweek ula pguur Yetu du pndiiş
(*Markut 1.12-13; Luk 4.1-13*)

¹ Wi Yetu apënañ pën du meel kë Uhaaş wi Naşibaţi uşë ñooṭa du *pndiiş, kë *Untaayi Uweek ukdo na pguura ado buṭaan.

² Aṭo ṅnuur na ṅtejan iñeen ṅbaakër bë aandee, wi ṅaṭepun, kë ubon uşë de'a.

³ *Naguuru kë aşë ñoga aji : « Woli iwo Abuk Naşibaţi, jakan na mmlaak mi mankak ipoom. »

⁴ Kë ateema aji : « Upiitana aji :

“Mënt uko ude ṭañ umëbanuñ ubida wi ñaan

ṅṭup bti ṅankpënuñ ṭi mntum mi Naşibaţi ṅa.”✧ »

⁵ Kë Untaayi Uweek ukak aṅooṭa du Yerutalem ubeeka uyimanaan, apayana du bṭuk bi *Katoḥ Kaweek ki Naşibaţi duuṭ

⁶ aşë ji na a : « Woli iwo Abuk Naşibaţi, klut kajot. Kë hënk di di upiituñ ṭi Ulibra wi Naşibaţi aji :

“Kë Naşibaţi aluñ kaji na ṅwanjuṭ ṅi nul

ṅajeju ṭi iñen

kati ihubta ṭi plaak plonj.”✧ »

⁷ Kë Yetu aji na wa : « Ukak apiitana aji :

“Inwo kado katen me Ajugun Naşibaţi i nu ahinan pdo uko wi ajakuñ.”✧ »

⁸ Untaayi ukak apayana du pnkuñ plonj pweek maakan aşë diimana ṅtaak bti ṅi umundu na mndëm mi ṅa,

⁹ aşë ji na a : « Dwulu iko yi bti woli iṅup adëmanaan. »

¹⁰ Wal mënt kë Yetu aşë ji na wa : «*Fatana, ṭëpan iya! Upiitana aji :

✧ 4:4 Pleşan 8.3.

✧ 4:6 Kañaaam 91.11-12.

✧ 4:7 Pleşan 6.16.

“Ajugun, Naşibaţi i nu ƚań i i iwoon kadëman,
kë ul ƚań i i iwoon kado kalempar.”✧ »

11 Wi wi untaayi uşaaŋ aya aduka. Kë nwanjut
ŋaşë bi ańoga, alempara.

*Yetu awugşsa akak Galilay
(Markut 1.14-15; Luk 4.14-15)*

12 Başup Yetu aji bawat *Yowan nabattaar ukal-
abuş. Wi atiinkuŋ uko waŋ, awugşsa wal mënţ akak
du uatak wi *Galilay.

13 Apën du ubeeka wi *Nataret aya afëţ du wi
Kapernawum. Uwo du kabaŋ ki bdëk, kańog ŋtaak
ŋi Fabulon na Neftaliya.

14 Uko mënţ uyuuŋ kë uko wi *Itayi *Naşupar
Naşibaţi abiin aşup udolanaa :

15 « An, ŋtaak ŋi Fabulon na Neftaliya,
nańńogung bdëk bi Galilay du plut pi Yordan,
nanwoon du Galilay di banwoon baanwo bayu-
day bafëţuŋ!

16 Pntaali panwoon ƚi bdëm
pawin bjeehi bweek,

bjeehi bweek bapën

ajeehan bańaaŋ banwoon du dko di bdëm bi
pkeţ. »✧

17 Wal mënţan waŋ kë Yetu aşë jun pjukan aji
: « Nawutan pjuban, naţëlëş ŋbida, ƚiki *Pşih pi
Naşibaţi pańog pii pi. »

*Yetu adu baţaşarul babaakër bateek
(Markut 1.16-20; Luk 5.1-11)*

18 Unuur ulon, Yetu apoş ƚi kabaŋ ki *bdëk
bi Galilay, aşë win biinţ batëb banţaarun, Timon

✧ 4:10 Pleşan 6.13. ✧ 4:16 Itayi 9.1-2.

andu'aniin Piyeer, na Andre, kë bakfël bridiya du bdëk, bawo batuh.

¹⁹ Aji na baka : « Națașaan, dkakanan batuh bañaan. »

²⁰ Ți dko mënț kë babi duk duk iridiya, ațașa.

²¹ Aya alow btișu akak awin batëb banțaarun, *Yakob na *Yowan babak ñiinț alon anwoon katim ki Tebede. Bawo ți bțeem na așin baka, awo ți pboman iridiya, kë așë du baka.

²² Ți dko mënț, kë baduk așin baka na bțeem, ațașa.

Yetu ajukan akuț ajeban bañaan

(Markut 1.39; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yetu aji ñaay na utaak wi *Galilay bti kajukan ți itoh iñehanaani, kabot kațup *Uțup Ulil Unuura wi *Pșih pi Bați, kajeban mmaak bti na pțakëm bti ți bañaan.

²⁴ Katimul kapënala ți utaak wi Tiri bti, kë bașë ji bațija bamaakal bti na biki iko ilon iknooranun: banwoon na nntaayi, bankjotun kako, na banyojun iñeen na ihoț kë aji jeban baka.

²⁵ Bañaan batum maakan baji babi kațașa, kawoona Galilay, utaak wi Nbeeka Iñeen, ubeeka wi Yerutalem na utaak wi *Yuda bti na utaak unwoon du plut pi Yordan.

5

Pjukan du Pnkun

(Luk 6.20-23)

¹ Wi Yetu awinun bañaan batum așë paya du pnkun, ațo. Bațașarul babi aňoga,

² kë așë jun pjukan baka aji :

- 3 « Bañaan bannumiin Naşibaţi ti nhaaş ni baka banuurandëni
 ţiki *Pşih pi Baţi pawo pi baka.
- 4 Bañaan banwoon ţi nwooni banuurandëni
 ţiki Naşibaţi aluŋ kayompan baka!
- 5 Bañaan banjoobuŋ bkow banuurandëni
 ţiki umundu bti uluŋ kawo wi baka.
- 6 Bañaan banklaan pdo iko yi Naşibaţi ajakuŋ na
 nhaaş ni baka bti, banuurandëni
 ţiki Naşibaţi aluŋ kawul baka kakëşan uko wi
 baklaan.
- 7 Bañaan bankñaagiin banuurandëni,
 ţiki Naşibaţi aluŋ kañaga baka.
- 8 Bañaan banwoon na nhaaş njint, banuurandëni
 ţiki baluŋ kawin Naşibaţi.
- 9 Bañaan bankţijun btiinkar banuurandëni
 ţiki Naşibaţi aluŋ kaji bawo babukul.
- 10 Bañaan biki bakhajanuŋ aji bataş Naşibaţi, banu-
 urandëni,
 ţiki Pşih pi Baţi pawo pi baka.
- 11 « Nanuurandëni woli babenjan, ahajanan,
 aţilandëran ţiki naji nataşën.
- 12 Nalilaan, nawo ţi mntaŋ, ţiki baluk bweek
 bayoonkan du baţi. Naleşan kë hënk di bahajanuŋ
 kak *baţupar Naşibaţi biki ţfa.

Pnam na bjeehi bi umundu
(Markut 9.50; Luk 14.34-35)

- 13 Yetu akak aji : « Nawo pnam pi umundu. Kë
 pnam paşë doona we woli payaşı ba? Nahilan
 kakakan kataabare ki pa i? Pawaan udooni, paji
 pafël du bdig, bañaan kapoş pa.

14 « Nawo bjeehi bi umundu ji ubeeka unwoon du pnkuṅ duuṭ wi bañaan bti bajaan bawin.

15 Ñaan aanji tehan unkaniya kaşë fêṭ wa na kakana! Ñaan aji ṭëp ṭëp kaṭu wa du bko duuṭ ujeehan bañaan bti banwoon ṭi katoh.

16 Hënk, nawo kawut udo wi nan unuura udo ka-
jeehan ji unkaniya pa bañaan bti bawin, andolun
ahilna adëman Naşibaṭi Aşinan anwoon du baṭi. »

Pjukan ṭi uko wi Bgah bi Moyit

17 Yetu akak aji na baka : « Nawutan kaşal kaji dbi bi pba na *Bgah bi Moyit, na uko wi *baṭupar Naşibaṭi bajakuṅ. Mëmbi bi ppënan wa, dbi bi uko mënṭ uhilna udolana.

18 Dṭupan, manjoonan ma : Ji mboş na baṭi ṅado kaba, nin uko umpoṭëṭaanuṅ ṭi Bgah uunkpën bë iko yi bajakuṅ bti iindolanaa.

19 Hënk di uwoon, ñaan anwoon aankṭaş uko umpoṭëṭaanuṅ ṭi iko yi Bgah bajakuṅ, aşë jukan bañaan bado ji a, uṅ mënṭan akwoonuṅ am-
poṭëṭaanuṅ du *Pşih pi Baṭi. Kë anşaan ado iko yi Bgah bajakuṅ akuṭ ajukan ya bañaan, uṅ mënṭan aluṅ kawo naweek du Pşih pi Baṭi.

20 Dṭupan, woli naanṭaş uko wi Naşibaṭi apel *ba-
jukan Bgah na *bafaritay, naankhil pneej du Pşih pi Baṭi. »

Pjukan ṭi uko wi udeeb

(Markut 11.25; Luk 12.57-59)

21 Yetu akak aṭiini aji : « Natiink uko wi bajakuṅ na bateeman ṭfa : “*Tinkfiṅ ñaan*”[☆]; ñaan ankfiṅuṅ atënṭul aya kahepna du uruha.

☆ 5:21 Ppën 20.13.

22 Kë nji nşë tapan : Ñaañ andeebaṭëruñ atëntul aluñ kateem ti uko wañ du nawayëş. Ñaañ anjakuñ na atëntul awo nayila aluñ kahepna ti uko wañ du *uruha uweek. Ñaañ anjakuñ na atëntul awo nawaan udooni awo i kafëlana du bdoo bi infernu.

23 Keeri woli iya pdo bṭeñan du *bliit bi mngur pa Naşibaṭi, aşë leş kë atëntu adeebaṭëru,

24 dukan iko yi ibiinaanuñ ti kadun ki bliit bi mngur idun iya ikak ti ploolan na atëntu, işë iwugşa ikak ibi iwul Naşibaṭi bṭeñan bi nu.

25 « Woli itool pya uruha na ñaañ i nakaan uhok, ṭaraan ikak ti ploolan na a, wi nahonuñ ti bgah, ji abi añooṭu du nawayëş, nawayëş aji na nalemparul awatu ukalabuş.

26 Dṭupu, manjoonan ma : Iinkpën da bë iinluk uko wi iṭeetuñ te du pataka pbaañşaaani. »

*Pjukan ti uko pjuban pi piinṭ
(Maci 18.8-9; Markuṭ 9.43,47-48)*

27 Yetu akak aji : « Natiink uko wi bajakuñ na bateeman ṭfa : “*Iinkpiinṭ na ahar ñaañ.*”[☆]

28 Nji kë nşë tapan : Ñaañ antenuñ ahar ñaañ na uşal wi ppiinṭ na a, adobi piinṭ piinṭ na a ti uşalul.

29 Woli pkëş pi nu pdeenu paṭu'u ijuban, lookşën pa ifël du kalowan : uhokan iwaan dko dloolan di uleefu kë di ifëlana du infernu na uleefu bti.

30 Kë woli kañen kadeenu ki nu kaṭu'u pjuban, falan ka ifël du kalowan : uhokan iwaan dko dloolan di uleefu kë di ifëlana du infernu na uleefu bti.

[☆] 5:27 Ppën 20.14.

31 « Ulibra wi Naşibaţi ukak aji : “*Ñaaŋ ankdookuŋ aharul awo kawula kakaarta kankyuujuŋ kē bniim babaa.*”[☆]

32 Kē nji nşē ŧupan : Ñaaŋ andookuŋ aharul anwoon aampiintŋ na nin ñaaŋ aloŋ nampaţi aŧu aharul mēntŋ pjuban pi piintŋ woli aniimar na ñiintŋ aloŋ ; kē ñaaŋ anniimuŋ ñaaŧ i badookuŋ ŧi bniim, ajuban pjuban pi piintŋ. »

Pjukan ŧi uko wi pmehna

33 Yetu akak ajukan aji : « Nakak atiink kak uko wi bajakuŋ na bateemun : Iinkgar pmehna pi nu, iwo kado uko wi ihoŋuŋ ŧi kadun ki Ajugun[☆].

34 Kē nji nşē jakan nawutan kamehna nin : nawutan kamehna ŧi baŧi, ŧiki dul di di Naşibaţi ajaan aŧo kaşihna ;

35 nawutan kamehna ŧi mboş ŧiki manwoon dko dpafni ihoŧ di nul ; nakmehna ŧi Yerutalem, ŧiki dawoon ubeeka wi *Andēmuŋ Maakan.

36 Kmehna kak ŧi bkowu, ŧiki iinhina kakakan kawel kaloolan ki ba kakak kafaat kēme kajēn.

37 Pdinan pi nan pawoon pdinan na manjoo-nan, kē ppok pi nan pawoon ppok na manjoo-nan. Uko umpafuŋ ŧi nŧup mēntŋ uwoona du *Untaayi Uweek.*^{*} »

Pjukan ŧi uko wi plukan

38 Yetu akak aji na baka : « Natiink uko wi bajakuŋ ŧfa : “*Woli ñaaŋ alookşu pkēş ; lookşana pi nul, woli akitu pñiinj, kitana pi nul.*”[☆]

[☆] 5:31 Pleşan 24.1. [☆] 5:33 Bgah 19.12; Mnfēn 30.3; Pleşan 23.22-24. * 5:37 Untaayi Uweek kēme : “buŧaan”. [☆] 5:38 Ppēn 21.24; Bgah 24.20; Pleşan 19.21.

39 Kë nji nşë jakan, nawutan kaneenan uleefan ñaan anñalan p dolan buñaan. Nañpën ñep nadoki woli ñaan akobu kañen ñi kajeem kadeenu, kdeka kundu.

40 Woli anjal pñooñu uruha kayeenknu kamişa, doon iwula kak bayeti bi nu.

41 Woli ñaan añu'u ppoş dko danlowun, poşan na a dko dampelun dko mënñ nyaaş nñëb.

42 Woli ñaan añhanu, ñenana ; woli ñaan anjal pñeeñu, wutan kadeka feñ. »

*Nañalan başooradan
(Luk 6.27-28,32-36)*

43 Yetu akak ajukan aji : « Natiink uko wi bajakun ñfa : “*Ñalan atënñu*✧ ipok naşooradu.”

44 Kë nji nşë jakan : Nañalan başooradan nakun nañehandër bankfëpanañ Naşibañi awul baka bnuura, nado kado bampokananñ bnuura. Nakaan nado kañehan Naşibañi pa bankñupun uko wi nan buñaan, pa bankhajanananñ.

45 Nadiiman hënk, kë nawo babuk Naşibañi Aşinan anwoonñ du bañi. Ul andoonñ bnuur kë baktër pa bado buñaan na bado bnuura, abot ado uşubal kë ukjot ñi bañool na ñi banwoonñ baanwo bañool.

46 Woli nañal banñalanañ ñañ, ubeeb uhoñ wi wi nakaan ba? Bakobraar daaşa badoo ji bado hañ.

47 Woli bayiñan ñañ biki najaan nawul mboş, nado uko ulonñ undëmun i? Banwoonñ baanfiyaar Naşibañi badoo ji bado hañ.

48 Nawoon bajinñ bañool jibi Aşinan anwoonñ du bañi awoonñ najinñ nañool ñi iko bñi. »

✧ 5:43 Bgah 19.18.

6

Pjukan ti uko wi p̄t̄enk banwaan̄uŋ

¹ Yetu akak aji na baka : « Naṭaafaraan kayuuj ti kadun ki bañaan̄ k̄e naṭaṣ uko wi Naṣibaṭi ajakuŋ kahilna ṭaṅ kawinana ti baka. Woli nado haŋ naankluŋ kayeenk baluk bi Aṣinan anwoon̄ baṭi.

² Woli iṭenk keeri ñaan̄ anwaan̄uŋ, wutan kado kapiitar. H̄enk di balagare bajaan̄ bado du *itoh iñehanaani na du igah, bañaan̄ bahilna bado kadēman baka. Na manjoonan, d̄ṭupan, badobi yeenk yeenk baluk bi baka.

³ K̄e iwi, woli iṭenk ñaan̄ anwaan̄uŋ, kañenu kamayu kaanwo kame uko wi kadeenu kawuluŋ,

⁴ uṭen wi nu uhilna uwo uunkmeetaana. Woli ido haŋ, Naṣibaṭi Ṣaaṣ anjaan̄ awin iko yi bañaan̄ bawoon̄ baanji bawin, aluŋ kaluku. »

Pjukan ti uko wi p̄ñehan Naṣibaṭi

(Luk 11.2-4)

⁵ Yetu akak ajukan aji : « K̄e woli nañehan Naṣibaṭi, nawutan kado ji balagare : woli bañehan Naṣibaṭi, baji baŋal kanaṭ du *itoh iñehanaani na du n̄paṭ bgah bañaan̄ bahilna bawin baka. D̄ṭupan, na manjoonan, badobi yeenk yeenk baluk bi baka.

⁶ K̄e iwi, woli iñehan Naṣibaṭi, neejan du meet̄ di nu, id̄eṭ bgah, iñehan Naṣibaṭi Ṣaaṣ, awo da na iwi ṭaṅ. Ṣaaṣ anjaan̄ awin iko yi bañaan̄ bawoon̄ baanji bawin, aluŋ kaluku.

⁷ « Woli nañehan Naṣibaṭi, nawutan kado kaṭup iko iṭum kakal̄eṣ ji banwoon̄ baanfiyaar Naṣibaṭi : baṣal aji woli baṭum b̄ṭup, Naṣibaṭi kaṭiink baka.

⁸ Nawutan kado ji baka, Aṣinan ame bnuura uko wi nanumiin̄ ji nabi nado kahepara wa.

- 9 « An, keeri, woli nañehan Naşibaţi najaan naji :
 Aşınun inwoonj du baţi,
 bañaanj bti badinan kë iyamani,
 10 pşihu pabi,
 uko wi inalañ udolana
  i mboş ji du baţi.
 11  enun n a uko ude wi nnumiinj.
 12 Miirun pjuban pi nun
 jibi un nkaan aji nmiir banjubanuñ un.
 13 Kwutun n do bu aan woli baguurun
 i e ibuuranun  i *Untaayi Uweek.*
 [Iwoonj ajug p ih, mnhina, na *mnd m te mn o.
 Uwo hañ.]
 14 «  nh n, woli namiir bañaan banjubananañ,
 Aşinan anwoonj baţi akak kamiiran ;
 15 k  woli naanji namiir banjubananañ, Aşinan
 kak aankmiir pjuban pi nan. »

Pjukan  i uko wi pyiman

- 16 Yetu akak aji na baka : « Woli nayimani, nawutan kajoo an jibi balagare bajaan bado : baji ba o aran kaara, bañaan bahilna bawin k  bayimani. Na manjoonan, d upan, badobi yeenk yeenk baluk bi baka.
 17 K  iwi, woli iyiman, k ran uleef na uk ra ulil p k n ibot i ow k eş,
 18 bañaan bawutna kame k  iyimani, Naşibaţi Şaaş  a  anwoonj da aji win iko immeniin, amee. Şaaş anjaan awin iko yi bañaan bawoonj baanji bawin alañ kaluku. »

* 6:13 Untaayi Uweek k me : “bu aan”.

Pyok pi bați
(Luk 12.33-34)

¹⁹ Yetu akak ațiini aji : « Nawutan kado kala pyok ti umundu wi, wi nbob na njof njajaan njatok iko, wi bakiij bajaan bajip.

²⁰ Națepën țep nado kala pyok pi bați, banwoon baanwo na nbob na njof njanktoki bka bi nan, banwoon baanwo na bakiij bankjipi.

²¹ Dko di bka bi nu bawoon, dul di di kațeb ki nu kakwoon. »

Pkëș pawoon bjeehi bi uleef
(Luk 11.34-36)

²² Yetu akak aji : « Këș kawoon unkaniya wi uleef ; woli kęșu kawo kjeb, uleefu bti uwo ti bjeehi.

²³ Kë woli kęșu kafeli, uleefu bti uwo ti bdem. Woli bjeehi banwoon ti iwi bawo bdem, ikeer awo ti bdem bweek! »

Nașibați na itaka
(Luk 16.13)

²⁴ Kë Yetu akak aji : « Nin nãaan aanhil kalem-par bașih batëb : apok alon kaçal undu, keme amëban alon, kașë beeh undu. Naanhinan kalem-par Nașibați kabot kalempar itaka. »

Nahațan Nașibați
(Luk 12.22-31)

²⁵ Yetu akak ajukan aji : « Uko waņ ukaan kë njakan, nawut kațaaf uko ude [na udaan] wi nanumiin pa ubida, keme iko iwohara yi nanumiin pa uleef wi nan. Ubida uumpel uko ude i? Kë uleef, uumpel imișã i?

²⁶ Natenan ŋkat: ŋaanji ŋatepi, ŋaanji ŋakit, ŋaanji ŋahank ti inkuti, kē Aşinan anwoon baŋi aşē ji wul ŋa uko ude! Mēnt an napelun ŋa i?

²⁷ Ahoŋ ti an ahilanun ti maŋtaaf kahoŋalēş un-uur uloolan ŋaŋ ti ubida wi nul?

²⁸ Kē we uwoon pŋaaf uko uwohara? Natenan iŋeeŋ yi ugof wi uŋeeh jibi ijaan idēm : iinji ilemp, iinji iŋiir.

²⁹ Kē nşē jakan, Falomon naşih, ti pdēm pi nul bti, aambaan kaŋēgi'aara ji kalon ti ya.

³⁰ Ujaagal uwo nŋa du uŋeeh, faan balun bafēl wa du bdoo, kē Naşibaŋi aşē ji woharana woharan wa iko inuura. An, nanwoon naanfiyaar akēşan, nameen na manjoonan kē alun kawoharēnan kak kapelan.

³¹ An kak, nakhaajala, nakbi kaduka duka ti pla uko ude kēme uko udaan, kēme uko uwohara.

³² Iko yaŋ yi yi banwoon baanfiyaar Naşibaŋi bajaan babi wo wo ti bla, kē an, Aşinan anwoon du baŋi ame kē nanuma iko mēnt bti.

³³ Nawo i kaŋēp ŋēp duna kala pneej du Pşih pi nul na pdo uko wi ajakuŋ uwo utool, kaşē kayeenk kak iko mēnt bti.

³⁴ Nawutan keeri kaŋaaf uko wi faan : faan dawo di Naşibaŋi. Unuur unjinŋi na unoor wi wa. »

7

Nawutan kado katen buŋaan di batēntan

¹ Yetu akak aji na baka : « Nawutan kabi kaduka duka ti pten buŋaan bi batēntan, Naşibaŋi awutna katen bi nan.

² Jibi naktenuŋ batēn̄an, hēnk di di Naşibaŋi ak-
luŋ katenan ; kē kaniibi ki nakniibun̄, kul ki ki
bakluŋ kaniibnan.

³ Ibaa tenar we katēmal kanwoon̄ ŋi pkēş pi
atēn̄tu, aşē duk pmul panwoon̄ ŋi pi nu? We ukaan
ba?

⁴ Hum di di ihinanuŋ kaji na atēn̄tu, “ayiŋ naan,
biin mpēnanu katēmal ŋi pkēş” aşē duk pmul pan-
woon̄ ŋi pi nu?

⁵ Iwi n̄ataaki, duni ipēnan pmul panwoon̄ ŋi pkēş
pi nu! Woli ipēnan pa kbaa hil kawin bnuura,
kapēnan katēmal kanwoon̄ ŋi pkēş pi atēn̄tu!

⁶ « Nakwul ŋbuş uko unyimanuŋ, kaŋi ŋakakaran
ŋadam ; nakfēl wuuru wi nan ŋi ihoŋ yi ŋkuma kaŋi
ŋabi ŋapoş poşan wa. »

Nañehaan Naşibaŋi Aşinan
(Luk 11.9-13)

⁷ Yetu akak ajukan aji : « Nañehaan, nalun̄ kay-
eenk, nalaan, nalun̄ kawin, nakob kobaan, balun̄
kahaabēşan.

⁸ Hēnk di uwoon̄, ñaaŋ aññehanun̄ aka, anklaan̄
awin ; kē ankob kobanuŋ, bahaabēşa.

⁹ « Ahoŋ ŋi an i i abukul akñehanun̄ kapoom aşē
wula plaak?

¹⁰ Kēme aññehana uŋēb aşē wula upula ba?

¹¹ Woli an nandoon̄ awo bado buŋaan name pwul
babukan iko inuura, naşalanun̄ ŋyaaş hum ŋi ŋi
Aşinan i baŋi ahilanun̄ kaŋen bankñehanulun̄ iko
inuura?

¹² Kē hēnk di di nawoon̄ kado bañaaŋ uko bti wi
naŋaluŋ badolan. Uko waŋ wi wi *Bgah bi Moyit
na *baŋupar Naşibaŋi bajukanun̄. »

*Plëman pamminiun
(Luk 13.24)*

¹³ Yetu ajiini na baka aji : « Natamaan naneejna plëman pamminiun. Plëman na bgah injaan iñoot ñaan du dko di akyaan katoknaana ihaani, kë batum baji batëpna ya.

¹⁴ Kë plëman na bgah inşaan aji iñoot ñaan du dko di akkaani ubida işë miñ, kë bañaan bantiinku bajaan bawin ya katëpna ya.

¹⁵ « Nalipariin bandaarun aji bawo *baţupar Naşibaţi. Baji babi ţi an kawo ji ņkaneel aşe wo du ņhaaş ņi baka ņñiin ņanjooţun.

¹⁶ Nalun kayikrënaan baka ţi mnwo mi baka. Ñaan aanhilan kamar mbut ţi byuw, këme mnjaak ţi btëmpël.

¹⁷ Bko bjeb baji bawul mbuk mnuura, kë bko bmaakal baji bawul mbuk mnwuţaan.

¹⁸ Bko bjeb baanhil pwul mbuk mwuţaan, kë bko bmaakal baanhil pwul mbuk mnuura.

¹⁹ Bko banwoon baanji bawul mbuk mnuura baji bafal kafël du bdo.

²⁰ Kë hënk di di naklun kayikrënaan bañaan mënt ţi mnwo mi baka.

²¹ Mënt bañaan bti bankjaknun “Ajugun, Ajugun” bakneejun du *Pşih pi Baţi, ankdolun ţań uko wi Paapa i baţi ańalun akneejun da.

²² Unuur mënt batum balun kajakën : “Ajugun, Ajugun, jëm ţi katim ki nu ki ki ņţupnun Uţup wi Naşibaţi i, adook ņntaayi abot ado mlagre mntum i?”

²³ Wal mënt, dji na baka : “Mëmbaan kame'aaran ; nalowaan, an nanwoon naanji naţaş Bgah bi Naşibaţi.” »

Itoh itëb
(Luk 6.47-49)

²⁴ Yetu akak aji : « Hënk, woli ñaañ atiink n̄tup ñi naan ñi, abot aṭaş ña, awo wo ji ñaañ natit anniwun̄ kato hul, apaf ka ṭi m̄nlaak.

²⁵ Uṣubal ubii, kē meel mampaari, uyook kē unaṭa akëk ; kē kaanjoti, ṭiki kajip̄ adiilën, apaf ṭi m̄nlaak.

²⁶ Kē anṣaañ atiink n̄tup ñi naan ñi aṣë wo aankṭaş ña awo ji ñaañ anwoon̄ aantiti, anniwun̄ katoḥ ṭi pyiw.

²⁷ Uṣubal ubii, kē meel mampaari, kē uyook unaṭa akëk, kē kajot̄ atoka b̄ti. »

²⁸ Wi Yetu aṭiiniin̄ hañ aba, bañaan̄ bañoñar pjukan pi nul,

²⁹ ṭiki aanji jukan ji *bajukan Bgah biki baka, aji jukan na pdiim pi naṣih.

8

Yetu ajeban ñiint̄ ammaakun̄ bdoo
(Markut 1.40-44; Luk 5.12-14)

¹ Yetu awala du pnkun̄, kē bañaan̄ batum baṣë wo ṭi pṭaṣa.

² Ñiint̄ alon̄ ammaakun̄ bdoo abi, añaoga, aṣë jot ṭi ihoṭul, afëṭ kaara ṭi mboṣ aji na a : « Naweeek, woli in̄jali, ihinan̄ kajebanaan, nkak njint̄. »

³ Yetu atar kañen abana, aṣë ji : « Aa, dn̄jali, kakan iijint̄. » Ṭi dko mënṭ kē pmaak pi bdoo pabi pën pën ṭi a.

⁴ Kē aṣë ji na a : « Wutan kaṭup nin̄ alon̄ uko un̄ṭepun̄, duni iya iwinana du *naṭen̄an Naṣibaṭi ibot ido bṭen̄an bi Moyit̄ ajakun̄ pa bañow bi nu kadiimanaan̄ bañaan̄ b̄ti kē ijebi. »

⁵ Yetu aneej ubeeka wi Kapernawum, kë naweek i bangoli iñeen-week alon aşë bi añoga akooṭa

⁶ aji : « Naweek, nalempar naan amaaḱ apiinṭ du katoḱ, ayoj iñeen na ihoṭ, ahaj maakan. »

⁷ Yetu ateema aji : « Nya, dya kajebana. »

⁸ Naweek i bangoli kë aşë ji na a : « Naweek, dpoṭ pa ibi ineej ṭi katoḱ naan, bë iṣale ṭup uṭup uloolan ṭañ, nalempar naan kabi jeb jeb.

⁹ Nji kak dka anṣihnuṅ, abot awo na bangoli biki nṣihun, woli dji na alon ṭi baka : “Yaani” aya, aji na undu “Biini” abi. Woli dkak aji na nalempar naan : “Dolan uko wi!” Ado wa. »

¹⁰ Wi Yetu atiinkunṅ uko waṅ aşë maṭ naweek i bangoli maakan, aji na bankṭaşuluṅ: « Dṭupan na manjoonan, ṭi Iṭrayel bti, mëmbaanṅ kawina ñaanṅ alon anfiyaari ji i. »

¹¹ Dṭupan, batum balunṅ kawoona nṭaak bti ṅi umundu, kaṭo kade du Pṣih pi Baṭi na *Abraham, *Iṭaak, na *Yakob bateemun.

¹² Kë bañaanṅ bambiinṅ aka na pneej du Pṣih pi Baṭi, başë fêlana bdig, du dko di bdëm, dul di bakluṅ kawooni, kadeebaṭ kadohrën.

¹³ Kë Yetu aşë ji na naweek i bangoli : « Ṭiiṣan! Naṣibaṭi ajeban namaakal i nu, ṭiki ifiyaar aji ado haṅ. » Kë nalemp ajeb ṭi dko mëṅṭ.

Yetu ajeban bamaakal batum

(Markut 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Yetu aya du uko Timonṅ Piyeer, aşë ṭenk kë anin aharul apiinṭi, kë uleef uyik na a.

¹⁵ Abana ṭi kañen, kë pmaak papën ṭi a, kë anaṭa awul baka pde.

16 Wi utaakal ubanuŋ, baŋija bañaanŋ batum biki nŋntaayi nŋakyewlënuŋ, kë ado pdiim plooman adook nŋntaayi abot ajeban bamaakal bti,

17 Hënk di uko wi *Itayi *Naŋupar Naŋibaŋi ajakuŋ udolaniinŋ:

“Ajej pŋakëm pi nun abot akuŋa mmaak mi nun.✧”

Naŋaŋar Yetu awo kawul uleeful bti
(Luk 9.57-62)

18 Wi Yetu awinuŋ kë bañaanŋ batumi kë aŋë ji na baŋaŋarul baya bdëk umbanŋ wundu.

19 Wal mëntŋ, kë *najukan Bgah alonŋ aŋë ji na a : « Najukan, dko di ikyahanŋ, dŋaŋu da. »

20 Kë Yetu aŋë teema aji : « Nŋnfëŋ nŋaka ihër, kë nŋkat nŋaka intanŋ, kë *Abuk Nŋiintŋ aŋë wo aanka dko dpafni bkow. »

21 Alonŋ kak ŋi baŋaŋarul aji na a : « Naweeek, duni ŋenën te umoyën Paapa. »

22 Kë Yetu aji na a : « ŋaŋaan, iwut bakaŋ baya bamoy bakaŋ biki baka. »

Yetu aŋaŋan ukëk
(Markut 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Yetu apaya wal mëntŋ ŋi bŋeem, kë baŋaŋarul bakak apaya na a ŋi ba aya.

24 Ukëk uweek umara mara anaŋa, kë nŋmaaronŋ nŋado wun bŋeem. Yetu kë aŋë nŋoyëntŋ.

25 Baŋaŋarul baŋoga ahuma aŋë huuran aji : « Ajuŋun, buuranun, nŋkeŋ! »

26 Kë Yetu aŋë ji na baka : « we ukaanŋ kë naklënk ba, an nanwoonŋ naanfiyaar akëŋan? » Anaŋa wal

✧ 8:17 Natenan ŋi Itayi 53.4; na ŋi 1 Piyeer 2.21-24.

mënt, anoman na uyook na meel mi bdëk kë dko dayompandëri.

²⁷ Bañoŋar maakan ašë ji : « Ñaaŋ i awo ahon, kë uyook na meel ŋado ji ŋatiinka? »

*Yetu ajeban biinŋ batëb biki ŋntaayi ŋaneejun
(Markut 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Wi Yetu abanuŋ du plut, du utaak wi Bagenateren, kë biinŋ batëb banwoon na ŋntaayi bašë pënna du pnguran abi ayit na a. Bajoot maakan kë nin ñaaŋ alon aando ñoom ñoom pŋëpna bgah mënt.

²⁹ Biinŋ mënt bawo ŋi phuuran aji : « Inumi'un we ba, abuk Našibaŋi? Ibi bi pyewlënun ji unuur wi pwayëš ubi udo kaban i? »

³⁰ Batani bweek bi ŋnkuma blon bawo ŋi kaŋog dko mënt, ašuuñ.

³¹ Wi wi ŋntaayi ŋašaŋ akoot Yetu aji na a : « Woli injal pdookun, kdolun ŋneej ŋi batani bi ŋnkuma ŋi. »

³² Kë aji na ŋa ŋaya, kë ŋapën aya neej du ŋkuma. ŋi dko mënt, kë batani bti bašë wor woran du pnkuŋ aneej du meel ayoora.

³³ Bayafan bajug batani bajiŋ na pŋi ašë ya kakalëš ubeeka uko unŋëpuŋ bti na uko undolon biinŋ biki ŋntaayi ŋabiinŋ aneej.

³⁴ Kë bañaŋ bti banfëtuŋ ŋi ubeeka bašë tool pya du Yetu. Wi bawinaarulun win ašë kooŋa apën ŋi utaak wi baka.

9

*Yetu ajeban ñiinŋ anyojun ihoŋ
(Markut 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Yetu apaya ti bteem, amuur bdëk ašë ya du ubeeka wi nul.

² Kë bañaan balon bašë tija ñiint alon anyojun ihoŋ, ampiintun ti kajiiñ. Wi Yetu awinun pfiyaar pi baka, ašë ji na ñiint naŋakmaan : « Ñiintu, haŋan, ipekadu yi nu ipënanaa. »

³ Kë *bajukan Bgah balon bašë hoopaŋer aji : « Ñiint i akar Naŋibaŋi! »

⁴ Kë Yetu, ammeen ŋŋal ŋi baka ašë ji na baka : « we ukaan kë nawo na ŋŋal ŋwuŋaan ŋaŋ ba? »

⁵ We uyojnun ba : pji na ñiint i : “Ipekadu yi nu ipënanaa” këme “Naŋiin ipoŋ”?

⁶ Natenan, nabaan ame kë Abuk Ñiint aka mn-hina mi ppënan ipekadu ti mboŋ. » Wi wi aŋaan aji na ñiint naŋakmaan : « Naŋiin, ijej kajiiñ ki nu, itiiŋ katohu! »

⁷ Ñiint anaŋa ti dko mënŋ, aŋiiŋ katohul.

⁸ Wi pntuk pi bañaan pawinun uko mënŋ, palënk maakan, ašë wo ti pbeeb Naŋibaŋi ti uko wi awulun bañaan mn-hina mntënŋ mi.

Yetu adu Maci
(Markut 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Wi Yetu apënuŋ, awin ñiint alon anwoon katim ki Maci kë aŋo du dko di aklempnun, aji kobraar daaŋa. Kë ašë ji na a : « Ŧaŋaan! » kë Maci anaŋa aŋaŋa.

¹⁰ Yetu aya ŋo ade du katoh ki Maci, kë bakobraar daaŋa batum na bañaan balon batum biki bajaan badu bado buŋaan bašë wo da, bawo ti pde na a, ul na baŋaŋarul.

11 *Bafaritay bawin uko mēnt̄ ašë ji na baṭaşar Yetu : « we ukaañ kē najukan i nan akde na bakobraar daaşa na bado buṭaan ba? »

12 Kē Yetu antiinkuñ baka ašë ji : « Mēnt̄ bañaan banwoon bajeb banumiin nakuraar, bamaakal banumi'ulun.

13 Nayaan najuk uko wi uṭup wi ujakuñ: “*Mñaga mi mi nnumiin, mēnt̄ pñaaak pi nntaam pi pi nnumiin.*”[☆] Yetu akak aji na baka : Mēmbi bi pdu bañaan banşaluñ aji bawo baṭool, dbi bi pdu bandinanuñ aji bawo bado buṭaan. »

Yetu aṭiiniyaan pyiman

14 Baṭaşar Yowan bañog Yetu ašë ji na a : « we ukaañ kē un na bafaritay nji nyiman kē baṭaşaru başë wo baanji bado hañ? »

15 Kē Yetu ašë teem baka aji : « Ṭi unuur wi bniim, ñaan ahilan kado bañaan bambiin bniim bajooṭan ji bawo na puum i wal wi naniim ahumuñ da? Kē wal uşë bi wi naniim akjejaniin. Bayiman ṭi nnuur mēnt̄.

16 Ñaan aanji jej kalēmēnt̄ kahalu kabamna kamişa kaṭaf, woli ñaan ado hañ kalēmēnt̄ kahalu kaji kapul ital yi ubamna, dko dantowiin dabaa haan haan maakan!

17 « Nin ñaan alon kak aanji ṭu poot phalu ṭi n̄buuli nṭaf, ado le hañ poot phalu puñ pafom n̄buuli, poot katula ṭi mboş, n̄buuli katoka. Kē ñaan ašë wo kaṭu poot phalu ṭi n̄buuli n̄halu, poot na n̄buuli n̄aşë wo n̄jeb. »

[☆] 9:13 Hotey 6.6.

Yetu ajeban ñaaŋ alon akuŋ anaŋan poonu abuk Jayirut ƚi pkeŋ

(Markut 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Yetu ahum kaŋiini, kē naweek alon i *ka-toh kañehanaani ki bayuday aŋē bi aňoga aňup ƚi kadunul aŋē ji : « Abuk naan abaa keŋ keŋ hēnkuŋ. Biin ipafa kañen ajebna. »

19 Kē Yetu anaŋa na baŋaŋarul aŋaŋa.

20 Wal mēnt kē ñaaŋ alon anwoon na pmaak pi ptula pñaaŋ nŋsubal iñeen na nŋtēb aŋē ñog Yetu ƚi kafet, aban kambiint ki kamiŋa ki nul,

21 aŋē ji ƚi uŋalul : « Woli dhinan ƚaň aban kamiŋa ki nul kajeb. »

22 Yetu akok awina aŋē ji : « Haŋan ñaaŋu, pfiyaar pi nu pajebanu. » ƚi dko mēnt kē ñaaŋ abi jeb jeb.

23 Wi babanuŋ du uko naweek i katoh kañehanaani kē Yetu aŋē win bateen puum* na baňaanŋ banyewliinŋ aŋē ji :

24 « Napēnan : Poonu aankeŋi, aňoyēntŋ nŋoyēntŋ. » Kē baňaanŋ baŋē beŋa.

25 Wi wi adolonŋ baňaanŋ kē bapēni, aŋē mēban poonu ƚi kañen kē anaŋa.

26 Uko mēntŋ upēnala ƚi uŋaak mēntŋ bŋi.

Yetu ajeban bakuul batēb

27 Yetu atool pya, kē bakuul batēb baŋē wo ƚi pŋaŋa aŋē huuran aji : « Abuk Dayiŋ ñagi'un! »

28 Wi abanuŋ du katoh, kē bakuul bukuŋ baŋē bi aňoga, kē aŋē ji na baka : « Naŋal aji dhil pdo uko wi nakheparaanuŋ i? » Kē bateema aji : « Naweek, ihili. »

* **9:23** *Bateen puum* : Bayuday woli ñaanŋ akeŋa keŋ baji babi kateen teen.

29 Kë aşë ban baka kës wal mēnt̄ aji : « Uwoon jibi nafiyaaruŋ. »

30 Kēs ki baka kē kaşë haabşa. Yetu abëg baka wal mēnt̄ aji : « Naṭaafaraan kaṭup ñaaŋ! »

31 Kē bukal, wi bapēnuŋ, aşë ṭup bañaan̄ bti ṭi utaak.

*Yetu ajeban ñiint̄ ambiişuŋ bṭup
(Luk 11.14-15)*

32 Wi Yetu na baṭaşarul bakpēnuŋ, kē başë ṭija ñiint̄ aloŋ ambiişuŋ bṭup ṭiki untaayi uloŋ uneej ṭi a.

33 Yetu adook untaayi, kē ñiint̄ aşë bi jun jun bṭup. Bañaan̄ bañoŋar aşë ji : « Nin n̄embaan̄ kawinara uko utēnt̄ wi ṭi *Itrayel! »

34 Kē *bafaritay başë ji : « Uweek wi n̄ntaayi uwululuŋ mnhina mi pdook n̄ntaayi. »

Yetu añağa pntuk pi bañaan̄

35 Yetu aji ṭēp ṭi n̄beeka na n̄fēt̄ bti, kajukan du itoh iñehanaani, kaṭup Uṭup Ulil Unuura wi Pşih pi Baṭi kabot kajeban mmaak bti na pṭakēm bti mi bawoonaanuŋ.

36 Wi Yetu awinuŋ pntuk pi bañaan̄ aşë ñaga pa, ṭiki banoor baamme uko wi bakdolun̄ awo ji n̄kaneel n̄anwoŋ n̄aanka nayafan.

37 Wal mēnt̄ kē aşë ji na baṭaşarul : « Kakit kadēmi, kē balemp başë tiinkēt̄ ;

38 nakooṭan̄ ajug kakit ado balemp babi kakit. »

10

*Banjañan̄ iñeen na batēb biki Yetu
(Markut 3.13-19; Luk 6.12-16)*

¹ Yetu adu baƙaƙarul iñeen na batëb ašë wul baka mnhina mi pdook ñntaayi, na mi pjeban mmaak bti na pƙakëm bti.

² Itim yi banjañan iñeen na batëb mënŋ yii yi : Timon i bajaan badu Piyeer na Andre aƙa'ul ; Yakob na Yowan babak Febede ;

³ Filip na Bartelemi ; Tooma na Maci nakobraar daaša ; Tade na Yakob abuk Alfe ;

⁴ Timon i bajaan badu nagutar uƙaak na Yuda Itkariyot, ambiin adek Yetu kafet.

⁵ Banjañan iñeen na batëb mënŋ, Yetu ayil baka aji na baka : « Nawutan kaya du banwoon baanwo bayuday na du ñbeeka ñi uƙaak wi *Tamariya.

⁶ Nayaan du bañaan biki Itrayel, banwoon ji ñkaneel ñanneemuñ.

⁷ Nayaan naƙup baka kë Pših pi Baƙi pañogi.

⁸ Najebaan bamaakal, nanañaan banketun, nanjñaan bammaakuñ bdoo, nadookan ñntaayi. Nayeenk bë naanluk nin ukoolan, nawulan nawut kado kašal baluk.

⁹ Naktij nin uwwuru, nin untaam, nin pataka ƙi ñmbootu ñi nan pa pnugna uko ulon.

¹⁰ Naktij nin umañ pa bayaaš, nawutan kaya na kamiša kalon na iŝapaat ilon na panduk. Nalemp aka na pluka ujenk wi nul. »

¹¹ Yetu akak aji na baka : « Ubeeka këme ufet wi nakbanaan, nadolan bayuujan ñaan anwoon nanuura, naya naheta da te wal wi nakyaan.

¹² Woli naneej ƙi katoh, nawulan baka mboš naji : “Bnuura bawo ƙi an.”

¹³ Woli bañaan biki katoh mënŋ bawo banuura, bnuura bi nañehanun baya ƙi baka ; woli baanwo banuura, bnuura bi nan kakak du an.

14 Kë woli baanyeenkan abot awo baantiinkan, napënan ti katoh mënṭ këme ti ubeeka mënṭ nabot nadan danan pdëpalën ti ihoṭ yi nan nadiimanaan kë bado buṭaan.

15 Na manjoonan dṭupan, ti unuur wi pwayëṣ uko wi Naṣibaṭi aklunṭ kado ubeeka mënṭ utam kapel wi biki ṅtaak ṅi Fodom na Gomora.

16 Natenan, dyilan ji ṅkaneel ti ptoof pi ṅñiin ; nadoon kalipara keeri ji ṅpula nabot najinṭ ṅhaaṣ ji ṅbalab ṅfaatal. »

Mnhaj mankmbiin

(Markut 13.9-13; Luk 21.12-17)

17 Yetu akak aji na *banjañan : « Nalipariin bañaanṭ: balunṭ kaṭijan du ṅruha kabot kakoban du *itoh iñehanaani ;

18 balunṭ kañooṭan du kadun ki bantunṭa na ki baṣih ṭiki nafiyaarën. Wal mënṭ, nahilna naṭup ṭi kadun ki baka na ki ṅtaak bṭi uko wi nameen ṭi ṅji.

19 Kë woli baṭijan uruha, nakhaajala kado kala uko wi nakyaanṭ kaṭup këme jibi nakyaanṭ kaṭup : uko wi nakyaanṭ kaṭup ubi ṭi bkowan wal mënṭ.

20 Mënṭ an nakyaanṭ kaṭiini, *Uhaaṣ wi Naṣibaṭi Aṣinan uklunṭ kaṭëpna ṭi an kaṭiini.

21 « Ñaanṭ alunṭ kakeeṣaar abuk aṣin kado bafiña. Aṣin napoṭ alunṭ kakeeṣaar abukul kado bafiña ; bapoṭ banaṭara bajug baka kado bafiñ baka.

22 Bañaanṭ bṭi baṣooran ṭiki nafiyaarën ; kë anṣaanṭ amëban kaliintan te kaban, abuur.

23 Woli badookan du ubeeka ulonṭ, nanaṭiin naya du ulonṭ umpaṭi. Na manjoonan, dṭupan, naankba ṅbeeka ṅi Itrayel bṭi bë *Abuk Ñiinṭ aambi.

24 Yetu akak aji : « Baanhil kamëban bnuura najuk kapelan najukan, këme nalemp kapelan i aklemparuj.

25 Başale mëban najuk aliñan na najukan, uko mënṭ kakëş, kë uwoha hañ pa nalemp na ajugul. Wi bajakuñ ajug katoñ awo *Beltebul, we wi ba-woon baankṭup ṭi biki katoñ ba? »

*In i i ñaañ awoon kado kaṭi
(Luk 12.2-7)*

26 Yetu aji na baka : « Nakdo kaṭi nin ñaañ. Uko bti unhankuñ uluñ kapën kawinana, kë uko bti ummeniin uluñ kameeṭana.

27 Uko wi nji kaṭupanañ du bdëm, naṭupan wa na pñak ; uko wi nji kahoopaṭanañ, naṭupan wa du itoñ duuṭ.

28 « Nakdo kaṭi banhilañuñ pñiñ uleef aşë wo baanhilan pñiñ uhaaş ; naṭëpan ṭëp nado kaṭi Naşibaṭi ankañ mnhina mi pṭok uleef na uhaaş bti du infernu.

29 Baanji bawaapar ṇṭiiru ṇṭëb ktaka kntiinku i? Kë nin uloñ ṭi ṇa uşë wo uunji ujot bë Naşibaṭi Aşinan aammee!

30 Kë an, uwel wi bkow bi nan bti udoo fënana.

31 Naklën k keeri nin ukoolan, nadëm apel pntuni pi ṇṭiiru. »

*Pdinan këme ppok Yetu
(Luk 12.8-9)*

32 Yetu aji na baka : « Ñaañ ankdiñanuñ ṭi kadun ki bañañ kë awo naṭaşaraan, dlun kadiñan ṭi kadun ki Paapa anwoon du baṭi kaji awo naṭaşaraan.

33 Kë ñaañ anşaañ apokën ði kadun ki bañaañ, dlun kapoka ði kadun ki Paapa anwoon du bañi. »

Pfiyaar Yetu pagar bañaañ

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 Yetu akak aji : « Nawutan kaşal kaji dbi bi pñij btiinkar ði umundu ; dbi bi pñij ugut.

35 Dbi pnaakrën ñaañ na aşin, ñaañ na anin, ñaañ na anin ayinul.

36 Bañaañ biki katoñ ki ñaañ bakwoon başooradul.

37 « Ñaañ anñaluñ aşin na anin apelanaan, aantaan na pwo na nji. Anñaluñ abukul apelanaan aantaan na pwo na nji.

38 Ñaañ anwoon aankuña krut ki nul kadinan phaj ji nji, kapoş ði kafet ki naan udole wo pkeş, aantaan na pwo na nji.

39 Ñaañ anklaan pbuuran ubida wi nul alun kawaan wa, kë anwaañuñ ubida wi nul pa nji alun kayeenk wa. »

Anyeenkun naşar Yetu, Yetu i i ayeenkun

(Markut 9.37,41; Luk 9.48; 10.16; Natenan ði Yowan 13.20)

40 Yetu akak ajiini aji : « Ñaañ anyeenkanañ nji i i ayeenkun, kë anyeenknun, anyilnuñ i i ayeenkun.

41 Ñaañ anyeenkun *Naşupar Naşibañi ðiki awo Naşupar Naşibañi, ayeenk baluk banliñuñ na bi Naşupar Naşibañi ; kë anyeenkun ñaañ natoool ðiki awo natoool, ayeenk baluk banliñuñ na bi ñaañ natoool.

42 Ñaañ ankñenuñ alon ði bampotëñanuñ ði başar naan biki adaan, udole wo kakoopa

kaloolan ki meel mnjoob ka, ɕiki awo naɕaɕaraan, dɕupan na manjoonan, aankwaan baluk bi nul. »

11

¹ Wi Yetu aɕupun baɕaɕarul iñeen na batëb uko wi bawoon i pdo aba aɕë tool aya pjukan na pɕup Uɕup Ulil Unuura du nbeeka ɱi dko mënt.

*Yetu ateam bayili biki Yowan Nabattaar
(Luk 7.18-35)*

² Wi *Yowan Nabattaar awoon ukalabuɕ atiink kë bakɕiiniyaan iko yi *Krittu adolon. Ayil wal mënt baɕaɕarul kë bahepar Yetu aji :

³ « Iwoon anwoon i pbi, këme ɱwo biki kayoonk alon kak? »

⁴ Yetu kë aɕë teem baka aji : « Nayaan nakakalëɕ Yowan uko wi nakwinun akuɕ atiink hënk :

⁵ Bakuul bakak awin, banɕakmun bapoɕ, bammaakun bdoo bajebi kë bandënëmun bakɕiink, bankeɕun banaɕa ɕi pkeɕ, Uɕup Ulil Unuura utiinkana ɕi bawaan.

⁶ Anwoon aampok pfiyaarën anuurandëni. »

⁷ Wi baɕaɕar Yowan batoolun pya kë Yetu aɕë ɕiini na pntuk pi bañaan ɕi uko wi Yowan aji : « we wi wi nayaan pten du *pndiiɕ ba? Bmaaj bi uyook ukɕintun ba i?

⁸ Kë we wi wi naɕaan aya pten ba? Ñiint anñëgiin a i? Bankaan iko inuura bawo du itoh yi baɕih i?

⁹ Kë we wi wi nayaan pten ba? *Naɕupar Naɕibaɕi a i? Aa dɕupan, nawin ampelun Naɕupar Naɕibaɕi.

¹⁰ Ul i i upiitun ɕi a aji :

“*Tenan, nayili naan awun ɕi kadunu*

abomanu bgah.”☆

11 « Na manjoonan, dtupan, ti bañaan bambukiin ti kayin ki baat, nin alon aampel pel Yowan ; kë ñaan anwoonun nampoŋi du *Pših pi Baŋi ašë pela.

12 Du wal wi Yowan Nabattaar te hënkun, bañaan baji bagutar Pših pi Baŋi, kë bantamanun bajaan baneej ti pa*.

13 Baŋupar Našibaŋi bti na Bgah bi Moyit abi ban te du Yowan baŋup ubi wi Pših pi Baŋi.

14 Yowan awoon ñaan i Naŋupar Našibaŋi abiin aŋiiniyaan wi ajakun *Eli alun kabi kak. Nafiyaar uko mënŋ i?

15 Ankaan ibaŋ itiinki, atiinkan! »

16 Yetu akak aji : « Kë bahon biki mbaan anaam-nŋën na bañaan biki kawuun ki? Bawo ji bapot banŋoon du ufeeru ašë ŋëlšër na batënŋ baka

17 aji : “Nŋeeni kë naankii! Nyeeh iyeeh yi pjooŋan kë naanwoonii!”

18 Yowan Nabattaar abii, aandee, aandaan poot, kë baji : “Awo na unŋaayi!”

19 *Abuk Nŋiinŋ kë abii, ade abot adaan poot, kë baji : “Awo nafeer, nakuj, awo nanoh bakobraar daaša na bado buŋaan!” Kë bašë ji bayikrën kë ñaan awo na ušal unŋa wi Našibaŋi ti iko yi ajaan ado. »

*Nbeeka ŋanwoon ŋaandi pfiyaar
(Luk 10.12-15)*

☆ 11:10 Malaki 3.1. * 11:12 Bañaan baji bagutar Pših pi Baŋi, kë bantamanun bajaan baneej ti pa këme : bañaan banaŋara Pših pi Baŋi, kë bañaan banjooŋun bakdo na pyeenk pa.

20 Wal mēnt̄ kē Yetu ašē wo ʔi p̄noman na biki ʔbeeka ʔi adoluŋ mlagre mntum ʔiki baant̄lēs ʔbida ʔi baka awut pjuban.

21 Aji na baka : « Nawuʔani, an biki ubeeka wi Koratim, nawuʔani an biki ubeeka wi Bettayida. Woli mlagre mandolaniin du an mandolaniin lah du ʔbeeka ʔi Tir na Fidoŋ[☆], banfētun da badobi wohara undiimaan ʔšaaku kadiimaan kē baŋal p̄t̄lēs ʔbida ʔi baka.

22 Ukaaŋ kē nji kaʔupan, ʔi unuur wi pwayēs, uko wi Našibaʔi akdolanaŋ uluŋ katam kapel wi biki Tir na Fidoŋ.

23 Kē an biki Kapernawum, nanuŋ aji naluŋ kadeeŋana te du baʔi i? Nabaa ʔēp ʔēp kawalana te du infernu. Woli mlagre mandolaniin ʔi an mandolana lah du ubeeka wi Fodom[☆] uwoha da te hēnkuŋ.

24 Ukaaŋ kē nji kaʔupan, ʔi unuur wi pwayēs, uko wi Našibaʔi akdolanaŋ uluŋ katam kapel wi biki Fodom. »

Pnoorfēn pi bannooruŋ
(Luk 10.21-22)

25 Wal mēnt̄ Yetu akak aʔup na baka aji : « Paap, Ajuŋ baʔi na mboš, dbeebu wi imenuŋ iko yi bantohi na bammeeŋ, ašē diiman ya bapoʔ bampoʔi.

26 Yoow Paap, waŋ uwoon uko wi iŋaluŋ.

27 Paapa awulnuŋ iko bti. Nin ñaaŋ aamme nji Abukul uko wi nwoon bē mēnt̄ Paapa a ; kē nin ñaaŋ aamme uko wi Paapa awoon bē mēnt̄ nji Abukul a, na biki ndatuŋ adiiman baka a.

☆ 11:21 Natenan ʔi Itayi 23.1-18.
19.24-27.

☆ 11:23 Natenan ʔi Ujuni

28 « Nabiin ɥi nji an bti nankhajun abot anoor pkun, nji dhetanan.

29 « Nadoon uko wi nɥu'anaŋ, nado kajuk ɥi nji, ŋhaaŋ ŋi nan ŋaluŋ kanoorfën ɥiki djoob bkow akuɥ awalan bkow naan.

30 Ulemp wi nji kaɥu'anaŋ uuntami, kë pkun pi nji kaɥu'anaŋ pakak awo paandiɥi. »

12

*Yetu na unuur wi pnoorfën
(Markut 2.23-28; Luk 6.1-5)*

1 ɥi wal mënt, Yetu awo ɥi pmuur ŋɥeeh ŋi ŋdeey ɥi *unuur ulon ɥi pnoorfën wi bayuday, kë baɥaŋaru banwoon na ubon baŋe wuur ŋa adoh

2 Bafaritay balon bawin baka aŋe ji na a : « Tenan, baɥaŋaru bado uko wi Bgah baneenanun pdo ɥi unuur wi pnoorfën. »

3 Kë Yetu aŋe teem baka aji : « Naanleyiir uko wi *Dayiɥ abiin ado i, wi ubon ukde'ulun ul na batëntul?

4 Aya aneej du katoh ki Naŋibaɥi, ajej ipoom yi badolon pa *bɥeŋan bi Naŋibaɥi ade. Ipoom yi ul na batëntul bawoon baanwo i kade, baɥeŋan ɥaŋ bakaan na pde ya.

5 Naankak aleyiir ɥi ulibra wi *Bgah bi Moyit kë ɥi unuur wi pnoorfën baɥeŋan du *Katoh Kaweek ki Naŋibaɥi baanji banoorfën jibi Bgah bajakun, kë uunji uwo pjuban pa baka.

6 Kë nŋe ɥupan, alon* awo ɥi ampeli Katoh Kaweek ki Naŋibaɥi.

* 12:6 Alon awo ɥi ampeli Katoh Kaweek ki Naŋibaɥi këme : Uko ulon uwo ɥi umpeli Katoh Kaweek ki Naŋibaɥi.

⁷ Naşibaţi aţup  i ulibra wi nul aji : “*M aga mi mi nnumiin, m nt  u aakan wa*”[ ] woli nate lah uko wi m nt  naanktapar ba aan  biki b up, banwoon  baanjubani.

⁸ *Abuk  iint  awoon  Ajug unuur wi pnoorf n. »

* iint  an akmun  ka en
(Marku  3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Yetu awoona da, a e ya du *kato  ka ehanaani.

¹⁰ K   iint  alo  an akmun   i ka en a e wo da. Bafaritay balo  ba al katapar Yetu b up a e hepara aji : « Bgah bi nun badinan  iaan  ajeban  i unuur wi pnoorf n i? »

¹¹ K  Yetu a e teem baka aji : « Ahon   i an i i unkaneel wi nul ukjotun   i bh r  i unuur wi pnoorf n b  aankyaar wa kap nan?

¹² K   iaan  a e pel unkaneel maakan! H nk,  iaan  ahil kado bnuura  i unuur wi pnoorf n. »

¹³ Wi wi a aan  aji na  iint : « Taran ka en. » K  atar ka k  kajebi, akak ji kandukiin .

¹⁴ Wi bafaritay bap nun  a e la ar jibi bakdoli kadoo kafin  Yetu.

Yetu awo Nalempar Na iba i

¹⁵ Yetu ame uko m nt  a e p n da. Ba aan  batum ba a a, k  ajeban baka b i,

¹⁶ a e l bar na baka aji bawut ka up  iaan  i awo i.

¹⁷ Uko m nt  uyuuj k  uko wi *Itayi *Na upar Na iba i abiin  a up udolanaa, h nk, uko m nt  wii wi :

¹⁸ « *I awoon  nalempar naan i nji ndatun ,
i n jalun  maakan, i mmaganun ,*

[ ] 12:7 Hotey 6.6.

*dluŋ kaŋu Uhaaş wi naan ƚi a
aşë ƚup bañaan biki umundu kë Naşibaƚi akakan
baka baƚool.*

19 *Aankom na nin ñaan aankdo kaŋaat
baankdo kaƚiink pdiimul ƚi igah*

20 *Jibi awoon aankluŋ kakit bmaaj bandoon abi
naay naay
këme kajëmşën pmul pankduhuŋ, hënk kak di di
akluŋ kañaaga bañaan bannooruŋ*

*te wal wi akluŋ kakakan iko bƚi iwo itool ƚi kës ki
Naşibaƚi :*

21 *Hënk ŋtaak bƚi ŋaluŋ kaŋu mnhaƚ mi ŋa ƚi a. »*

*Yetu na Beltebul
(Markut 3.22-30; Luk 11.14-23)*

22 *Unuur ulon baƚij Yetu ñiinƚ alon i untaayi unee-
juŋ. Awo nakuul abot biiş bƚup ; ajebana, kë akak
aƚiini akuƚ awin.*

23 *Bañaan bañoŋar fuƚ aşë ji : « I awoon *abuk
Dayiƚ i? »*

24 *Wi bafaritay batiinkuŋ uko mënt, aşë ji :
«*Beltebul uweek wi ŋntaayi uwululuŋ mnhina mi
pdook ŋntaayi. »*

25 *Yetu ame ŋşal ŋi baka aşë ji : « Woli bañaan
biki utaak uloolan bagut, batok utaak di ; kë woli
biki ubeeka uloolan, këme katoŋ kaloolan bagut,
ubeeka mënt këme katoŋ mënt kaankhil kanaƚ.*

26 *Kë woli *Fatana adook Fatana, agut na uleeful :
uwole haŋ hum di di pşihul paknaŋuŋ ba?*

27 *Naşalanuŋ kak i! Woli ŋji ddookna lah ŋntaayi
ƚi katim ki Beltebul, bankƚaşanan badookna ŋa ƚi
katim ki in ba? Ukaan kë bukal ƚi ŋleef ŋi baka
bakluŋ kadiiman kë naanfaŋi.*

28 Bë woli Uhaaş wi Naşibaţi wi wi nji kadooknuŋ ɲntaayi, *Pşih pi Naşibaţi padobi ban ban ţi an keeri.

29 « Hum di di ńaaŋ ahilanuŋ kaneej du katoh ki ńiintŋ ammëgaţuŋ kajej bka bi nul bë aandun atana? Wal mënţ wi wi akhiluŋ kajej bka bi nul.

30 « Anwoonŋ aanwo na nji aşoorën, anwoonŋ aanktonkrën na nji agar.

31 Ukaanŋ kē njakan, Naşibaţi aluŋ kamiir bańaan pekadu na buţaan bi baktupuŋ ţi a ; kē ńaanŋ ankaruŋ Uhaaş wi Naşibaţi, aankmiira.

32 Kē woli ńaanŋ aţup buţaan ţi *Abuk Ńiintŋ, Naşibaţi aluŋ kamiira wa, bē woli aţup buţaan ţi Uhaaş wi Naşibaţi, aankluŋ kamiira wa ţi umundu wi na du unkmbiinŋ. »

*Bko na mbuk mi ba
(Maci 7.16-17; Luk 6.43-45)*

33 Yetu akak aji : « Bko bjeb baji babuk mnko mnuura, kē bko bmaakal baji babuk mnko mnwuţaan. Iji kyikrënaan bko ţi mbuk mi ba.

34 An, pntuni pi ɲfunan, hum di di nahilanuŋ kaţup uţup unuura te nawo bado buţaan? Uko untumuŋ ţi kaţëb ki ńaanŋ ujaanŋ upën ţi mntumul.

35 Ńaanŋ nanuura aji pënanaan bnuura bi nul ţi kaţëb ki nul ; kē ńaanŋ nawuţaan aji pënanaan buţaan bi nul ţi kaţëb ki nul.

36 Kē nşë ţupan : Ʋi unuur wi pwayëş, bańaanŋ baluŋ kahepna ţi ɲţup ɲwuţaan bti ɲi baţupuŋ.

37 Ʋi ɲţup ɲi nu ɲi ɲi bakluŋ kawayëşaanu katen me iwo natool kēme iduknaanaa. »

*Baji na Yetu adiiman kē awoona du Naşibaţi
(Markut 8.11-12; Luk 11.29-32)*

38 Wal mēnt̄ kē *bajukan Bgah balon̄ na bafaritay balon̄ başē ji na Yetu : « Najukan, ŋjal ido uko ulon̄ unkdiiimanuŋ kē iwo i Naşibaŋi. »

39 Kē ateem baka aji : « An kawuun̄ kawuŋaan ki, kandekuŋ Naşibaŋi kafet̄, nawo ŋi phepar uko unkdiiimanuŋ kē dwo i Naşibaŋi, naankwin nin uko ulon̄ umpaŋi na wi Yonat̄* *Naşupar Naşibaŋi adiiimanuŋ.

40 Jibi Yonat̄ awoon̄ ŋnuur ŋwajanŋ na ŋtejan ŋwajanŋ ŋi kayiŋ ki uŋēb uweek, hēnk di di *Abuk Ńiint̄ aklun̄ kado ŋnuur ŋwajanŋ na ŋtejan ŋwajanŋ ŋi bhēr du mboş.

41 Ťi unuur wi pwayēş baŋaan̄ biki Niniwe balun̄ kanaŋa na baŋaan̄ biki kawuun̄ ki, kadiiman baka kē baduknaana, ŋiki bawut pjuban wi batiinkun̄ uŋup wi Yonat̄! Kē alon̄ aşē wo ŋi ampelun̄ Yonat̄!

42 Ťi unuur wi pwayēş, naşih ŋaaŋ i uŋaak wi Faba alun̄ kanaŋa na baŋaan̄ biki kawuun̄ ki kayuun̄ kē baduknaanaa, ŋiki awoona du kabaŋ ki umundu pbi katiink uŋup unŋuŋa wi *Falomon̄ naşih, kē alon̄ aşē wo ŋi ampelun̄ Falomon̄! »

Untaayi ukak du katoh ki wa

(Luk 11.24-26)

43 Yetu akak aji : « Untaayi upēnle ŋi ŋaan̄ i ubiin̄ awo, uji uŋaay du *pndiiş kala dko dneej. Woli uunwini,

44 uşē ji : “Dkak du katoh ki naan, ki mpēnnun̄.” Wi ukakuŋ, uunji uŋēnk da nin uko ulon̄, kaji kawetana kajint̄, kaboman bnuura.

45 Wal mēnt̄ uji uyaar ŋntaayi paaj na ulon̄ ŋanwuŋun̄ apel wa ; ŋabi kafet̄ da. Ńnaan̄ mēnt̄ kaşē

☆ 12:39 Natenan ŋi Yonat̄.

kak wal mēnt̄ kawuṭ̄en kapel kateeku. Kē hēnk di di ukwoon̄ pa kawuun̄ kawuṭ̄aan ki. »

Bayiṭ̄ Yetu biki mnfaṭ̄an

(Markut̄ 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Jibi Yetu ahumuṅ kaṭ̄iini na bañaan̄, kē anin na baṭ̄a'ul baṣ̄ē bi du bdiḡ aṅal p̄ṭ̄iini na a.

⁴⁷ Kē ñaan̄ alon̄ aṣ̄ē bi aji na Yetu : « Naan na baṭ̄a'u buk bukun̄ du bdiḡ, baṅal p̄ṭ̄iini na iwi. »

⁴⁸ Kē Yetu aṣ̄ē teema aji : « In awoon̄ ni? Bahon̄ bawoon̄ baṭ̄a naan? »

⁴⁹ Wi wi aṣ̄aan̄ atar kañen adiiman baṭ̄aṣ̄arul aṣ̄ē ji : « Natenan, ni na baṭ̄a naan biki biki.

⁵⁰ Ñaan̄ ank̄dolun̄ uko wi Naṣ̄ibaṭ̄i Paapa anwoon̄ du baṭ̄i aṅalun̄, un̄ mēnt̄an awoon̄ aṭ̄a naan kēme ni. »

13

Uhoñ wi nagur ṅdeey

(Markut̄ 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Unuur mēnt̄ Yetu ap̄en̄ ṭ̄i katoḥ aṣ̄ē ṭ̄o du kaban̄ ki bd̄ēk.

² Bañaan̄ baṭum babi wal mēnt̄ añoga, kē adoo paya ṭ̄i b̄teem blon̄ aṭ̄o ; kē bañaan̄ b̄ti baduka du pkay, atiinka.

³ Kē aṣ̄ē ṭ̄ēpna ṭ̄i uhoñ aṭ̄up baka ṅṭup ṅṭum. Aji na baka : « Najaar ap̄en̄ pgur ṅdeey.

⁴ Wi akgurun̄, ṅdeey ṅlon̄ kē ṅaya ajot ṭ̄i bgah ; kē ṅkat ṅabi ade ṅa b̄ti.

⁵ ṅlon̄ kē ṅajot ṭ̄i dko di mnlaak, danwoon̄ daanwo na mboṣ̄, anaṭ̄a ṭ̄i dko mēnt̄ ṭ̄iki mboṣ̄ maant̄umi.

⁶ Kē wi bnuur banaṭ̄i'aaṅ naṭ̄a aṣ̄ē t̄er ṅa, kē jibi ṅawoon̄ ṅaanka intaañ abi kay kay.

⁷ Nlon ɲajot ɲi dko di iyiw, kë iyiw idëm afiklën ɲa.

⁸ Nlon kë ɲajot ɲi mboş mnuura, awul ɲdeey. Blon baji bawul mbuk iñeen-week, blon iñeen paaj, blon kak mbuk iñeen ɲwajanɲ.

⁹ Ankaan ıbaɲ itiinki, aɲiinkan! »

We ukaan kë Yetu aji hoñ?

(Marku 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Baɲaşar Yetu babi añaoga aşë hepara aji : « we ukaan kë iji khoñ na bañaan ba? »

¹¹ Kë aşë ji na baka : « An, baɲenan kë name iko injoonanun yi *Pşih pi Baɲi inwoon iimmeɲanaa, kë bandukiin, baanɲen baka wa.

¹² Ñaan ankaan, balun kaɲena ado pelan, kë anwoon aanka, badoo yeenka uko wi akaan

¹³ Uko mënɲ ukaan kë ɲji kahoñ na baka : ɲiki baji baten, baanji bawin, baji baɲiink, baanji bate, baanji bame uko wi bajakun.

¹⁴ Hënk uko wi *Itayi *Naɲupar Naşibaɲi abiin aɲup udolana pa baka, aji :

*“Woli natiink, naankteha te,
woli naten, naankwina win.*

¹⁵ *Bañaan biki pntaali pi badënëɲ ɲhaaş
batuh ıbaɲ yi baka, adët kës,*

*kaɲi kës ki baka kawin
ıbaɲ yi baka ikuɲ itiink
uşal wi baka ute*

*bakakna bafiyaar
nşë ɲjeban baka.”*

¹⁶ Kë an naşë nuurandën, kës ki nan kawin, kë ıbaɲ yi nan iktiink.

17 Dɔupan, na manjoonan, baɔupar Naɔibaɔi batum na baɔool batum babi nɔal pwin uko wi nakwinuŋ bē baanwin wa, akuɔ aŋal ptiink uko wi naktiinkuŋ bē baantiink wa! »

*Yetu apiban uhoñ wi nagur ndeey
(Marku 4.13-20; Luk 8.11-15)*

18 Yetu akak aji : « Natiinkan, uko wi uhoñ ujakuŋ wii wi :

19 Naan antiinkuŋ Uɔup wi Pɔih pi Baɔi, aɔe wo aamme uko wi ujakuŋ Tatana aji bi kapēnan Uɔup wi batepiin ɔi kaɔeb ki nul. Awo ji bgah bi uɔup ujotuŋ.

20 Kē alon awo dko di mnlak di ndeey nɔjotuŋ, ayeenk ɔi dko mēnt uɔup na mnlilan,

21 aɔe wo aanka intaañ, aanji ɔijan kaliintan. Wi Uɔup ukɔu'an ɔu bajun pnoorana kēme phajana aji bi wutan wutan.

22 Anwoon dko di iyiw, ajaan atiink Uɔup, kē manɔaaf, pyok panjaan pafooyan bkow, na pñeebar iko itum nɔaɔe fiiklən Uɔup aneenan wa pbuk.

23 Anwoon mboɔ mnuura, ajaan atiink Uɔup, kate wa, kaɔe buk ndeey. Alon aji buk ndeey iñeen week, alon ndeey iñeen paaj, alon iñeen nɔwajanɔ. »

Uhoñ wi umbiilu

24 Yetu akak ahoñ na baka aji : « Natenan uko wi *Pɔih pi Baɔi panaamuŋ: Pawo ji ñiint antepiin ndeey nnuura du uɔeehul.

25 Wi bañaan bti baknoyēntuŋ, kē naɔooradul aɔe bi, agur umbiilu ɔi ptoof pi ndeey aɔe ya na bgahul.

26 Wi ndeey nanaɔiin, alumēn kē ugof ukak apēn.

27 Balemparul babi aji na a : “Naweeek, mēnt̄ ḡdeey ḡnuura ḡi ḡi itepiḡ du uṡeeh i? Kē hum di di ujaagal uwoon̄ da ba?”

28 Kē ateeem baka aji : “Naṡooradaan adolon̄ uko mēnt̄.”

Kē balemparul baṡē hepara aji : “In̄al ḡya ḡpēnan wa i”?

29 Kē ateeem baka aji : “A-a, nahilan woli nalēb ujaagal kapēnan ḡdeey.

30 Nawutan ḡnaṡa ḡul bti te wal wi kakit ; ṡi wal mēnt̄ dlon̄ kaji na bakiṡ : Naduniin napēnan ujaagal natan nado idaaṡ natēr wa ; naṡē najeṡ ḡdeey nahank du pnkuti.” »

*Uhoñ wi pbuk pmpoṡi na wi uko utaaṡanaan pṡon
(Markut 4.30-32; Luk 13.18-21)*

31 Yetu akak ahoñ na baka aji : «*Pṡih pi Baṡi panaam na pbuk pmpoṡi pi ḡnaṡ ajejuṡ aṡepi du uṡeehul.

32 Pawoonuṡ pmpoṡi ṡi mbuk, paṡale naṡa, pa-jaan̄ pakak bgof bandēmnuṡ ṡi ugof untepiḡ ṡi unkintaar, ḡkat ḡadoo ṡi ḡabi kado intaṡ ṡi inah yi ba. »

33 Yetu akak aṡup na baka ṡi uhoñ aji : « Pṡih pi Baṡi panaam na bko bntiinku bi ḡnaṡ ajejuṡ anaakrēn na pṡon pṡum, kē pataaṡ bti. »

*Uko unkayi kē Yetu aji hoñ
(Markut 4.33-34)*

34 Yetu aṡup iko yuṡ bti pntuk pi baṡaan̄ na uhoñ, aanṡi ṡiini na baka bē aanhoñi.

35 Hēnk, ayuuṡ kē uko wi Naṡupar Naṡibaṡi ajaṡuṡ udolanaa, aji :

« Dlon̄ kahaabēṡ mntum kahoñ

dluŋ kaɕup iko immeeniŋ undiimaan wi umundu upaɕaniŋ. »

Yetu apiban uhoñ wi umbiilu

³⁶ Wal mēnt Yetu aduk bañaan ašë kak katoḥ ; kē baɕaɕarul bašë bi aji na a : « Pibaan un uhoñ wi umbiilu du uṭeeḥ. »

³⁷ Kē ateem baka aji : « Antepiiŋ ŋdeey ŋnuura awoon *Abuk Ñiinṭ ;

³⁸ uṭeeḥ uwoon umundu ; ŋdeey ŋnuura ŋawoon bañaan biki Pɕih pi Baṭi ; umbiilu uwoon banjaan baɕaɕ Naguuru.

³⁹ Naɕoorad anjaan atepi umbiilu, awoon Untaayi Uweek, kakit kawoon uba umundu kē bakit bašë wo ŋwanjuṭ.

⁴⁰ Kē jibi bajaan bajej umbiilu kaya tër, hēnk di uba umundu ukwoḥan ;

⁴¹ *Abuk Ñiinṭ aluŋ kayil ŋwanjuṭ ŋi nul, ŋaluŋ kadook bañaan bti bankdolun balon bapēn ṭi bgah na bañaan bti bankdolun buṭaan ṭi Pɕih pi nul.

⁴² Ŋwanjuṭ ŋafēl baka du bdoo banyikuŋ maakan : dko mēnt dawo na ŋwooni na udeeb wi pdohrēn iñiiŋ.

⁴³ Wal mēnt, banwoon batool ṭi kēɕ ki Naɕibaṭi baluŋ kajeḥ ji bnuur du Pɕih pi Naɕibaṭi Aɕin baka. Ankaan ibaṭ itiiŋki atiinkan! »

Uhoñ wi uwuuru wi bamenuŋ na wi mnlak mantamuŋ preeɕ

⁴⁴ Yetu akak aji : « *Pɕih pi Baṭi pawo ji uwuuru wi ñiinṭ alon awinuŋ kē bamen du uṭeeḥ. Akak amen wa ašë ya na mnlilan awaap bka bi nul bti, aya nug uṭeeḥ mēnt.

45 « Pşih pi Baţi pakak anaam na nawaap an-klaan mlaak mantamuŋ preeş.

46 Wi awinuŋ ploŋ pnuura, aya awaap bka bi nul bti aya anug pa. »

Uhoñ wi bridiya

47 Yetu aji na baka : «*Pşih pi Baţi pakak anaam na bridiya bi bafelun du bdëk kē baţij ŋţëb ŋtum.

48 Wi batumuŋ, batuh kē bapul ba du pkay aşë ʘo ajej ŋannuuriin aţu ʘi icaş aşë fël ŋanwoon ŋaanuura.

49 Kē hënk di di ukwoon ʘi uba umundu : ŋwanjut ŋaluŋ kabi kapaţëş bawuţaan na banwoon baţool,

50 kafël bawuţaan du bdoo banyikuŋ maakan : dko mënţ dawo na ŋwooni na udeeb wi pdohrën iñiin. »

51 Yetu ahepar baţaşarul aji : « Nateha iko yi nţupanaŋ bti i? » Kē bateem aji : « Aa, ŋtee. »

52 Kē aşë ji na baka : « Kē hënk *najukan Bgah an-jukuŋ uko wi Pşih pi Baţi abot aţaş uko wi ujakuŋ anaam na ajug katoş anjaan ajejna ʘi bka bi nul uko uhalu na ujon. »

*Bañaan biki Nataret baanfiyaar Yetu
(Marku 6.1-6; Luk 4.16-30)*

53 Wi Yetu ahoñuŋ na baka haŋ aşë ʘool aya.

54 Aya du dko di akuşnaaniin aşë jukan bañaan du *katoş kañehanaani ki baka, kē badoo ñoŋar aji : « ʘuŋ di di akaanuŋ uşal unţuŋa wi? Hum di di ahiluŋ ado mlagre mi bti ba?

55 I mënţan, aanwo abuk naţukan i? Mënţ Mariya awoon anin i, kē bi Yakob, Yotef, Timon na Yuda bawo baţa'ul?

56 Kē baat baţa'ul, baanwo bti ʘi na un i? Kē ʘuŋ di ameenuŋ keeri iko yi bti? »

⁵⁷ Kë uko waŋ uneenan baka pfiyaara. Kë ašë ji na baka : «*Naŋupar Našibaŋi ŋi utaakul, na ŋi kato hul meeŋ ŋaŋ di di baŋaŋ bawooŋ baanji bamëbana bnuura. »

⁵⁸ Yetu aando da mlagre mntum ŋiki baanfiyaari.

14

Pkeŋ pi Yowan Nabattaar (Markut 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Wal mënŋ, *Herod nantuŋa i *Galilay atiink kë baktiiniyaan uko wi Yetu.

² Aji na balemparul : « Yowan Nabattaar a! Anaŋa ŋi pkeŋ! Ukaŋ kë aka mnhina mi pdo mlagre! »

³⁻⁴ Herod ašal haŋ ŋiki abi jej Herodiyana, ahar Filip abuk ašin anhumuŋ najeb aniiim. Kë Yowan ašë ji na a aanka na pjej Herodiyana kaniim. Herod kë ašë do kë bamoba, atan na mnkorentu afël du ukalabuŋ.

⁵ Abi ŋal pfiŋa, ašë ŋi baŋaŋ ŋiki bašal aji awo *Naŋupar Našibaŋi.

⁶ Kë unuur uloŋ wi Herod akdoon ufeŋtu unklešanuŋ unuur wi abukiin, poonu abuk Herodiyana kë ašë ki ŋi kadun ki baŋaŋ kë ulil Herod,

⁷ kë adoo mehna aji awula uko wi akheparuluŋ.

⁸ Anin awuuka, kë aji na Herod : « Wulaan bkow bi Yowan Nabattaar ŋi praata. »

⁹ Naših ajoŋani, pmehna pi nul ŋi kadun ki baŋaŋ biki aduuŋ ufeŋtu paŋu kë ado kë aji baŋija ba.

¹⁰ Ayil wal mënŋ baya bafaal Yowan du ukalabuŋ.

11 Baṭij bkwō ṭi praata awul poonu, kē añooṭ ba anin.

12 Baṭaşar Yowan babi ajej puum amoy ; aşë ya aṭup Yetu.

Yetu ade de'an pntuk pi bañaan

(Markut 6.30-44; Luk 9.10-17; Natenan ṭi Yowan 6.1-14)

13 Wi Yetu ameenj uko unṭepuṇ, ajej bṭeem aya du dko dangagun ; bañaan wi bamehanj me aşë ṭaşa, apënnna ṇbeeka apoş aya du a.

14 Wi awaliinj ṭi bṭeem aşë win bañaan baṭum añaga baka akuṭ ajeban bammaakuṇ.

15 Wi utaakal ubanuṇ, baṭaşarul babi añoga aşë ji na a : « Unuur udobi yob yob, kē dko di ṇwoonj di daşë gaag, dolan bañaan baya du ṇfëṭ bahilna banug uko ude. »

16 Kē Yetu aşë teem baka aji : « Bayaar we ba? Nawulan baka an bddidi'an bade. »

17 Kē başë ji na a : « Nkaha ipoom kañeen na ṇṭëb ṇṭëb. »

18 Kē aji na baka baṭija ya.

19 Wi wi aşaanj aji na bañaan baṭo ṭi ujaagal, aşë jej ipoom kañeen yuṇ na ṇṭëb ṇṭëb, akat kēş du baṭi, abeeb Naşibaṭi aşë kitëş ipoom, awul baṭaşarul kē bawul bañaan.

20 Bañaanj bti bade ayok, kē bajejëntj iko indukiinj. Iko mëntj itum kkaar iñeen na ktëb.

21 ṭi bandeenj bukuṇ, biinj bawo iñeen-week ṇyaaş iñeen kañeen (5000) aṭu na baat na bapoṭ.

Yetu apoş ṭi bdëk duuṭ

(Markut 6.45-52; Yowan 6.15-21)

²² Wi bañaan babahan ba pde, Yetu ado kë başaşarul bapaya ti bteem ajota kadun, pya umban wundu, ul kë aşë duka aşıışan bañaan.

²³ Wi adoluŋ kë bañaan başışı, apaya du pnkuŋ duuŋ agaag añehan Naşıbaŋi. Wi utejan ubanuŋ, kë awoha da ul aloolan.

²⁴ Wal mënŋ bteem badobi low low pkay, kë ŋmaaronŋ ŋakşinŋ şinŋan ba ŋiki uyook uunkyook ataŋ na umban wi bakyaan.

²⁵ Kaya uhaan nguk, kë aşë bi ti baka apoş poş ti bdëk.

²⁶ Wi başaşarul bawinuluŋ kë akpoş ti bdëk, bañoŋar fuş aşë ji : « Ujurte wa » aşë jun pŋajar ŋiki balënki.

²⁷ Ťi dko mënŋ, kë Yetu aşë ŋiini na baka aji : « Nawutan kahaajala, nji a, nawutan kalënki. »

²⁸ Piyeer kë aşë ji na a wal mënŋ : « Ajugun, woli iwi a na manjoonan, jakaan mpoş ŋi meel mbi du iwi. »

²⁹ Kë Yetu aji na a : « Biini. » Kë Piyeer awala ŋi bteem, apoş ŋi meel atool pya du Yetu.

³⁰ Kë, wi atiinkuŋ uyook aşë lënki, ajun pneej ŋi meel aşë huuran aji : « Ajugun, buuranaan! »

³¹ Ťi dko mënŋ, kë Yetu aşë tar kañen amëbana aşë ji na a : « Iwi inwoonŋ iinfiyaar akëşan, we ukaan kë iwo na ŋşal ŋtëb ba? »

³² Wi bapayiiŋ ŋi bteem kë uyook uşë ŋañan.

³³ Banwoonŋ ŋi bteem banjup adëman Yetu aşë ji : « Na manjoonan, iwo Abuk Naşıbaŋi. »

*Yetu ajeban bamaakal du utaak wi bagenaterenŋ
(Markut 6.53-56)*

³⁴ Wi Yetu na başaşarul bamuuruŋ, aşë ban du pkay du utaak wi bagenaterenŋ.

³⁵ Bañaan biki dko mēnt bayikrēna ašē yil kē baṭup ṭi utaak bti aji abii, kē bašē ṭija bañaan bti bammaakuṅ.

³⁶ Baji bakooṭa kaji na a awut baka baban ṭañ kambiint ki bayeti bi nul, kē bambanuṅ ka bti bajebi.

15

Pjukan pi bantohi bayuday (Markut 7.1-13)

¹ Ṭi ṅnuur mēnt, *bafaritay na *bajukan Bgah baloṅ bapēna Yerutalem abi añog Yetu ašē hepara aji :

² « we ukaan kē baṭaṣaru baanji baṭaṣ udolade wi bajon, babaa ji bade bē baanji bañow iñen*? »

³ Kē Yetu ateem baka aji : « Kē an, we ukaan kē naanji naṭaṣ uko wi Naṣibaṭi ajakuṅ, kašē kaṭaṣ udolade wi nan ba?

⁴ Naṣibaṭi aji : “Mēbaan ṣaaṣ na naan bnuura” kē “Ñaan ankaruṅ aṣin kēme anin, pkeṭ pakwoon baluk bi nul.” ✧

⁵ Kē an, našē ji woli ñaan aji na aṣin kēme anin : “uko wi nhilanuṅ lah kaṭēnknu uwo wi Naṣibaṭi”

⁶ ahilan keeri kawut pmēban aṣin na anin. Hēnk di udolade wi nakjukanuṅ uṭuun kē nagar Uṭup wi Naṣibaṭi.

⁷ An balagare, *Itayi *Naṭupar Naṣibaṭi afaṅ wi aṭupuṅ ṭi an aji :

⁸ “*Pntaali pi paji padēmanaan na mntum ṭañ*
kē uhaaṣ wi pa ušē lowēn.”

* **15:2** *Bē baañow iñen* : Bafaritay baji bañow iñen kaṭaṣna udolade wi baka. ✧ **15:4** Ppēn 21.27; 20.12.

⁹ *Bʽeṇan bi baka baanjakën nin uko ulon
iko yi bakjukanuṇ iwo udolade wi bañaan ʽañ.*»
»

*Iko injaan iṭu ñaan aṭop ʽi kēš ki Našibaṭi
(Markuṭ 7.14-23)*

¹⁰ Wi wi Yetu akaan adu pntuk pi bañaan aji na baka : « Natiinkan nabot name!

¹¹ Mēnt uko unjaan uneejna ʽi mntum ujaan uṭopan ñaan ʽi kēš ki Našibaṭi, uko unkpēnnuṇ ʽi mntum mi nul wa. »

¹² Baṭašarul bañoga wal mēnt ašë ji na a : « Imeha kē *bafaritay badeebaṭ jibi iktjiiniṇ hēnk i? »

¹³ Kē ašë teem baka aji : « Bko bi Paapa anwoon du baṭi awoon aantepii baluṇ kalëbana.

¹⁴ Nawutan baka : bawo bakuul banknṭoṇuṇ bakuul. Nakuul aṭoṇle atenṭul nakuul, bukal batëb bti baya jot du bhër. »

¹⁵ Piyeer ayeenk bṭup ašë ji na a : « Pibanun uko wi iṭupuṇ hēnk. »

¹⁶ Kē aji na baka : « An kak, hēnk di nawaanṇuṇ ṇṣal te hēnkunṇ?

¹⁷ Naamme kē uko bti unneejuṇ ʽi mntum mi ñaan uji uṭëp du kayiṇ, kapën du bnṭëeh,

¹⁸ bë uko umpēnuṇ ʽi mntum uwoona du uhaaš meeṭ. Wuṇ mēntan ujaan uṭopan ñaan ʽi kēš ki Našibaṭi.

¹⁹ Du uhaaš meeṭ di di iko itēnt yi ijaan iwoona : ṇṣal ṇwuṭaan, bfiṇar, ppiint na ahar ñaan kēme ayin ñaan, pjuban pi piint, kakiiṇ, ṇṭilan na pṭup buṭaan ʽi bañaan, bkuutar.

20 Iko mēnt̄ ijaan̄ iṭopan̄ ñaan̄, kē pde bē iĩññow iñen paan̄ji paṭopan̄ ñaan̄†. »

*Pfiyaar pi ñaaṭ anwoon̄ aanwo nayuday
(Markut 7.24-30)*

21 Wi Yetu apēnuṅ da aṣē ya du nṭaak̄ n̄i Tir na Tidon̄

22 Kē ñaaṭ alon̄ i utaak̄ wi Kanaan̄ anwoon̄ du utaak̄ mēnt̄ aṣē pēn̄ ahuuran̄ aji : « Naweeek, *abuk Dayiṭ, ñagi'aaan! Untaayi unooran̄ poonu abuk naan maakan. »

23 Yetu aanteema nin uko ulon̄. Baṭaṣarul kē baṣē ñoga akooṭa aji na a : « Dookana, anooranun na phuuran̄ pi nul. »

24 Kē Yetu ateem̄ aji : « Naṣibaṭi ayilēn̄ ṭañ pa n̄kaneel̄ n̄i *Iṭrayel̄ n̄anneemuṅ. »

25 Kē ñaaṭ aṣē baan̄ an̄up̄ ṭi kadun̄ ki Yetu aji na a : « Naweeek, biin̄ iṭēnkēn! »

26 Kē aji na a : « Unuura bajej pde pi bapoṭ bawul̄ n̄buṣ̄ n̄mpoṭi‡. »

27 Kē ateem̄ aji : « Naweeek, ifaṅi, kē n̄buṣ̄ n̄mpoṭi n̄aṣē doō ji n̄ade iṭuk̄ inkjotnuṅ du umeeṣa wi bajuḡ n̄a. »

28 Wi wi Yetu aṣaan̄ aji na a : « Ñaaṭu, pfiyaar pi nu padēmi! Uwoon̄ jibi in̄jalun̄! » Wal mēnt̄ kē abukul̄ aṣē bi jeb jeb.

Yetu ajeban̄ bamaakal̄ batum

29 Yetu apēn̄ da aṣē ya umban̄ wi *bdēk̄ bi Galilay. Apaya du pn̄kuṅ aṭo.

† 15:20 Paṭopan̄ : Yetu aank̄iiniyaan̄ ṭi dko di uko wi p̄jint̄, bafaritay baji bañow iñen kaṭaṣna udolade wi baka. ‡ 15:26 N̄buṣ̄ n̄mpoṭi : Wal mēnt̄ bayuday baji baji banwoon̄ baanwo bayuday bawo n̄buṣ̄.

30 Bañaan batum babi ti a, atij bankjiinkun, bakuul, banṭakmun, babilis bṭup, na bamaakal batum kak, abëkan ti ihoṭ yi Yetu ; kë ajeban baka.

31 Bañaan bañoṅar wi bawinun banwoon baan-hil bṭup kë baktup, banṭakmun kë bajebi, kë bankjiinkun kë bakpoş bnuura, kë bakuul bakwin. Badëman wal mënṭ Naşibaṭi i *Itrayel.

*Yetu akak ade de'an bañaan batum
(Markut 8.1-10)*

32 Yetu adu baṭaşarul wal mënṭ aşë ji na baka : « Dñaaga bañaan biki, ṅnuur ṅwajanṭ ṅi ṅi, ṅi bawo i na ṅji kë baanka uko ude. Mënṅal baṭiis na ubon : bahilan kaya kajot ti bgah. »

33 Kë baṭaşarul başë ji na a : « Ti dko dangagun di, ṭun di ṅkkaanun uko de unkhilanun kayokan bañaan batum biki? »

34 Kë aji na baka : « Nawo na ipoom hum? »

Kë bateem aji « Ipoom paaj na kalon na ṅṭëb ṅlon ṅmpoṭi. »

35 Kë Yetu aşë ji na bañaan baṭo ti mboş ;

36 aşë jej ipoom paaj na kalon yun na ṅṭëb ṅun, abeeb Naşibaṭi, akitëş ya aşë wul baṭaşarul, kë bafaş bañaan.

37 Bade bti adoo yok. Baṭaşar Yetu kë batuman kkaar paaj na plon na iko indukşiin.

38 Bañaan bandeen bawo biinṭ iñeen-week ṅbaakër ṅyaaş iñeen (4000), aṭu na baaṭ na bapoṭ.

39 Wi Yetu adolon bañaan kë baṭiisi, wi wi aşaan apaya ti bṭëem aya utaak wi Magadan.

16

Bafaritay bahepar Yetu uko unkdiiimanuŋ kē awo i Naşibaŋi

(Markut 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ *Bafaritay na *bataduk babi ŋi Yetu wal mēnt, ala pŋaawana aŋe hepara uko unkdiiimanuŋ kē awo ŋaan i Naşibaŋi.

² Kē Yetu aŋe teem baka aji : « Woli unuur uya pjot kē baŋi bajeenki naji naji : “Dko daluŋ kajeeh faan.”

³ Kē na nfa kub, baŋi bajenle naji : “Uşubal uşub nŋa.” Naji name uko wi iko yi baŋi ijakuŋ, aŋe wo naanhil pyikrēn uko wi Naşibaŋi akdolun ŋa di.

⁴ An baŋaan bawuŋaan biki, nandekuŋ Naşibaŋi kafet, nahepar uko unkyuujun kē dwo i Naşibaŋi. Naankwin uko ulon umpaŋi na wi Yonat[☆] *Naŋupar Naşibaŋi adiimanuŋ. » Wi wi Yetu aŋaan aduk baka da, aya na bgahul.

Uko utaaajanaani pşon wi bafaritay na bataduk

⁵ Yetu na baŋaşarul baya bdēk umban wundu. Kē baŋaşarul başē ŋilma pŋij ipoom.

⁶ Kē Yetu aŋe ji na baka : « Natenan bnuura, nalipariin uko utaaajanaani pşon wi *bafaritay na *bataduk.

⁷ Baŋaşarul kē başē ŋiini bukal bukal aji : « Aŋiini haŋ ŋiki ŋenŋij ipoom. »

⁸ Kē Yetu ammeen uko wi baktiiniyaanuŋ aji na baka : « An, nanwoon naanfyaar akēşan, we ukaan kē nakŋiiniyaan pwo naanŋij ipoom ba?

[☆] 16:4 Natenan ŋi Yonat.

⁹ Naandobi yikrëna te hënkuṅ iko yi nawinuṅ i? Naanleṣ wi nkitṣuṅ ipoom kañeen pa biintṅ iñeen-week-kañeen ṅyaaṣ iñeen (5000) i? Kë kkaar hum kantumuṅ ipoom ki ki nayaanaanuṅ ba?

¹⁰ Kë wi nkitṣuṅ ipoom paaj-na-kaloṅ pa biintṅ iñeen-week-ṅbaakër ṅyaaṣ iñeen (4000)? Kë kkaar hum kantumuṅ ipoom ki ki nayaanaanuṅ?

¹¹ Kë hum di di nawooṅ naamme kë mënṭiiniyaan ipoom? Dji nalipara uko utaajanaani pṣon wi bafaritay na baṭaduk. »

¹² Baṭaṣar Yetu bayikrën wal mënṭ kë aji na baka balipara pjukan pi bafaritay na baṭaduk, mënṭ uko utaajanaani pṣon wi bajaanṅ badolna ipoom wa.

Piyeer aji Yetu awoonṅ Krittü
(Markut 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Yetu aya na baṭaṣarul du utaak uññoṅuṅ ubeeka wi Tetare-Filip aṣë hepar baka aji : « Bañaanṅ baṣal aji *Abuk Ñiintṅ awo in ba? »

¹⁴ Kë bateem aji : « Balonṅ baji iwo *Yowan Nabattaar ; kë balonṅ baji iwo *Eli Naṭupar Naṣibaṭi kë balonṅ kak baji iwo Yerima ya këme alonṅ ṭi *baṭupar Naṣibaṭi bandukiinṅ. »

¹⁵ Kë aṣë ji na baka : « Kë ṭi an, nji dwo in ba? »

¹⁶ Timonṅ Piyeer kë ateema aji : « Iwo *Krittü, Abuk Naṣibaṭi ajuṅ ubida. »

¹⁷ Kë Yetu aṣë ji na a : « Inuurandëni iwi Timonṅ abuk Yonat. Mënṭ ñaanṅ najën aṭupiinṅ manjoonan manṅ, Paapa anwoonṅ du baṭi a.

¹⁸ Kë nṣë jaku : Iwo Piyeer*, pnduba panjaanṅ pamëban katoh, iluṅ kamëban bankfiyaar-nuṅ. Pkeṭ paankhilan kanaṭ ṭi kadun ki baka.

* **16:18** *Piyeer* : Dawoonṅ pnduba këme plaak.

19 Dluṅ kawulu iniigṣaani yi Baṭi : uko wi ikpokun ṭi mboṣ uluṅ kapokana du baṭi, kē uko wi ikdinanuṅ ṭi mboṣ, uluṅ kadinana du baṭi. »

20 Wi wi aṣookuṅ baṭaṣarul aji na baka bawut kaṭup nin ṅaan kē ul awoon Krittū.

*Yetu aṭup aji aluṅ kakeṭ kabot kanaṭa ṭi pa
(Markuṭ 8.31-33; Luk 9.22-27)*

21 Unuur mēnt wi wi Yetu ajunuṅ pdiiman baṭaṣarul kē awo i pya Yerutalem, kahaj da maakan ṭi iṅen yi bantohi, *baṭeṅan baweek na *bajukan Bgah. Baluṅ kado bafiṅa, unuur uwajantēn aṣe naṭa ṭi pkeṭ.

22 Piyeer apula kē bagaagi aṣe jun pṅoman na a aji : « Ajugun, dṅehan Naṣibaṭi abuuranu uko wan! Nin ukoolan uunkdolu! »

23 Kē Yetu aṣe wugṣa aji na Piyeer : « Lowaan, iwi Tatana! Inaṭ ṭi bgah aneenananaan pṭēp. Iinji kla uko wi Naṣibaṭi aṅaluṅ, iji kla uko wi baṅaan baṅaluṅ. »

24 Kē wi wi Yetu ajakuṅ na baṭaṣarul bti : « Woli ṅaan aṅal kaṭaṣēn, awo kaṭilma uleeful kakuṅa krut ki nul kadinan phaj ji nji kaṣe kaṭaṣēn woli ado akeṭ.

25 ṅaan ankṣaluṅ pbuuran ubida wi nul aluṅ kawaan wa ; kē anklun kawaan ubida wi nul pa nji aluṅ kabuuran wa.

26 We uwoon ṅaan aka pyok pi umundu bti, woli aneemandēn uhaaṣ wi nul? We wi ṅaan ahilanuṅ kawul kabuuranaan uhaaṣ wi nul.

27 *Abuk ṅiint aban ṭi pbi na mndēm mi Aṣin na ṅwanjut ṅi nul. Wal mēnt awayeṣ ṅaan andoli ṭi mnwo mi nul.

28 Dɔɔpan na manjoonan : baloŋ ɔi banwoon nɔa
 ɔi baankketɔ bɛ baanwin Abuk N̄iintɔ kɛ abi ji naɔiɔh.
 »

17

Uleef wi Yetu bti utɛlɔaa
(Markuɔ 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Wi n̄nuur paaj n̄aɔɛpuŋ kɛ Yetu aɔɛ jej bi Piyeer
 na Yakob na Yowan aɔa Yakob aya na baka du
 pnkuŋ pweek kɛ bagaagi.

² Uleef wi nul kɛ uɔɛ ɔɛlɔa ɔi kadun ki baka : kaara
 di nul dajeeh ji unuur, kɛ imiɔa yi nul ikak afaat
 feh.

³ ɔi dko mɛntɔ, kɛ baɔaɔar Yetu baɔɛ win *Moyit na
 *Eli kɛ baktiini na a.

⁴ Wal mɛntɔ kɛ Piyeer aɔɛ ji na Yetu : « Ajugun,
 unuura n̄wo ɔi dko di. Inal le katar iloona iwajantɔ;
 kalon kawo ki nu, kalon ki Moyit, kandukiin kawo
 ki Eli. »

⁵ Ahum kaɔiini, kɛ kanfɛluŋ kalon kanknuurun
 kaɔɛ mara mara abi awun baka, kɛ pdiim plon
 paɔɛ pɛnna ɔi ka aji : « Iwi iwoon abuk naan, d̄jalu
 maakan, dmaganu! Nadoon katiinka! »

⁶ Wi baɔaɔar Yetu batiinkuŋ pdiim mɛntɔ aɔɛ lɛnk
 maakan ajot afɛɔ kɛɔ ɔi mboɔ.

⁷ Kɛ Yetu aɔɛ n̄og aban baka aɔɛ ji : « Nanaɔiin,
 nawutan kalɛnk. »

⁸ Wi bakatuŋ kɛɔ, baankak awin nin alon, kɛ
 Yetu ɔaɔ awohan da.

⁹ Wi bakwaliin pnkuŋ, kɛ Yetu aɔɛ ji na baka : «
 Naktɔp nin n̄aan alon uko wi nawinuŋ, te wal wi
 *Abuk N̄iintɔ aklun kanaɔa ɔi pketɔ. »

10 Baṭaṣar Yetu bahepara aji : « we ukaaŋ kē *bajukan Bgah baji Eli awo i kaduna kabi ji *Krittu ado kabi. »

11 Kē atees baka aji : « Na manjoonan Eli awo i kabi, kakakan iko bti ti bgah.

12 Kē nşë ɕupan, Eli adobi bi, kē baanyikrēna, bahajana, adola jibi baŋaluŋ. Hēnk kak di di Abuk Ńiinɕ aklun kahaj ti iñen yi baka. »

13 Wal mēntɕ, kē baṭaṣarul başë yikrēn kē awo ti ptiiniyaan *Yowan Nabattaar.

*Yetu ajeban napoɕ i untaayi ukywelēnuŋ
(Markuɕ 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

14 Wi Yetu na bi Piyeer, Yakob na Yowan bakakuŋ du dko di pntuk pi bañaan pawoon, kē ñiinɕ alon aşë bi ti Yetu anup ti kadunul aji na a :

15 « Naweeek, ñagiin abuk naan. Aji jot kako, ahaj maakan : nyaaş nɕtum aji jot ti bdoos, ulon kak aji jot ti meel.

16 Dɕija baṭaṣaru kē baanhilan ajebana. »

17 Kē aşë teem aji : « Nawo bañaan bawuɕaan, banwoon baanfiyaari! Dwo kaɕo na an te lum ba? Dwo kado kamiiran te lum ba? Naɕijaan napoɕ ti. »

18 Kē Yetu aşë lēbar na untaayi kē upēn ti napoɕ, kē ajeb ti dko mēntɕ.

19 Baṭaṣar Yetu bagaag na a aşë hepara aji : « we ukaaŋ kē un, nɕnhilan adook untaayi mēntɕ? »

20 Kē atees baka aji : « Naanfiyaar akēşan. Dɕupan na manjoonan, woli naka lah pfiyaar panliŋuŋ na pbuk pi maaj, najile na pnkuŋ pi : Pēnan ti, papēn da. Uunkka nin uko ulon wi nawoon naankhinan pdo.

21 [Kë untaayi utënt wuŋ, pñehan Naşibaŋi na pyi-man ʃañ pahilanuŋ pdook wa.]

*Yetu aŋup pkeŋ pi nul uyaaş utëbanŋën
(Markut 9.30-32; Luk 9.43b-45)*

22 Yetu na baŋaşarul bawo bti du *Galilay, kë aŋë ji na baka : «*Abuk Ñiintŋ abi kawulana du bañaan,
23 baluŋ kafina, unuur uwajanŋën aŋë naŋa ʃi pkeŋ. » Kë baŋë jooŋan maakan.

Yetu na Piyeer baluk daaŋa di Katoh Kaweek ki Naşibaŋi

24 Yetu na baŋaşarul baban ubeeka wi Kaper-nawum. Kë bakobraar daaŋa di *Katoh Kaweek ki Naşibaŋi baŋë bi ʃi Fimoŋ Piyeer ahepara aji : « Jëm najukan i nan aji luk daaŋa di Katoh Kaweek ki Naşibaŋi i? »

25 Kë ateam baka aji : « Aa. Aji luk da. »

Wi aneejan neeŋ ʃi katoh kë Yetu aŋë ji na a : « Fimoŋ, we wi iŋaluŋ ʃi uko wi ba? In awoonŋ kaluk baŋih biki umundu wi daaŋa ba? Babuk baka këme baloŋ bampaŋi. »

26 Kë ateam aji : « Bañaanŋ bampaŋi baka. »

Kë Yetu aŋë ji na a : « Babuk baŋih keeri baanwo i kaluk.

27 Kë un nŋŋë wo nënŋal pŋij bŋup. Yaan du bdëk, ifël kabuuti, utëb uteek wi ikpënanuŋ, haabëŋan wa mntum : iŋënk pataka da pankkëŋuŋ pluk daaŋa di naan na di nu. Jejan pa iya iluk daaŋa di nja batëb. »

18

In adëmnuŋ ʃi an?

(Markut 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Baṭaşar Yetu babi ṭi a wal mēnt̃ ašē hepara aji :
« In adēmnuṅ du *Pših pi Baṭi ba?

² Kē ašē du napoṭ alon̄ aṭu'a ṭi ptoof pi baka,

³ ašē ji : « Na manjoonan dṭupan, woli naankak anaam ji bapoṭ, nin naankneej du Pših pi Baṭi.

⁴ Ukaan̄ kē ankwoon̄ naweek du Pših pi Baṭi awoon̄ ankwalanuṅ uleeful kakak ji napoṭ i.

⁵ Kē ñaan̄ anyeenkuṅ napoṭ ji i ṭi katim naan, nji ṭi uleef naan i i ayeenkuṅ. »

*Naṭaafaraan kawuuk bañaan̄ bajuban
(Markut 9.42-48; Luk 17.1-2)*

⁶ Yetu akak aji : « Ñaan̄ ankdolon̄ alon̄ ṭi bapoṭ biki*, banfiyaarnuṅ ajot ṭi pjuban, uhokan pa a batana plaak pweek bayoorana du bdēk.

⁷ Bañaan̄ banwoon̄ ṭi umundu bawuṭani ṭiki iko inhinanuṅ kado baka bajuban itumi. Iko mēnt̃ iin-
hinan̄ kawaan̄a, kē ñaan̄ anṣaan̄ aṭij ya ašē wuṭan!

⁸ « Woli kañen ki nu, kēme kahoṭ ki nu iṭu kē ikjuban, falan ya ifēl du kalowan. Uhokan iya baṭi na kañen kēme kahoṭ kammukšiiṅ, kē di iya infernu du bdoo bawoon̄ baankjēmṣa na iñen itēb na ihoṭ itēb.

⁹ Kē woli pkēṣ pi nu paṭu'u kē ikjuban, lookṣan pa ifēl du kalowan. Uhokan iya baṭi na pkēṣ ploolan, kē di bafēlu du bdoo bi infernu na kēṣ ktēb.

¹⁰ « Naṭaafaraan kabeeh alon̄ ṭi bapoṭ biki. Na manjoonan, ṅwanjut̄ ṅi baka ṅaji ṅanaṭ wal undoli du kadun ki Paapa anwoon̄ du baṭi.

¹¹ [*Abuk Ñiint̃ abi bi pbuuran bambiṅ aneem.]
»

* **18:6** *Bapoṭ biki* : Yetu aṭiiniyaan̄ ṭi banfiyaaruṅ, bukal bakakuṅ ji bapoṭ.

Uhoñ wi unkaneel unneemuñ
(Luk 15.3-7)

¹² Yetu ahoñ aji : « we wi naşaluñ ƚi uko wi ba? Woli ñaañ aloñ aka ñkaneel iñeen-week kë uloñ uşë neem, aankduk ñkaneel ñandukiin du pnkuñ kaya pla uloolan unneemuñ i?

¹³ Dƚupan, woli awin wa, aji lilandër unkaneel uloolan wuñ kapel ñandukiin ñanwoon ƚaanneemi.

¹⁴ Kë hënk kak di di Aşinan anwoon baƚi awoon aannal aloñ ƚi bampoƚi biki aneem. »

Pmiir atëñƚul

¹⁵ Yetu aji kak : « Woli atëñƚu anfiyaaruñ ajubanu, yaan iwina, iƚiini na a, an batëb ƚañ. Woli atiinku, këme kë ika'a.

¹⁶ Kë woli aandi ptiinku, duun ñaañ aloñ këme batëb, nahilna nado jibi *Ulibra wi Naşibaƚi ujakuñ: *naboman uko bƚi ƚi kadun ki bamaar batëb këme bawajanƚ.*☆

¹⁷ Akak le wo aandi ptiink baka, kƚup pntuk pi banfiyaaruñ ; woli apok ptiink baka, jejana ji ñaañ anwoon aanfiyaar Naşibaƚi këme ji nakobraar daaşa†.

¹⁸ Dƚupan, na manjoonan : iko bƚi yi nakpokuñ ƚi mboş iluñ kapokana du baƚi, kë iko bƚi yi nakdinanuñ ƚi mboş iluñ kadinana du baƚi.

¹⁹ « Na manjoonan dkak aƚupan, woli bañaan batëb ƚi an ƚi mboş baƚiinkar añehan uko uloñ wi bañaluñ, Paapa anwoon du baƚi ado wa pa baka.

²⁰ Aa, dko di bañaan batëb këme bawajanƚ bayituñ ƚi katim naan, dji kawo ƚi ptoof pi baka. »

☆ **18:16** Pleşan 19.15. † **18:17** *Bakobraar daaşa* : Bayuday bajej baka ji bado buƚaan banwoon baanwo biki pntaali pi Naşibaƚi.

Nadoon kamiir batēnṭan

21 Timoṅ Piyeer aṅog Yetu wal mēnt̄ aṣē hepara aji : « Ajugun, nyaaṣ hum ṅi ṅi nwoon̄ kamiir atēnt̄ naan woli ajubanaan? Dwo kamiir te nyaaṣ paaj na ulon̄ i? »

22 Kē Yetu ateema aji : « A-a, mēnkjaku nyaaṣ paaj na ulon̄ ṭaṅ, nyaaṣ ṅi iwoon̄ i kamiira ṅawo kaban iṅeen-paaj-na-ulon̄ (70) nyaaṣ paaj-na-ulon̄.

23 « Hēnk di *Pṣih pi Baṭi pawoon̄: pawo ji uko wi naṣih anṅalun̄ pten jibi balemparul badolon̄ na itaka yi nul.

24 Ajun pten, kē baṣē ṭija alon̄ anṭeetulun̄ itaka intumun̄ pṭum paṅ.

25 Ṇiint̄ mēnt̄ aanka uko uluki itaka mēnt̄ ; kē naṣih aṣē ji bawaapa ul na aharul, na babukul na iko bti yi akaan̄, bahilna bakakan uko wi aṭeetun̄.

26 Nalemparul un̄ kē aṣē ṅup ṭi kadun ki naṣih aji na a : “Miiraan, dlun̄ kaluku ya bti!”

27 Naṣih aṅagi'a aṣē wutara itaka yi aṭeetulun̄ awuta kē ayaa.

28 « Nalemp mēnt̄ apēn aṣē yit na atēnt̄ul alon̄ i bawoon̄ ṭi ulemp anṭeetulun̄ ktaka kntiinku. Atiika adoo kak i pfiiklēna aṣē jaka : “Lukaan uko wi iṭeetnun̄!”

29 Atēnt̄ul kē anup akooṭa aji na a : “Miiraan, dlun̄ kaluku!”

30 Kē undu aṣē pok, ado kē bawata ukalabuṣ ayoonkna alun̄ aluk uko wi aṭeetun̄.

31 Wi balemp bandukiin̄ bawinun̄ uko unṭēpun̄, bajooṭan maakan aṣē ya akakalēs wa bti naṣih.

32 « Kē naṣih ado kē baṭija nalemp mēnt̄ aṣē ji na a : “Iwi nalemp nawuṭan i! Dwutaru itaka bti yi

iṭeeṭnuṅ ṭiki ikootën aji ndo haṅ ;

³³ iwo i lah kak kañaga atënṭu jibi nji ñagi'iiṅ.”

³⁴ Adeebaṭ maakan aṣë wula banjaan bahajan bañaan te wi aklun kaluk uko bti wi aṭeeṭun. »

³⁵ Kë Yetu aṣë kak aji : « Hënk di di Paapa anwoon du baṭi aklun kado andoli ṭi an, woli naammiir batënṭan na manjoonan ṭi iṭëb yi nan. »

19

Yetu aṭiiniyaan uko wi bniim (Markut 10.1-12)

¹ Wi Yetu aṭupun iko yaṅ aba, aṣë pën ṭi uṭaak wi *Galilay aya umban wi *Yuda unwoon du plut pi *Yordan.

² Bañaan batum baṭaṣa da kë abot ajeban ba-maakal.

³ *Bafaritay balon banjal pṭaawana, aṣë ñoga ahep-ara aji : « Bgah bi nun badinan ñaan abubara adook aharul ṭi bniim i? »

⁴ Kë Yetu ateem baka aji : « Naanleyiir uko wi Ulibra wi Naṣibaṭi ujakun i kë du ujuni Naṣibaṭi apaṣ bañaan kë bawo ñiinṭ na ñaat[☆] »

⁵ aṣë ji : « “*Waṅ ukaan kë ñiinṭ aklun kaduk aṣin na anin kawo na aharul, bakak ñaan aloolan.*”[☆] »

⁶ Hënk, baankak awo bañaan batëb, bawo ñaan aloolan. Ñaan awutan keeri kagar uko wi Naṣibaṭi anaakrënuṅ. »

⁷ Bafaritay bahepara aji : « Keeri we ukaan kë *Moyit aji ñaan awo i kapiit ñaṭ kakaarta kankyu-ujun kë bniim babaa, kabaa kadooka? »

☆ 19:4 Ujuni 1.27. ☆ 19:5 Ujuni 2.24.

⁸ Kë ateem aji : « Mndënëm mi n̄haaş n̄i nan man̄tuun̄ k̄e Moyit adinanan uko m̄ent̄. K̄e uş̄e wo uunwo haŋ du ujuni. »

⁹ D̄tupan, woli n̄aaŋ adook aharul anwoon̄ aampiin̄t̄ na n̄aaŋ aloŋ nampaŋi, aş̄e niim aloŋ, ajuban p̄juban pi piin̄t̄. »

¹⁰ Baŋaşarul bajaka aji : « Woli h̄enk di uwoon̄ kawo pa n̄iin̄t̄ na aharul, uhokan pwut bniim. »

¹¹ K̄e Yetu ateem baka aji : « M̄ent̄ baŋaaŋ b̄ti bahilanuŋ kadinan p̄jukan pi m̄ent̄, biki Naşibaŋi aŋenuŋ k̄e bahilani ŋaŋ bahilanuŋ. »

¹² Iko itum ihinan kaneenan biin̄t̄ baniim : baloŋ baanhilan bniim ŋiki babuka buka haŋ, baloŋ ŋiki bakaş baka, baloŋ kak p̄şih pi Baŋi paŋi paŋu baanji baniim. N̄aaŋ anhinanuŋ pte uko wi, ateen wa! »

Yetu ayeenk bapoŋ bnuura

(Markut 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Baŋaaŋ baŋij Yetu bapoŋ pa apaf baka iŋen, abot aŋehand̄er baka, k̄e baŋaşarul baş̄e ŋoman na baka. »

¹⁴ K̄e Yetu aş̄e ji : « Nawutan bapoŋ babi ŋi n̄ji, nakneenan baka, ŋiki *P̄şih pi Baŋi pawo pi banwoon̄ ji baka. »

¹⁵ Wi wi aş̄aaŋ apaf baka iŋen aş̄e ya na bgahul. »

Yetu na n̄iin̄t̄ nayok

(Markut 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ N̄iin̄t̄ aloŋ abi aŋog Yetu aş̄e hepara aji : « Najukan, we wi nwoon̄ kado unuura kakaana ubida wi m̄nto? »

¹⁷ K̄e ateema aji : « we ukaaŋ k̄e ikheparaan uko unuura wi n̄aaŋ awoon̄ i kado? Aloolan ŋaŋ annuuriin̄, Naşibaŋi a. Woli in̄al kayeenk ubida wi m̄nto kdo kado uko wi Bgah bajakuŋ. »

18 Kë akak ahepara aji : « Iko ihon? »

Kë ateema aji : « Iinkfiñ ñaañ, iinkpiint̄ na ahar ñaañ kēme ayin ñaañ, iinkkiij, wutan katapar ñaañ uko wi awoon aando, »

19 mëbaan şaaş na naan bnuura, ŋalan atēnt̄u jibi iñaluñ uleefu. »

20 Kë naṭaşa uñ ateema aji : « Iko mēnt̄ bti ddo ya. We wi nkaañ aduka pdo? »

21 Kë Yetu aji na a : « Woli iñal kawo ñaañ anjaan ado uko bti unliluñ Naşibaṭi, kya, kawaap iko yi ikaañ bti kaşē jej itaka mēnt̄ kaṭen bajuuk, kka pyok du baṭi. Wal mēnt̄ kşē bi kaṭaşēn. »

22 Wi naṭaşa uñ atiinkuñ uko mēnt̄, aşē ya na pjooṭan, ṭiki ayok maakan.

23 Wi wi Yetu aṣaañ aji na baṭaşarul : « Dṭupan na manjoonan pneej du *Pşih pi Baṭi patam nayok maakan.

24 Aa, dṭupan kak uko wi : Uyoj apel pa untaam wi pnkunkaali uneej ṭi bhēr bi kaguja kē di nayok aneej du Pşih pi Baṭi. »

25 Wi baṭaşarul batiinkuñ uko wañ bañonar fuṭ aşē ji : « Kē in ahilanuñ keeri kabuur? »

26 Kē Yetu aşē jaban baka kēş aşē ji : « Bañaañ bajēn baanhilan pbuuran ŋleef ŋi baka, kē Naşibaṭi aşē wo aambiişna biişna nin uko ulon. »

27 Piyeer aji na a wal mēnt̄: « Tenan, ŋduk iko bti aṭaşu. We wi ŋkluñ kayeenk ba? »

28 Kē Yetu aji na baka : « Dṭupan na manjoonan : woli umundu uhalu ubii, kē *Abuk Ńiint̄ aneejan pşih na mndēm, an baṭaşaraan iñeen na batēb nanṭaşnuñ nakak aṭo na nji kaşih, kawayēş kntaali iñeen na ktēb ki Iṭrayel.

29 Kë biki katim naan kaṭuunj kë baduk itoh yi baka, këme babuk başin baka, başin baka, banin baka, babuk baka, nṭeeh ɲi baka, baluŋ kayeenk uko wi badukuŋ ɲyaaş iñeen-week kaşë kayeenk ubida wi mnṭo.

30 Kë batum banwoonj hënkuŋ bateek baluŋ kawo babaañşaani, batum banwoonj babaañşaani baluŋ kawo bateek. »

20

Uhoñ wi bazaar biki baduunj ulemp

1 Yetu akak aji ɲi uko waŋ: «*Pşih pi Naşibaṭi pawo wo ji uko wi ajug uṭeeh ampënuŋ na nfa kub ala balemp pa uṭeeh wi nul.

2 Aṭiinkar na balemp aji aluk baka itaka inliŋuŋ na baluk bi unuur aşë do baka kë baya uṭeeh.

3 Aṭo ado uko ji ɲwoori ɲwajanṭ apën awin balemp baloŋ kë bawo du bayiti baanka uko udo,

4 kë aşë ji na baka : “An kak, nayaan uṭeeh ; dlukan bnuura.”

5 Kë bayaa.

« Ajug uṭeeh apën na mnde ilant, akak apën na pnak awin baloŋ, akak ado jibi adoluŋ na bukundi.

6 Wi unuur uṭeehiin, akak apën awin balemp baloŋ kë banaṭ da aşë hepar baka aji : “we ukaanj kë nawo ɲi, unuur bṭi bë naankdo uko uloŋ”?

7 Kë bateem aji nin aloŋ aanjej jej baka ulemp.

« Kë aji na baka : “An kak, nayaan uṭeeh.”

8 « Wi utaakal ubanuŋ, ajug uṭeeh kë aşë ji na namali i nul : “Duun balemp iwul andoli baluk bi nul, ijunna bambaañşaanuŋ pbi işë ido kaya te du bateek.”

9 « Biki bajejun ʔi uʔeeha unuur kē babii, ayeenk andoli baluk bi unuur upēb.

10 Bateek babi kak aʕē ʕal aji bayeenk baluk bampelun bi bambaañʕaanun pbi, kē baʕē wula baka andoli baluk bi unuur.

11 Wi bakyeenkun ʔitaka aʕē ʔoman ʔi uko wi ajug uʔeeh adolun

12 aji : “Bambaañʕaanun pbi balempa uwoori uloolan, kē iʕē luk baka aliŋan na un, ʔlempun unuur bʔi ʔi bnuur.”

13 « Kē Ajug uʔeeh aʕē teem alon ʔi baka aji : “Nanoh, mēndolu nin buʕaan blon: Mēnt ʔitaka yi, yi ʔtiinkaruŋ iʔ

14 Jejan uko wi ʔtiinkaruŋ, iya na bgahu. Ulilēn lil kē nwul ambaañʕaanun pbi uko unliŋun na wi nwuliin.

15 Mēnka na pdo uko unlilnuŋ na bka bi naan iʔ Kēme iwo i kadeebaʕ ʔiki djoob bkow?” »

16 Yetu akak aji : « Kē hēnk di di banwoon babaañʕaani bakluŋ kawo bateek, bateek baʕē bawo bambaañʕaani. »

Uyaaʕ uwajanʔēn wi Yetu akʔupun pkeʕul na pnaʕa pi nul ʔi pkeʕ

(Markut 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Yetu aya Yerutaalem aʕē du baʕaʕarul iñeen na batēb kē bagaagi, aʕē ʔiini na baka wi bawoon ʔi bgah aji :

18 « Natenan, ʔya Yerutaalem, kē baʕē luŋ kawul *Abuk Ñiint *baʕenjan baweek na *bajukan Bgah. Balun kaji aduknaanaa, pduknaana pi pkeʕ.

19 Bawula banwoon baanwo bayuday bahilna babeja, bakoba na itintel, bapaŋa ŋi krut. Unuur uwajantŋen aŋe naŋa ŋi pkeŋ. »

20 Wal mŋnt kŋ anin babuk Tebede aŋe bi aŋoga, ul na babukul, aŋup ŋi kadunul pa phepara uko ulon.

21 Kŋ Yetu aŋe ji na a : « we wi iŋaluŋ ba? »

Kŋ aji na a : « Dolan babuk naan batŋb biki baluŋ baŋo alon ŋi kadeenu ki nu, alon ŋi kamayu, woli iluŋ aŋo aŋih. »

22 Yetu ateema aji : « Naamme uko wi nakŋehanaanuŋ. Nahinan kadaan ŋi pnkalame pi nji kayaŋ kadaan, kahaj ji nji i?

Kŋ bateema aji : « Nhinani. »

23 Kŋ Yetu aŋe ji na baka : « Aa, naluŋ kadaan ŋi pnkalame pi naan ; kŋ uko unwoon wi pŋo ŋi kaŋen naan kadeenu na kamayu, mŋnt nji dwoon kadat banwoon biki pŋo da, biki Paapa ajakuŋ aji bawo biki kaŋo da, bukal bakluŋ kaŋo da. »

24 Wi baŋaŋarul iŋeen bandukiin batiinkuŋ uko waŋ, aŋe deebaŋer batŋb bukundi.

25 Wi wi Yetu aŋaŋ aŋiini na baka bukal bti aji : « Nawin jibi baŋih biki nŋaak bajaŋ bayuuj mndem mi baka, baweek biki nŋaak kaŋoonkna baŋaŋ.

26 Unwo kawo haŋ pa an. Anŋaluŋ pwo naweek ŋi an awo i kawo nalempar batŋntul.

27 Kŋ woli ŋaŋ aŋal pwo nateek ŋi an, awalaan bkowul ado kalempar batŋntul.

28 Kŋ hŋnk, *Abuk Nŋiint aambi bi pa bado kalempara, abi pdo kalempar baŋaŋ kabot kawul ubida wi nul, uwo baluk bankbuuranuŋ baŋaŋ batum maakan.

Bakuul batëb biki Yetu ajebanuŋ
(*Markut 10.46-52; Luk 18.35-43*)

²⁹ Yetu na baŋaŋarul bapën ŋi ubeeka wi Yeriko, kë bañaanŋ batum bašë ŋaŋa.

³⁰ Bakuul batëb baŋo wal mënŋ ŋi kabanŋ ki bgah, kë wi batiinkuŋ kë Yetu akŋepuŋ ašë huuran aji : « Naweek, *Abuk Dayiŋ, ñagi'un! »

³¹ Kë bañaanŋ batum banwoonŋ da bawo ŋi pŋoman na baka aji bayomp, kë bašë huuranaara huuran maakan aji : « Naweek, Abuk Dayiŋ, ñagi'un! »

³² Yetu anaŋ adu baka ašë ji : « We wi naŋaluŋ ndolan ba? »

³³ Kë bateema aji : « Naweek, dolan ŋdo kawin! »

³⁴ Añaŋa baka ašë ban baka këŋ kë bakak awin ŋi dko mënŋ, ašë ŋaŋa na bgah.

21

Uneej Yetu ŋi Yerutalem

(*Markut 11.1-11; Luk 19.28-40; natenan ŋi Yowan 12.12-19*)

¹ Yetu na baŋaŋarul bañog Yerutalem aten ubeeka wi Betfage du umbanŋ wi Pnkuŋ pi Mnoliwera*. Kë ašë yil baŋaŋarul batëb,

² aji na baka : « Nayaan du ufëŋ unwoonŋ ŋi kadunan ; uneejaran neej nawin batan ubuuru na ubuk wa ; nafënŋan ŋa naŋijën.

³ Woli baheparan uko unkayi, nateem kaji Aju-gun anuma ŋa. ŋi dko mënŋ bawutan naya na ŋa.

⁴ Uko mënŋ uwoo, uko wi Naŋupar Naŋibaŋi abiinŋ aŋup uhilna udolana :

* **21:1** *Pnkuŋ pi Mnoliwera* : “Mont des Oliviers, Monti de Oliveira, Mount of Olives.”

⁵ “*Najakan na ubeeka wi *Fiyon*

Naših i nu abi ti iwi;

awalan bkwul, adapa ubuuru,

na ubuuru umpoŋi, ubuk untaam ulempni”✠

⁶ Baŋaŋar Yetu baya, ado jibi ajakuŋ na baka,

⁷ aŋij ubuuru na ubuk wa. Wi wi baŋaŋ ajej imiŋa yi baka agur ti ŋa kē Yetu aŋe paya.

⁸ Baŋaŋ batum maakan bawo ti bgah wal mēnt, ajej iyeti yi baka aŋeef ti bgah ; kē balon batib inah yi mnko aŋeef.

⁹ Baŋaŋ batum bankpoŋuŋ ti kadunul na banktaŋuluŋ bahuuran aji :

« *Hotana,† iwi *Abuk Dayit*

Bnuura nuura ti ankmbiŋ ti katim ki Ajugun

Hotana! Naŋibaŋi adēm du baŋi duuŋ! »✠

¹⁰ Wi Yetu aneejuŋ ti Yerutaalem, baŋaŋ biki ubeeka bti baŋoŋar fuŋ aŋe hepar aji : « I abaa wo wo ahoŋ ba? »

¹¹ Kē baŋaŋ baŋe teem aji : « Yetu Naŋupar Naŋibaŋi a, awo i Naŋaret du Galilay. »

Yetu na bawaap du Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi

(Markut 11.15-19; Luk 19.45-48; natenan ti Yowan 2.13-22)

¹² Yetu aya neej du *Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi aŋe jun pdook bawaap na banknuguŋ bti banwoon da. Awat ŋmeeŋa ŋi baŋelēŋ itaka, na iŋij yi bawaap ŋbalab.

¹³ Wi wi aŋaŋ aji na baka : « Naŋibaŋi aŋup ti Ulibra wi nul aji : “*Katoh naan kaluŋ kadu'ana*

✠ **21:5** Fakariya 9.9. † **21:9** *Hotana* Ti uhebèrè dawo « Buuran » aŋe bi kak uŋup unjaŋ udēmanaan Naŋibaŋi. ✠ **21:9** Kaŋaam 118.26.

**katoh kañehanaani*”✧ kë an, naşë kakan ka *dko dmennaani di bakij!*✧ »

14 Bakuul baloŋ na banknjiinkuŋ babi aňoga da, kë ajeban baka.

15 *Baŋeŋan baweek na *bajukan Bgah bawin iko iňoŋarënaan yi adoluŋ abot atiink bapoŋ kë bakhuuran du Katoh Kaweek ki Naşibaŋi aji : « Hotana, iwi *Abuk Dayiŋ » aşë deebaŋ.

16 Bajaka wal mënŋ: « Itiink uko wi bapoŋ biki bakjakuŋ i? »

Kë Yetu aji na baka : « Dtiink bnuura di ; naam-baan kaleyiira ŋi Ulibra wi Naşibaŋi dko danjakuŋ: *“Ido kë bapoŋ bampoŋi na bambaan abuka buka kë bakdëmanu.”* »✧

17 Yetu aduk baka ŋuŋ, apën ŋi ubeeka, aya Betani di ayaan afërna.

Bko bi Yetu afëpuŋ
(*Markut 11.12-14,20-24*)

18 Na nfa, wi Yetu akkakuŋ ubeeka wi Yerutalem, kë ubon uşë de a.

19 Awin bko bloŋ bi bajaan bado bfig ŋi kabaŋ ki bgah, abi aňog ba, aşë ŋënka itoh toh. Aji wal mënŋ na bko buŋ: « Nin iinkak abuk! » ŋi dko mënŋ, kë bko babi kay kay.

20 Baŋaşarul bawin uko mënŋ aşë ñoŋar maakan. Bahepar Yetu aji : « hum di di bko bi bahiluŋ akay hënk ŋi dko mënŋ? »

21 Kë Yetu ateem baka aji : « Dŋupan, manjoonan ma, woli nahaŋ Naşibaŋi abot awo naanka ŋşal ŋtëb, mënjakan nahil pdo bfig bi bakay, nadoo hilan kaji

✧ 21:13 İtayi 56.7. ✧ 21:13 Yeremiya 7.11. ✧ 21:16 Kañaam 8.2.

na pnkuṅ pi : “Pënan ṭi, iya ijot du bdëk,” uko mënṭ udolana.

²² Woli nahaṭi, uko bṭi wi nañehanun Naşibaṭi, adolan wa. »

*In aṭunṅ Yetu pdo iko yi akdolun
(Markut 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Yetu aneej du *Katoḥ Kaweek ki Naşibaṭi aşë jun pjukan. Wal mënṭ kē *baṭejan baweek na *bantohi bayuday başë bi aṅoga ahepara aji : « Mnhina mnhon mi mi ikdolnun iko yi ba? In ajakiin kē ihilan kado ya? »

²⁴ Kē Yetu aşë teem baka aji : « Nji kak, dṅal kaheparan uko uloolan ṭañ ; woli nateemën, kaşë ṭupan wal mënṭ mnhina mi nji kadolni iko yi.

²⁵ In ayilunṅ *Yowan pbattaar ba? Naşibaṭi a, kēme bañaanṅ baka? »

Kē başë wo ṭi plaṭar ṭi ptoof pi baka aji : « Woli ṅteem aji Naşibaṭi ayilulunṅ, aheparun uko unkaanṅ kē ṅënfiyaara?

²⁶ Kē woli ṅteema aji bañaanṅ bayilulunṅ, ṅwo i kaṭi bañaanṅ bṭi babi banaṭara'un, ṭiki bafiyaar kē Yowan awo Naṭupar Naşibaṭi. »

²⁷ Bateem Yetu wal mënṭ aji baamme anyilulunṅ. Kē aşë ji na baka : « Nji kak mēnkṭupan mnhina mi nji kadolnunṅ iko yi. »

Uhoñ wi ajug katoḥ na babukul batëb

²⁸ Yetu akak aji na baka : « Kē we wi naşalunṅ ṭi uko wi? Ñiintṅ alonṅ abi ka bapoṭ batëb. Aṭiini na nateek aji na a : “Abuk naan, yaan ilemp ṅṭa du uṭeeh.”

²⁹ Kē abukul unṅ ateema aji : “A-a, mēnkya ;” aṭo aban ṭunṅ aşal, anaṭa aya uṭeeh.

³⁰ Aşin baka akak aþiini na natëbantjën. Kë ateam aji : “Aa, Paap dya” aşë bi wo aanya.

³¹ Ahoñ ði batëb bukuñ adoluñ uko wi aşin baka añaluñ? »

Kë bateem aji : « Nateek. »

Kë Yetu aşë ji na baka wal mëntj: « Dþupan, manjoonan ma, bakobraar daaşa na baat þaþuunk babanan uteek du *Pşih pi Naşibaþi.

³² Hënk di uwoonj, *Yowan Nabattaar abi ði adimanan bgah btool kë naanfiyaara ; kë bakobraar daaşa na baat þaþuunk kë başë fiyaara. Kë wi nadoonj awin uko mëntj naanþëlşa þëlëş ñhaaş ñi nan afiyaara. »

*Uhoñ wi balemp biki uwoorta
(Markut 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Yetu akak ahoñ aji : « Nakaan natiink uhoñ wi : Ñiintj alonj abi tepi uwoorta wi mnko manjaan mandolna ubiñu, aşë biig wa afooyan. Ajip bhër ado dko dpooñni, abot akiin bliit bi mnlaak bkuunþaan pa bayeñ, aşë dukar wa bañaan balonj pa badoki bapooñle bawula kafah ki nul, aşë ya bayaaş.

³⁴ Wal wi upooñ ubanuñ, kë aşë yil balemparul du bañaan banwoonj du uwoorta pa pyeenk kafah ki nul.

³⁵ Bañaan mëntj bamob balemparul, akob alonj, afiñ natëbantjën, akak atap nawajantjën mnlaak afiña.

³⁶ Ajug uwoorta akak ayil balemparul balonj, bantumunj apel bateek, kë bañaan banwoonj du uwoorta badola baka ji bateek.

³⁷ Kë abaañsaan ayil abukul, aşal aji : “Baya kakali abuk naan.”

38 Kë wi biki adukaruŋ uwoorta bawinuŋ abukul, ašë laŋar aji : “I, akdukiin na iko yi ašin. Najoh nfiŋa, nšë nđuka na ya!”

39 Bamoba, apënan ŋi uwoorta afiŋ. »

40 Kë Yetu ašë hepar baka aji : « Kë we wi ajug uwoorta akeeri bi kado bañaan mënŋ wi akbiin? »

41 Kë bateema aji : « Pfiŋ pi akfiŋuŋ bañaan bawuŋaan biki uwoorta mënŋ pawuŋ. Ajej uwoorta kawul baloŋ, bankwululuŋ kafah ki nul upooŋ ubanle. »

42 Yetu aji na baka wal mënŋ: « Naambaan kaleyi-ira uko umpiitun ŋi Ulibra wi Našibaŋi i?

*“Pnduba pi baniw bapokuŋ
pakakuŋ amëban katoŋ*

uko mënŋ uwo udo wi Ajugun

unuura abot awo uñonarënaan ŋi këš ki nun.” »☆

43 Yetu akak aji na baka : « Ukaan kë nji kaŋupan : Našibaŋi aluŋ kajej *Pših pi nul kawul pa bañaan baloŋ bankdoluŋ uko unnuuriin ŋi këš ki Našibaŋi.

44 Ñaan ankjotuŋ ŋi pnduba mënŋ, akita, kë ñaan i pakjotnuŋ, panantëla. »

45 *Baŋeŋan baweek na bafaritay bayikrën kë bukal bakaan kë Yetu akhoŋ haŋ.

46 Bado na pmoba wal mënŋ ašë ŋi bañaan baŋaluŋ aji Yetu awo *Naŋupar Našibaŋi.

22

*Uhoŋ wi bampokuŋ pbi pyoban
(Luk 14.15-24)*

1 Yetu akak ahoŋ na baka aji : «

☆ 21:42 Kañaam 118.22-23.

² *Pşih pi Baţi panaam ji uko wi naşih anduun bañaan pyoban ţi bniim bi abukul.

³ Ayil balemparul pa baya badu biki aduun pyoban k  baş  wo baanal pbi.

⁴ K  akak ayil balon aji na baka : “Najakan na biki nduun pyoban k  djuņ pde, afiņ ņgit ņkaş ņi naan na ņtaam ņannurnaaniin   ņi naan, iko bti ib kani, babi   dko di bniim.”

⁵ « K  biki baduun baş  wo baando  o  o aten uko m nt, andoli atool kaya pdo kanuma ki nul : balon baya ņteeh, balon pjula.

⁶ K  bandukiin bamob balempar naşih, ahajan baka afiņ.

⁷ Naşih adeebaţi, aş  do bangoli biki nul k  bafiņ balat m nt abot at r ubeeka wi baka.

⁸ Wi wi aşaan aji na balemparul : “Pde pabaa k  biki mbiin adu pyoban baş  wo baantaan na pde pa.

⁹ Nayaan du ņpaţ bgah nadu bañaan bti biki nakwinuņ.”

¹⁰ K  balemparul baya   igah, adu biki bawinuņ bti, bawuţaan na banuura, k  dko di bniim datumi.

¹¹ « Naşih aneej wal m nt pten bambiin pyoban aş  win da  iinţ alon anwoon aanwoh imişa yi ufettu.

¹² K  aş  ji na a : “Nanoh, hum di di idoluņ adoo neej  , b  iinwoh imişa yi ufettu ba”? K  uņ m nt ayompi.

¹³ Naşih k  aş  ji na balemparul : “Natanana ihoţ na i en naf la bdig du bd m, dul di akyaan kawooni kabot kadeebaţ kadohr n.” »

¹⁴ K  Yetu aş  akak aji : « Bañaan batum badu'anaa k  bantiinku bakdataniin. »

Pluk Fetar daaşa

(Markut 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Wi uko mēnt utēpuŋ, *bafaritay baya ayitiir wal mēnt katen jibi bakdoli pa ptaawan Yetu ti bṭup.

16 Wi wi bayiluŋ baṭaşar baka baloŋ na baloŋ biki *Herod kē baji na a : « Najukan, ḡme kē iwo ṅaaŋ i manjoonan, abot aji kjukan bgah bi Naşibaṭi na manjoonan. Iinji kṭi nin ṅaaŋ ṭiki iinji kten uko wi ṅaaŋ awooŋ.

17 Ṭupun keeri, we wi işaluŋ? Nwo i kaluk *Fetar naşih daaşa kēme ḡēnwo i kaluka da? »

18 Kē Yetu ammeen ḡşal ḡwuṭaan ḡi baka aşē teem baka aji : « An balagare! We ukaaŋ kē nakdo na ptaawanaan ba?

19 Nadiimanaan pataka pi najaan nalukna daaşa. »

Kē badiimana pa,

20 kē aşē ji na baka : « Kaara di in dawooŋ ṭi pa? Kē katim ki in kawooŋ ṭi pa? »

Kē bateem

21 aji : « Fetar a. »

Wi wi aşaaŋ aji na baka : « Nakeerin nakakan Fetar uko unwooŋ wi Fetar, naşē nakakan Naşibaṭi uko unwooŋ wi Naşibaṭi. »

22 Wi ajakuŋ haŋ kē başē ṅoŋar fuṭ aduka, aya.

Pnaṭa ṭi pkeṭ

(Markut 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Unuur mēnt, *baṭaduk baloŋ babi aŋog Yetu – bukal bajaan baji pnaṭa ṭi pkeṭ paanwoo –

24 aşē ji na a : « Najukan, *Moyit apiit pa un aji : “Woli ṅaaŋ akeṭ bē aanka napoṭ, abuk aşin awo kayeenk aharul, kahilna kabukara bapoṭ.”

25 Kë uşë bi ka ți un biinț paaj na alon banțaarun. Nateek aniiim ñaaț aşë waanja bë aambuki, adukar abuk aşin aharul.

26 Kë natëbantën akak akeț aduk ñaaț bë aambuki, kë uwoha haņ pa nawajantën kak, awoha haņ pa bukal paaj na alon bti.

27 Wi bukal bti bakteun, kë ñaaț akak akeț.

28 Kë hënkun woli bañaan balun anața ți pkeț, in akwoon ayin ñaaț mënț, wi bukal paaj na alon bti baniimulun? »

29 Kë Yetu aşë teem baka aji : « Naneemi, naamme Ulibra wi Naşibați abot awo naamme mnhina mi nul.

30 Hënk di uwoon, woli bañaan balun anața ți pkeț, biinț baankniim, kë baat baankniima, balun kawo ji nwanjut du bați.

31 Kë ți uko wi pnața ți pkeț, naambaan kaleyiira uko wi Naşibați ajakun i? Aji :

32 “*Dwo Naşibați i Abraham, i Itaak, na i Yakob.*” »☆

Yetu akak aji na baka : « Naşibați awo i bañaan bajeb, aanwo i bankeun. »

33 Bañaan banktiinkulun bti bañoņar ți pjukan pi nul.

Uko undëmnun ți iko yi bgah bajakun

(Markut 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 *Bafaritay batiink kë Yetu atëem *bataduk kë bawaan uņup aşë yitiir.

35 Kë alon ți baka, anwoon *najukan Bgah aşë ņal pțaawan Yetu aşë hepara aji :

36 « Najukan, ți iko yi bgah bajakun, uhon udëmnun dëm ba? »

☆ 22:32 Ppën 3.6.

³⁷ Kë ašë teema aji : « Nalan Ajugun Našibați i nu na kațëbu bti, na uhaașu bti, na ușalu bti.

³⁸ Uko waŋ udëmnun țî iko yi bgah bajakuŋ.

³⁹ Kë uko unyeenkun țî wa abot adëm kak wii wi : Nalan atëntu jibi iŋaluŋ uleefu.

⁴⁰ Iko itëb yuŋ ițonkrën *Bgah bi Moyit bti na pjukan pi *bațupar Našibați. »

Krittu na Dayiț

(Markut 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Jibi *bafaritay bayitiirun, kë Yetu așë hepar baka aji : «

⁴² we wi nașaluŋ țî *Krittu ba? Awo abuk in ba? »

Kë bateema aji : « Awo *abuk Dayiț. »

⁴³ Kë Yetu așë ji na baka : « Kë hum di di *Uhaaș wi Nașibați uțuun Dayiț kë aji du'a Ajugun ba? Ul, anțiiniin aji :

⁴⁴ “Nașibați Ajugun aji na Ajugun :

*Țoon țî kañen naan kadeenu
te ndoo ndo bașooradu
ido kapafna baka ihoț.”*✧ »

⁴⁵ Yetu akak aji : « Keeri, woli Dayiț aji du Krittu Ajugun, hum di di ahilanun kawo kak Abuk Dayiț? »

⁴⁶ Nin aloŋ țî baka aanhinan ateema. Kapëna unuur mënț nin aloŋ aankak añoom phepara uko ulon.

23

Pțaafera bajukan Bgah na bafaritay

(Markut 12.37-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

✧ 22:44 Kañam 110.1.

¹ Kë Yetu aşë tiini na pntuk pi bañaan na başaşarul aji na baka :

² «*Bajukan Bgah na *bafaritay bašo ti ptij pi *Moyit.

³ Nadoon kado nabot nado kaşaş iko bti yi baktupanan, naşë nawut pdo kado uko wi bajaan bado : tiki baji başup kaşë wo baanji bado uko wi başupun.

⁴ Baji batan idaaş idit kaşu bañaan pkunja ya, bukal ti nleef ni baka başë pok pdeen pkoñ ploolan tañ ptënk baka.

⁵ Ti iko bti yi bakdolun baji bala pwinana ti bañaan ukaan kë kako ki bajaan başu Uşup wi Naşibaşi katan ti bkow na iñen yi baka kaji kadëm. Iñen yi imişa yi baka ikak aji ihaan maakan*.

⁶ Baji başal pşo ti itij innuurnaaniin woli bawo du dko di ufettu kabot kaşal pşo kadun du *itoh iñehanaani.

⁷ Baji başal bañaan banohntën baka ti dko di bañaan kabot kaşal bañaan bado kadu baka “Najukan”.

⁸ « Kë an, nawutan kado bañaan bado kadu'an “Najukan”; an bti naşaari abot akaha najukan aloolan tañ.

⁹ Nawutan kado kado ñaan alon kaji Aşinan ti mboş ; nakaha Aşinan aloolan, anwoon du başi.

¹⁰ Nawutan kado badoo badu'an “Nayafan”; nakaha nayafan aloolan, anwoon *Krittü.

¹¹ Anwoonun naweek ti an akluş kawo nalem-par batëntul.

* **23:5** Bayuday baji bado iko ilon yi bapiitun Uşup wi Naşibaşi kaleşna wa. Ital iniilu inwoon ti iñen yi imişa yi baka ikak aji ileşan baka Uşup wi Naşibaşi.

12 Ñaaŋ ankdëmanuŋ bkowul baluŋ kawalana, kē ñaaŋ ankwalanuŋ bkowul baluŋ kadëmana. »

Pwuŋan pi bafaritay

13 Yetu akak aji : « Nawuŋani an *bajukan Bgah na an *bafaritay an nanwoon balagare, nanjaan naneenan bañaaŋ pneej du *Pŋih pi Baŋi. Naanji naneej da an ŋi nleefan kē naanji nawut banŋaluŋ pneej baneej!

14 [Nawuŋani an bajukan Bgah na an bafaritay balagare, naji nade bka bti bi baat bayoŋ kabot kajon ŋi pñehan Naŋibaŋi pa pwinana. Ukaaŋ kē Naŋibaŋi akluŋ kakoban kakob kandëmnuŋ maakan.]

15 « Nawuŋani an bajukan Bgah na an bafaritay, an nanwoon balagare, an biki pkakan ñaaŋ aloolan ŋi udolade wi nan pajaan paŋu namuur idëk na nŋaak. Woli naka'a, naji nadola ataan na pneej infernu nyaaŋ nŋëb kapelan.

16 « Nawuŋani, an bayuuj bgah banwoon bakuul, nanjaan naji : “Woli ñaaŋ ajej *Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi amehnaana, uunwo ukoolan ; bē woli ñaaŋ amehna ŋi uwuuru wi katoh ki Naŋibaŋi, awo i kado uko wi ajakuŋ.”

17 « An bawaan nŋal, an bakuul! we udëmnuŋ: uwuuru wa kēme katoh ki Naŋibaŋi kandoluŋ kē uwuuru mēnt uyimani?

18 Nakak aji naji : “Woli ñaaŋ amehna ŋi *bliit bi mngur, uunwo ukoolan, bē woli ñaaŋ amehna ŋi iko inŋenanuŋ ŋi ba, awo i kado uko wi ajakuŋ.”

19 An bakuul, we udëmnuŋ: iko inŋenanuŋ ŋi bliit bi mngur kēme bliit bi mngur bankakanuŋ iko mēnt kē iyimani?

20 Pmehna ti bliit bi mngur pawo pmehna ti ba na ti iko bti inwoon ti ba.

21 Kë pjej Katoh Kaweek ki Naşibaţi kamehnaana pawo pmehna ti ka na ti anfëtuŋ ka.

22 Pmehna ti baţi pawo pmehna ti ptiŋ pşihni pi Naşibaţi na ti anŋoon ti pa.

23 « Nawuţani an bajukan Bgah na an bafaritay, an nanwoon balagare, nanjaan nawul kafah ki Naşibaţi ti iko bti yi nakjaarun kadoo wul impoţëaanun maakan aşë wo naanji nado uko unkaanun udooni ti iko yi bgah bajakun: pwo natool, pñaga, na pfiyaar Naşibaţi. Yan yi yi nawoon i kado lah kaşë kawut kaţilma indukiin

24 An bayuuj bgah banwoon bakuul, nanjaan natëntan poot pi nan pa ppënan uwu kaşë yoor untaam wi pnkunkaali.

25 « Nawuţani an bajukan Bgah na bafaritay an nanwoon balagare, naji nawent ikoopa yi nan na iraata yi nan bnuura ti bdig, meet kaşë tum na iko yi kakiij na kafeer.

26 Iwi nafaritay nakuul, duniin iwent kakoopa na praata meet, bdig bahilna bajinţ.

27 « Nawuţani an bajukan Bgah na an bafaritay an nanwoon balagare nanjaan nawo ji ihër yi babomanun: iji inuura ti bdig, meet kaşë tum na imoh na iko impuţun.

28 Kë hënk di di nawoon, naji nawo wo ji bañaan batool ti kadun ki bañaan, aşë tum na kalagare na buţaan ti nhaaşan meet.

29 « Nawuţani an bajukan Bgah na an bafaritay an nanwoon balagare, nanjaan naniw ihër yi *baţupar Naşibaţi kabot kaboman ihër yi batool,

³⁰ kaşë kaji ƚi uşal : “Woli ƚwo laalan da ƚi wal wi başınun, ƚñenknaakiir na baka katul pñaaƚ pi başupar Naşibaƚi.”

³¹ Hënk naji nadinan kë nawo babak bambiin afin başupar Naşibaƚi.

³² Nabaanëş uko wi başınan babin ajun.

³³ « An ƚpula, pntuni pi ƚnfunan! Hum di di nakhi-nanun kabuur kakob, kawo naankneeƚ infernu?

³⁴ Waƚ ukaaƚ kë nji kayil başupar Naşibaƚi, bañaan banwoon na uşal untuņa, na bajukan : nalun kafin balon, kapaƚ ƚi krut, nalun kafud balon itintël du *itoh iñehanaani yi nan, kabot kadookar na baka na ƚbeeka.

³⁵ Hënk, pñaaƚ bti pi bañaan batool pi natulun ƚi mboş pahilna pakak ƚi an, du pkeƚ pi Abel natoool te du pi Takariya, abuk Baraki, i bafinun ƚi dko danwoon ƚi ptoof pi umeeşa wi bñenan na *dko dyimanaan di Katoh Kaweek ki Naşibaƚi.

³⁶ Dşupan na manjoonan, kawuun ki kayeenk kakob ki iko mënş bti iktşjun. »

*Yetu aşëgara Yerutalem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ Yetu akak aji : « Yerutalem, Yerutalem, iwi in-jaan kfin *başupar Naşibaƚi kabot katap biki ayilun ƚi iwi mnlaak, ƚyaaş ƚtum ddo na pñonkrën babuku jibi uguk ujaan uboof ƚbuk wa, kë ipoki.

³⁸ Hënkun, Naşibaƚi aşaan adukaran katohan.

³⁹ Dşupan, naankak awinën te unuur wi naklun kaji : “Ñnaan ankmbiin ƚi katim ki Ajugun anu-randëni !” »

24

Utoka Katoh Kaweek ki Naşibaţi
(*Markut 13.1-4; Luk 21.5-7*)

¹ Yetu apën  i *Katoh Kaweek ki Naşibaţi, k  ba aşarul baş   oga pa pdiimana jibi kad mi aku  anuura.

² K  aş  teem baka aji : « J m nawin iko yi b i i? Na manjoonan d upan, nin plaak paankduka kapaf  i p  nt  a  i b  paankfoma kajot  i mboş. »

Nnuur  i mnhaj

(*Markut 13.5-13; Luk 21.8-19*)

³ Yetu a o du pnku  pi mnoliwera, k  ba aşarul baş  bi agaag na a, ahepara aji : «  upun, lum di di uko wa  ukwoon, na uko unkyuujun un ubi'u na uba umundu? »

⁴ K  ateem aji : « Na aafaraan baguuran,

⁵  iki ba aan batum balun kabi na katim ki naan, kaji bukal bawoon *Krittu, kaguur ba aan batum.

⁶ Woli nalun atiink  gut, abot atiink k  baktiiniyaan  gut, nawutan kal nk : iko m nt  wo i kawo. K  naş  wo i kame k  uundobi wo uba umundu.

⁷ Utaak una a ugut na utaak ulon, p ih pagut na plon. Ubon ulun kawo  i  taak  lon, mboş mando kaşintar.

⁸ Iko m nt b i ikwoon ujuni wi mnhaj mnweek, ji mnhaj mi  na  ankyaan kabuk.

⁹ « Wal m nt balun kamoban kawul bahajanan bafin ; katim ki naan kalun ka u  taak b i  aşooran.

¹⁰ Ba aan batum baankak afiyaar n, bado kawaapar kabot kaşoorad.

¹¹ Batum balun ka ilan kaji bawo *ba upar Naşibaţi kaguur ba aan batum.

12 Buṭaan dadëm maakan bañaan badoo bakak baankak aṅalad.

13 Kë ñaan anṣaan amëban ɥi nji aliint ŋnuur bti, uŋ mënṭan aluŋ kabuur.

14 Baluŋ kaṭup *Uṭup Ulil Unuura wi *Pṣih pi Baṭi wi ɥi umundu bti, bañaan bti bahilna batiink wa. Wal mënṭan wi wi uba umundu ukbiin. »

Unoor uweek

(Markut 13.14-23; Luk 21.20-24)

15 Yetu akak aji : « Woli nawin uko uwuṭaan maakan unjaan uṭopan, wi *Daniyel *Naṭupar Naṣibaṭi aṭiiniyaanuŋ kë uwo ɥi *dko dyimanaan du Katoh Kaweek ki Naṣibaṭi – ankleyiiruŋ awo i kayikrën –

16 bañaan bankwoon du uṭaak wi *Yuda ba-keeriin baṭi baya du inkun iweek.

17 Anṭoon du uṣaala awutan kaneejar uko ulon.

18 Anwoon du uṭeeh, awutan kakakar bayeti bi nul!

19 Nnuur mënṭ, baṭ bankwoon na iyiŋ, na bankbootanuŋ bawuṭan.

20 Nañehaan pṭi mënṭ pawut kawo ɥi wal wi uṣubal na mpoj këme ɥi *unuur wi pnoorfën.

21 Nnuur mënṭ ŋawo ŋnuur ŋi mnhaj mnweek. Mnhaj manwoon maambaan kawohara wi umundu uwoonuŋ ; kë mnhaj mntënṭ ma maankak aluŋ kawo nin uyaaṣ ulon kak.

22 Kë woli Naṣibaṭi aantinkṭën lah ŋnuur mënṭ, nin ñaan aankduka duka kado kahefënṭ ; kë bañaan biki adatuŋ baṣë ɥu kë atiinkṭën ŋa.

23 « Wal mënṭ, woli ñaan ajakan : “*Krittu awi !” këme : “Awi moŋ !” Nin nakfiyaara.

24 Bañaan baluŋ kanaŋa kaŋilan kaji bawoon Krittü na *baŋupar Naŋibaŋi. Bado mlagre na iko iñonjarënaan pa woli bahilani bado ñaabar du baka biki Naŋibaŋi ajokuŋ.

25 Aa, dŋupan nawo bame ji uko mënŋ ubi udo kaban.

26 « Woli bajakan keeri : “Krittü awi du *pndiiŋ” nawutan kaya da ; këme woli bajakan : “Awi amena moŋ” nakfiyaar uko mënŋ nin.

27 Jibi kaliik liik kajaan kawoona kabanŋ kalonŋ ki baŋi, kajeehan baŋi bti, hënk di di ubi wi *Abuk Ñiinŋ ukluŋ kawo.

28 Dko di untaam ukeŋnuŋ dul di ñjugude ñajaan ŋayit. »

Ubi wi Abuk Ñiinŋ

(Markuŋ 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 Yetu akak aji : « Woli ñnuur ñi unoor ñuŋ ñaŋëpa tŋp,

*“Unuur uunkak ado katër,
pli paankak ado katër,
ñjah ñajot,*

mnhina mi baŋi manŋinŋar✧.

30 Wal mënŋ, iko inkyuujun kë *Abuk Ñiinŋ abi, iwinana du baŋi, knaali ki umundu bti kaluŋ kayewla ; kawin Abuk Ñiinŋ abi ŋi infëluŋ yi baŋi na mnhina na mndëm mweek.

31 Aluŋ kayil ñwanjut ñi nul ñabi na plul pweek, ñayitrën bañaan biki adatuŋ banwoonuŋ ñtaak bti kapëna du kabanŋ kalonŋ ki umundu te kalonŋ.

Uhoñ wi mnko

(Markuŋ 13.28-32; Luk 21.29-33)

✧ 24:29 Itayi 13.10; 34.4.

³² Yetu akak aṭiini na baka aji : « Natenan ṭi mko. Wi inah ijunaṅ jun pluuman, kē itoh ipēni, naji name kē pti paṅogi.

³³ Kē hēnk, woli nalun awin iko mēntṭ bti, nameen kē ubi wi *Abuk Ṇiintṭ uṅogi, awun ṭun plēman.

³⁴ Na manjoonan, dṭupan kawuun ki kaankṭēp bē iko mēntṭ bti iinwinanaa.

³⁵ Baṭi na mboṣ ṅaba, kē ṅṭup ṅi naan ṅaṣē wo ṅaankba. »

Nawoon bten

³⁶ Yetu akak aji : « Kē ṭi uko wi unuur mēntṭ na woori mēntṭ, nin alon aammee, nin ṅwanjut du baṭi, nin ṅi Abuk Naṣibaṭi ; Paapa ṭaṅ ameeṅ.

³⁷ Jibi ubiṅ awo ṭi wal wi *Nowe, hēnk di uklun kawo kak ṭi wal wi *Abuk Ṇiintṭ akbiṅ.

³⁸ Hēnk di uwoon ṭfa ji meel mambi mando kapar awun umundu bti, baṅaaṅ bade, adaan, aniim, aniimandēn babak baka te unuur wi Nowe aneeṅ ṭi upuur,

³⁹ kē baṅaaṅ baanṣal aji uko ulon ubi, te kē meel mando par aba baka bti. Hēnk di ukwoon ṭi ubi wi Abuk Ṇiintṭ.

⁴⁰ Biintṭ batēb bawo du uṭeeh, alon ajejana, alon aduka.

⁴¹ Baatṭ batēb bawo ṭi pṣon, alon ajejana, alon aduka.

⁴² « Nawoon bten, naamme unuur wi Ajugun akbiṅ.

⁴³ Nameen bnuura uko wi : woli ajug katoḥ ame wal wi nakiiṅ akbiṅ na utejan, awo bten aankdian baluṅan uniw wi katoḥul.

44 Ukaañ kë an kak, nawo kawo bten, ʔiki Abuk Ñiintʔ abi ʔi wal wi nawoon naankyoonka. »

*Nalemp naʔool na nalemp anwoon aanwo naʔool
(Luk 12.42-46)*

45 Yetu akak aji : « In awoon nalemp naʔool natit i ajug katoḥ akʔuun ʔi kadun ki balemp biki nul, ado kawul baka kafah ki ḥdeey ki baka uwoori ubanle?

46 Nalemp i ajug katoḥ akʔenkuḥ ʔi ulemp wi aʔu'u luḥ wal wi akkakuḥ, uḥ mēntʔ anuurandēni.

47 Dʔupan na manjoonan, ajug katoḥ ahankana bka bi nul bti.

48 Bē woli nalemp awo nawuʔaan, aji ʔi uʔalul kë ajugul ajon ubi,

49 aʔē naʔa akob balemp batēntul, ade adaan na bakuj,

50 ajug nalemp mēntʔ aluḥ kabi ʔi unuur wi awoon aankyoonka, na wal wi awoon aammee.

51 Ahajana bnuura kabot kadola jibi bajaañ bado balagare : dul di bakluḥ kawooni, kadeebaʔ kadohrēn.

25

Uhoñ wi beegani iñeen

1 Yetu akak aji na bankntiinkuluḥ: « Kē hēnk, *Pʔih pi Baʔi paluḥ kawo ji uko wi beegani iñeen banwoon na ḥkaniya pya kakit naniim.

2 Kañeen ʔi baka baanklipara, kë kañeen ban-dukiin baklipara.

3 Banwoon baanklipara bukuḥ bajej ḥkaniya ḥi baka aʔē wo baantʔij ungaant uluḥ kak ;

4 kë banklipariin baʔē ʔij ungaant ʔi ḥmpoban na ḥkaniya.

⁵ Jibi naniim ajonun ubi, kë başë ñoyënt bukal bti.

⁶ « Na utejan mnjel, kë pdiim ploñ paşë liir aji : “Naniim abi! Napënan nakita.”

⁷ Kë beegani bti başë naşa aboman ñkaniya ñi baka.

⁸ Kë beegani banwoon baanklipara bukuñ başë ji na banklipariin: “Naşenun şi ungaant wi nan, ñkaniya ñi nun ñajëmşaa.”

⁹ « Kë başë teem baka aji : “Nin, wi uundo kës kës ñfaaşër. Nayaan du bajula nanug wi nan.”

¹⁰ Ba tool pya pnug ungaant, kë naniim aşë bi. Bambomanderun aba kë baneej na a du dko di bniim, kë bgah badëti.

¹¹ « Banwoon baanklipara wi badukiin abi, aşë ji : “Naweek, naweek, haabëşun bgah!”

¹² « Kë aşë teem baka aji : “Na manjoonan, dşupan, mëmme an !” »

¹³ Kë Yetu aşë ji : « Nawoon bten keeri, naamme unuur këme uwoori wi *Abuk Ńiinş akbiin. »

Uhoñ wi balemp biki bawulun itaka (Luk 19.12-27)

¹⁴ Yetu akak ahoñ na baka aji : «*Pşih pi Başı palun kawo ji uko wi ñiinş ankyaan bayaaş, aşë du balemparul adukar baka bka bi nul.

¹⁵ Awul baka itaka, andoli inliñun na ulemp wi ahinanun kado na ya. Awul alon inliñun na baluk bi ñşubal kañeen, awul alon inliñun na baluk bi ñşubal ñtëb, awul nawajantën bi uşubal uloolan, aşë tool şi dko mëntş aya pyaantş.

16 « Nalemp i bawulun baluk bi nşubal kañeen abi jun jun plem na itaka ti dko mēnt aka itaka impelun uko wi bawululun nyaaş ntēb.

17 Kē i bawulun bi nşubal ntēb akak ado ji nateek, aka uko wi bawululun nyaaş ntēb.

18 Kē i bawulun baluk bi uşubal uloolan aşē jip bhēr amen ktaka ki ajugul awululun.

19 « Wi ajug balemp ayaan ajon, aşē tiiş, adu balemparul babi baţupa jibi baduki ado na itaka.

20 Nalemp i bawulun baluk bi nşubal kañeen abi aţij itaka aji na a : “Naweek, iwulēn itaka inliņun na baluk bi nşubal kañeen aji nlemp, kē nduk aka uko wi iwulnun nyaaş ntēb, yii yi.”

21 « Naweek kē aji na a : “Ido bnuura, iwi nanuura natam ulemp. Ilemp bnuura na uko umpoţi wi nwuliin. Dwulu umpelun wa maakan. Biin iwo ti mnlilan na nji.”

22 « Kē natēbantēn i bawulun itaka inliņun na baluk bi nşubal ntēb abi aji na a : “Naweek, iwulēn itaka inliņun na baluk bi nşubal ntēb, kē nduk aka uko wi iwulnun nyaaş ntēb, yii yi.”

23 « Kē naweek aji na a : “Ido bnuura, iwi nanuura natam ulemp. Ilemp bnuura na uko umpoţi wi nwuliin, dwulu umpelun wa maakan, biin iwo ti mnlilan na nji.”

24 « Kē nawajantēn i bawulun itaka inliņun na baluk bi uşubal uloolan aşē bi, aji : “Naweek, dme kē iwo űaan anjootun anjaan akit du dko di awoon aantepii kabot kakaaw dko di awoon aanjaari.

25 Dţi'u ti, ukaan kē njip amoy ya ; itaka yi nu yii yi.”

²⁶ « Kë ajugul ateema aji : “Iwi nalemp nawuṭaan, nanṣabër! Ime kë dwo ñaan anjaan akit du dko di awoon aantepii kabot kakaaw dko di awoon aanjaari ;

²⁷ kë we ukaan keeri kë iinjej itaka yi nwuliin ahankan du naṭeetan ba? Inṣaan kabuk uko ulon woli dyaar ya.

²⁸ Najejan itaka mënṭ nawul ankaan baluk bi ṅsubal iñeen.”

²⁹ Bawul ankaan, aṣë tumandën, kë anwoon aankaa badoo yeenk yeenk uko wi adukanaaniin.

³⁰ Hënkuṅ, nafëlan nalemp nawaan udooni i du bdëm, dul di bakluṅ kawooni, kadeebaṭ kadohrën.
»

Unuur wi pwayëṣ

³¹ Yetu akak aji : « Woli *Abuk Ñiint aluṅ abi na mndëm mi nul agakandër na ṅwanjuṭ bti, aṭo ṭi pṭij pi pṣih na mndëm.

³² Bañaan biki ṅṭaak bti ṅi mboṣ bayit ṭi kadunul, aṣë paṭëṣ baka jibi nayafan ajaan apaṭëṣ ṅkaneel na ṅpi.

³³ Aṭu ṅkaneel ṭi kañen kadeenu, kaṣë kaṭu ṅpi ṭi kamayu.

³⁴ Wal mënṭ wi wi naṣih aṣaan aji na banwoon ṭi kañenul kadeenu : “Nabiini, an biki Paapa awuluṅ bnuura bi nul, naneejan ṭi Pṣih pi Baṭi pi Naṣibaṭi abomananan wi umundu upaṣnuṅ.

³⁵ Ubon ubi de'ën kë naṭenën kë ndee, kë udaan uṭijën kë naṭenën kë ndaani, dbi wo nayaant, kë nayeenkën,

³⁶ awo mënwo na imiṣa, kë nawoharënën, amaak kë nabi pwinën, awo ukalabuṣ kë nabi pwinën.”

³⁷ « Baṭool banwoon ʔi kadeenu bahepara wal mēnt ʔaji : “Ajugun, lum di di ʔwiniin ʔe iwo na ubon ʔe ʔwulu uko ude, aʔal udaan ʔe ʔwulu ʔe idaani,

³⁸ awo nayaant ʔe ʔyeenku, awo iinwo na imiʔa, ʔe ʔwoharēnu,

³⁹ amaak ʔeme awo ukalabuʔ ʔe ʔbi pwinu?”

⁴⁰ « Naʔih aṭeem baka wal mēnt ʔaji : “Na manjoonan, dʔupan, uko wi nadolon ʔa alon am-poṭēṭaanu ʔi bayit naan biki, ʔji i i nadolon wa.”

⁴¹ « Wi wi aʔaan ʔji na banwoon ʔi kamayu : “Nalowaan, an nanfēpaniin naya du bdoon banwoon baankjēmʔa bi babomanu ʔa Untaayi Uweek na ʔṭaʔar wa.

⁴² Ubon ubi de'ēn, ʔe napok pṭenēn nde, ʔe udaan uṭijēn bē naanṭenēn ndaan,

⁴³ dbi wo nayaant ʔe naanyeenkēn, awo mēnwo na imiʔa ʔe naanwoharēnēn, amaak abot awo du ukalabuʔ ʔe naambi pwinēn.”

⁴⁴ « Bukun mēntan bakak ahepara wal mēnt ʔaji : “Ajugun, lum di di ʔwiniin ʔe iwo na ubon, aʔal udaan, awo nayaant, awo iinwoh imiʔa amaak ʔeme awo ukalabuʔ ʔe ʔjēntēnku?”

⁴⁵ « Aṭeem baka wal mēnt ʔaji : “Na manjoonan, dʔupan, uko wi nawoon naando ʔa alon ʔi bam-poṭēṭaanu biki, ʔji i i nawoon naando wa.”

⁴⁶ « ʔe hēnk di di baklu ʔaya, balon du mnhaj mi mndani, banwoon baṭool baka ubida wi mnto.
»

26

*Uko wi batiinkaru ʔji bado Yetu
(Markut 14.1-2; Luk 22.1-2; natenan ʔi Yowan*

11.47-53)

¹ Wi Yetu aṭupun uko waṅ bti aṣë ji na baṭaṣarul :

² « Name kë *Ufettu wi Mbuur uduka ṅnuur ṅtëb, kë bakluṅ kawul *Abuk Ñiinṅ bahilna bapaṅa. »

³ *Baṭeṅan baweek na bantohi kë baṣë yit wal mēntṅ du uko *naṣih i baṭeṅan i katim kawoon Kayif.

⁴ Batiinkar aji bado mntit kamob Yetu kabot kafiṅa,

⁵ aṣë wo baṅaṅ pdo uko mēntṅ ṭi wal wi ufettu ṭiki baṭi ubeeka ubi uṣinṅar.

Naaṭ alon ajees Yetu ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ

⁶ Yetu awo du uko Timonṅ i bajaṅ badu namaak bdoo du ubeeka wi Betani.

⁷ Wi awoon ṭi pde, kë ñaaṭ alon aṣë bi aṅoga, awo na pṭukar pmpoṭi pi banugnuṅ itaka itum. Pawo na ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ untamuṅ maakan. Ajees ukëra mēntṅ ṭi bkw bi Yetu.

⁸ Wi baṭaṣarul bawinuṅ uko wi ñaaṭ adoluṅ badeebaṭ aji : « we uwoon kalat ki?

⁹ Ukëra wi uhilan lah kawaapana itaka itum, kajej ya kaṭen bajuuk. »

¹⁰ Kë Yetu ammeenṅ uko wi bajakuṅ aṣë ji : « we ukaṅ kë naknooran ñaaṭ i ba? Uko unuura wi wi adoluṅ hēnk pa nji.

¹¹ Na manjoonan, bajuuk bawo na an ṅnuur bti, kë nji, mēnkwo na an ṅnuur bti.

¹² Ajeesṅ jeeṣ ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ wi ṭi uleef pa umoy wi naan.

¹³ Na manjoonan dṭupan, dko di baktupnuṅ *Uṭup Ulil Unuura wi, bakak aṭup uko wi ñaaṭ i adoluṅ, kaleṣna'a.

Yudat anwaapun Yetu

14 Wal mēnt, alon ʔi baʔaʂar Yetu iñeen na batēb anwoon Yudat Itkariyot, aya du baʔejan baweek,

15 aji na baka : « we wi nakwulnuj nʂē wulan Yetu ba? » Kē bukuj bawula ktaka iñeen ʔwajanʔ ki baʔakuj na untaam.

16 Wi wi ajunuʔ pla jibi akdoli kadoo kawula baka.

Pde pbaañsaani

17 Baʔaʂar Yetu babi añoga ʔi unuur uteek wi *ufettu wi ipoom indaʔ aʂē hepara aji : « ʦun di di iñaluʔ ʔya ʔjuʔna pde pi *Ufettu wi Mbuur ba? »

18 Kē ateeem baka aji : « Nayaan ubeeka du uko aʂe najaka : “Najukan aji : Wal wi naan ubani, du katohu di di ʔji kadolnuʔ ufettu na baʔaʂar naan.” »

19 Kē baʔaʂarul bado jibi Yetu ajakuʔ na baka, aboman pde pi ufettu.

20 Wi utaakal ubanuʔ, kē Yetu aʂē ʔo na baʔaʂarul iñeen na batēb pa pde.

21 Bawo ʔi pde, kē aʂē ji : « Dʦupan, na manjoonan, alon ʔi an aluʔ kawaapēn. »

22 Bajooʦan maakan andoli kahepara kaji : « Ajugun, woon ʔji a i? »

23 Kē ateeem aji : « Anktuun kañen na ʔji ʔi praata, un mēnʦan akwulnuʔ!

24 Aa, *Abuk Niiint awo i kakeʔ jibi upiitaniin ʔi a ʔi Ulibra wi Naʂibaʔi, kē anʂaan awula aʂē wuʦan! Uhokan lah awo aankbuka. »

25 Kē Yudat, anwaapuluʔ aʂē hepara aji : « Najukan, woon ʔji a i? »

Kē Yetu ateeema aji : « Ijakuʔ han. »

26 Wi bawoon ʔi pde, kē Yetu ašē jej kapoom, abeeb Našibaʔi, akitēš ka awul baʔašarul ašē ji : « Nayeenkan nade, uleef naan wii wi. »

27 Akak ajej pnkalame pi poot, abeeb Našibaʔi, awul baka ašē ji : « Nadaanan ʔi pa an bti,

28 pñaak naan pii pi, paknʔenjanuŋ bhonʔar, pul paktuliin Našibaʔi ahilna amiir bañaan ʔatum pjuban pi baka.

29 Kē nšē ʔupan, mēnkak adaan poot pi te unuur wi nji kaluŋ kadaan pa phalu na an, du Pših pi Paapa. »

30 Bayeeh añaamarēn Našibaʔi, ašē pēn atool pya du Pnkuŋ pi Mnoliwera*.

*Yetu aʔup kē Piyeer aluŋ kapok kaji aamme'a
(Markuʔ 14.26-31; Luk 22.31-34; natanan ʔi
Yowan 13.37-38)*

31 Yetu aji na baka : « Uko wi bakluŋ kadolēn ʔi utejan wi nʔa wi uʔu an bti nadukēn. Kē hēnk di di upiitun ʔi Ulibra wi Našibaʔi aji : “*Dkob nayafan kafin, ʔkaneel ʔi batani ʔašē ʔawayšēr.*”[☆]

32 Woli dluŋ anaʔa ʔi pkeʔ, kajotan kadun du Galilay. »

33 Piyeer aʔiini na a wal mēnʔ aji : « Woli uko wi bakdoliin uʔu kē bañaan bti baduku, nji mēnkduku. »

34 Kē Yetu ašē teema aji : « Na manjoonan dʔupu, ji uguk udo kahaan nʔa di, ipok pme'ēn ʔyaaš ʔwajanʔ. »

* **26:30** *Pnkuŋ pi mnoliwera*: “Mont des Oliviers, Monti di Oliveira, Mount of Olives.” ☆ **26:31** Takariya 13.7.

35 Piyeer kë ašë ji na a : « Udole wo pkeṭ keṭ na iwi, mēnkpok kaji mēmme'u. » Kë baṭašarul bti bakak aji haṅ.

*Pñehan pi Yetu du Gettemaniya
(Markut 14.32-42; Luk 22.40-46)*

36 Wal mēntṭ kë Yetu ašë ban na baṭašarul du dko dlōṅ di bajaṅ bado Gettemaniya ašë ji na baka : « Naṭoon ṭi, dya du kadun kañehan Našibaṭi. »

37 Ajeṅ na a Piyeer, na babak Tebede batēb, ašë jun ptiink pjooṭan na mnhaj ṭi uhaaš wi nul.

38 Aji na baka wal mēntṭ: « Uhaaš wi naan ujooṭani, pjooṭan mēntṭ paḍiṭ maakan kë ndoo kita. Nadukiin ṭi nawo bten. »

39 Kë wi ajohariinṅ aya low btiišu ašë jot afēṭ kaara ṭi mboš añehan Našibaṭi aji : « Paap, woli uhinan kawo, lowaan pnkalame pi mnhaj mi ṭi nji, ušë uwut kawo jibi nṅaluṅ, uwoon jibi iṅaluṅ. »

40 Akak ašë ṭēnk baṭašarul kë bakṅoyēntṭ, kë ašë ji na Piyeer : « Naandoo hilan awo bten na nji uwoori uloolan ṭañ!

41 Nawoon bten nado kañehan nawutna kajot ṭi kaguuru. Nṅaaš ṅi nan ṅaṅal maakan pdo bnuura, kë ṅleefan ṅašë biišna. »

42 Akak aya uyaas utēbantēn alow baka añehan Našibaṭi aji : « Paap, woli pnkalame pi mnhaj pi paanhilan pṭēp bē mēnkdaan pa, uko wi iṅaluṅ ukeeriin udolana! »

43 Akak kak, aṭēnk baṭašarul kë bakṅoyēntṭ, ṭiki kēš ki baka kaḍiṭ bṅoy.

44 Akak aduk baka aya uyaas uwajantēn pñehan Našibaṭi, akakalēš uko wi ajakuṅ.

45 Akak wal mēnt̄ du baṭaṣarul aṣē ji na baka : « Nahuma kaṇoyēnt̄ abot anoorfēn? Wal wi *Abuk Ñiint̄ akwulaniin̄ ṭi iñen yi bado buṭaan uñogi.

46 Nanaṭiin̄ n̄ya! Natenan, ankwulnuṇ awii wi. »

Yetu amobanaa

(Markut 14.43-50; Luk 22.47-53; natenan ṭi Yowan 18.2-11)

47 Yetu ahum kaṭiini, kē Yudaṭ, anwoon̄ alon̄ ṭi banjañan iñeen na batēb, aṣē wuj na pnt̄uk pi bañaan̄ banwoon̄ na ikej na induk. *Baṭeñan baweek na bantohi bayiluṇ baka.

48 Yudaṭ anwaapuluṇ aji na baka hēnk di di bakmeenun̄ ñaan̄ mēnt̄: « I n̄ji kamookuṇ, ul a, namobana. »

49 Wi abanaan̄ ban añog Yetu, aṣē ji na a : « Dwulu mboṣ, najukan » aṣē mooka.

50 Kē Yetu aṣē ji na a : « Nanoh, doon uko wi ibiin̄ pdo†. » Kē bukundu baṣē dēpa ṭi a amoba.

51 Alon̄ ṭi bangakandēruṇ na Yetu atoot kakej abi fal fal kabaṭ ki nalempar *naṣih i baṭeñan.

52 Kē Yetu aṣē ji na a : « Kakaan kakej ki nu ; bañaan̄ b̄ti bankjejuṇ ikej baluṇ kakeṭna kakej.

53 Iṣal aji mēnhil kadu Paapa i, awulēn̄ ṭi dko mēnt̄ uko umpeluṇ ṇwanjuṭ iñeen-week-iñeen n̄yaaṣ iñeen-ṇtēb?

54 Woli ddo hañ, hum di di uko wi bapiiṭuṇ ṭi Ulibra wi Naṣibaṭi uhilanuṇ kadolana keeri? Wul ujakuṇ aji uko mēnt̄ uwo kadolana. »

55 Wi wi Yetu aṣaan̄ aji na pnt̄uk pi bañaan̄ puṇ: « Dwo nado buṭaan i, kē nado bi pmobēn na ikej

† 26:50 Doon ulemp wi nu : N̄piit̄ ṇlon̄ ṇaji : we ukañ kē ibii?

na induk? Nnuur bti dji kaço du *katoh ki Naşibaţi kajukan, kē naammobēn.

⁵⁶ Kē iko bti inkdolaniin hēnk iwo iko yi *baţupar Naşibaţi bajakuŋ ŋi Ulibra wi nul. » Baţaşarul bti baţi aduka.

Yetu du uruha wi bayuday

(Markut 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; natenan ŋi Yowan 18.12-24)

⁵⁷ Bammobuŋ Yetu bañooŋa du uko Kayif *naşih i baţeŋan di *bajukan Bgah na bantohi bayituŋ.

⁵⁸ Kē Piyeer aşē wo du kalowan aţaşa te da ; aneej ŋi blay aşē ŋo na balemp aten jibi uko ukbiin kabaañşaan.

⁵⁹ *Baţeŋan baweek na biki *uruha bti bala uko uloŋ utapar Yetu kadolna akeŋ.

⁶⁰ Bañaan batum badoo bi atapara iko ilon kē iinkēşa kēş. Kē batēb baloŋ babaañşaanuŋ pbi,

⁶¹ aşē ji : « Ńiint ŋi aji ahilan kafom *Katoh Kaweek ki Naşibaţi kabot kaniw ka ŋi nnuur ŋwajanŋ. »

⁶² Kē naşih i baţeŋan aşē naţa aji na a : « Iinkteem i? Intiink uko wi bañaan biki baktupuŋ ŋi iwi i? »

⁶³ Kē Yetu ayompa yomp.

Kē akak aji na a : « Dñehanu, ŋi katim ki Naşibaţi ajug ubida, ŋupun me iwoon *Krittu Abuk Naşibaţi. »

⁶⁴ Kē ateema aji : « Iji haŋ. Dţupan kak, hēnkuŋ, nawin *Abuk Ńiint aço du kañen kadeenu ki Naşibaţi anhiniin iko bti ; nawina kak abi na infēluŋ yi baţi. »

65 Wal mēnt, kē naših i baṭeṇan ašē tow imiṣa y i nul‡ ašē ji : « Akar Našibaṭi! Nḱak anuma uko ulon i? Natiinka hēnkuṇ kē akar Našibaṭi.

66 We wi naṣaluṇ ṭi uko waṇ ba? »

Kē bateem aji : « Aduknaanaa, awo i kakeṭ. »

67 Wi wi baṣaaṇ atēfjēra ṭi kaara, aṣuuka abot akoba iñen ṭi ijeem

68 ašē ji na a : « Iinji iwo Krittu Naṭupar Našibaṭi i? Ṭupan ñaan ankobiinṇ keeri. »

Piyeer apok aji aamme Yetu

(Markut 14.66-72; Luk 22.56-62; natenan ṭi Yowan 18.15-18,25-27)

69 Piyeer aṭo wal mēntṭ ṭi blay du bdig, kē nalemp ñaaṭ alon aṅoga ašē ji : « Iwi kak ibi wo na Yetu i utaak wi *Galilay. »

70 Kē Piyeer ašē pok ṭi kadun ki bañaanṇ bti aji aamme uko wi ñaaṭ aṭṭupunṇ hēnk.

71 Akak apēn aya umbanṇ wi plēman kē ñaaṭ nalemp alon akak awina ašē ji na bañaanṇ banwoonṇ da : « Abi wo na Yetu i ubeeka wi Nataret. »

72 Kē akak apok, ado mehna. Aji na baka : « Mēndo me me ñiintṭ i. »

73 Bakak aṭo ntiinku, kē balonṇ ṭi banwoonṇ da bašē bi aṅoga ašē ji : « Iwo na baka na manjoonan, idoo ṭup ṭup ji biki Galilay. »

74 Kē ašē mehna aji na Našibaṭi afēpa woli aankṭup manjoonan, awo ṭi pji « Mēmmē ñiintṭ i. » Ṭi dko mēnt, kē uguk ušē haan.

‡ 26:65 *Ptow imiṣa*: Ado do hanṇ ayuujna kē ṭi ul uko wi Yetu ajakuṇ uwo buṭaan bweek maakan.

⁷⁵ Kë Piyeer ašë leş uko wi Yetu abiiñ ajaka : « Ji uguk udo kahaan, ipok nyaaş ñwajantş kaji iimme ên. » Apën bdig ašë wooni maakan.

27

Pkeş pi Yudaş

(Markut 15.1-2; Luk 22.66; natenan ći Yowan 18.28)

¹ Na nfa kub, *başenjan baweek na bantohi bayu-day bti bayiti, atiinkar aji bafiñ Yetu.

² Wi wi başaan atana, ašë ñooşa awul *Pilat nantuña i utaak mēntş.

³ Yudaş anwaapun Yetu awin wal mēntş kē baya kafıña, ašë ćiğa akakan *başenjan baweek na bantohi ktaka iñeen ñwajantş ki başaknuñ untaam.

⁴ Aji na baka : « Djubani, wi nwulanañ ñaan anwoon aando nin ukoolan. »

Kē başë teema aji : « Nēmmee, utenu. »

⁵ Afēl wal mēntş itaka ći *Katoş Kaweek ki Naşibaşi ašë pēn aya ayuuladiir.

⁶ Başenjan baweek bajej itaka yun ašë ji : « Bgah bi nun baneenan ñtu itaka yi du dko dhankni itaka di Katoş ki Naşibaşi ćiki iwo yi pñaak. »

⁷ Başiini atiinkar ašë nug na itaka mēntş « uşeeh wi naniw idunk » ado dko dmoyni bayaantş.

⁸ Ukaan kē te hēnkuñ baji badu uşeeh mēntş « uşeeh wi pñaak. »

⁹ Wal mēntş wi wi uko wi Yeremiya *Naşupar Naşibaşi abiiñ aşup udolaniinş : « Bañaanş biki *İtrayel baji ktaka iñeen ñwajantş ki başaknuñ untaam ki ki baknugnuluñ.

10 *Bajej ya anugna uṭeeh wi naniw idunk jibi Aju-gun ajaknuṅ.* »✧

*Yetu du kadun ki Pilat
(Markut 15.2-5; Luk 23.3-5; natenan ṭi Yowan
18.33-38)*

11 Yetu anaṭ du kadun ki *Pilat nantuṅa, kē aṣē hepara : « Iwi, iwoon naṣih i *bayuday i? »

Kē ateema aji : « Ijakun haṅ. »

12 *Baṭeṅan baweek na bantohi bawo ṭi ptapara iko itum, kē aanteem baka.

13 Kē Pilat aṣē ji na a : « Iintiink iko yi baktapariin bti i? »

14 Kē aanteema teem, kē Pilat adoo ñoṅar maakan.

15 *Ufettu wi mnjeeh undoli, nantuṅa aji wutan nakalabuṣ, i bañaan baṅaluṅ awutan.

16 Kē uṣē ka wal mēntṅ nakalabuṣ i katim kapēnaliin i bajaan bado Barabaat.

17 Wi wi Pilat aṣaan aji na pntuk panyitun da : « Ahoṅ ṭi baka i i naṅaluṅ nwutanan ba, Barabaat kēme Yetu i bajaan bado *Krittu? »

18 Ame bnuura kē banwulun Yetu bakuja kuj ukaan kē baṭija a.

19 Kē wal wi aṭoon du *uruha awayēs, kē aharul aṣē yil kē baji na a, awut kaneej ṭi bṭup bi ñiintṅ natool un, ṭiki aṭu nṭa kē anoor maakan ṭi nṭaafi.

20 Baṭeṅan baweek na bantohi bawuuk pntuk paji bawutan Barabaat baṣē bado bafin Yetu.

21 Kē nantuṅa akak ayeenk bṭup ahepar baka aji : « Ahoṅ ṭi baka i i naṅaluṅ nwutanan? »

Kē bateem aji : « Barabaat. »

✧ 27:10 Takariya 11.12-13; Yeremiya 32.6-9.

22 Akak ahepar baka aji : « Kë we wi mbaañ ado keeri na Yetu i bajaañ bado Krittu ba? »

Kë baji bukal bti : « Pañana. »

23 Kë akak ahepar baka : « Buñaan bhoñ bi bi adoluñ ba? » Kë bakhuuranaara huuran maakan aji : « Pañana! »

24 Wi Pilat awinuñ kë aankak ahil pdo uko uloñ, kë bañaañ babot ahuuranaara huuran maakan, kë ašë jej meel añow iñen ti kadun ki bañaañ bukuñ ašë ji : « Dpënan bkow naan ti pñaak pi ñiint i. An nakmeen. »

25 Kë bañaañ bti bateem aji : « Pñaak pi nul pakakan ti un, na ti babukun. »

26 Wal mënñ, awutan baka Barabaat ašë do kë bakob Yetu na itintël abaa wula baya bapaña ti krut.

Bangoli baben Yetu

(Marku 15.16-20; natenan ti Yowan 19.2-3)

27 Bangoli biki *Pilat nantuña bañoof wal mënñ Yetu du blay bi katoh ki nantuña ašë du batënñ baka bti kë babi afooya.

28 Bawohëša imiša ašë tu'a bayeti bjeenkal.

29 Wi wi bašaañ ašiiir ukël wi iyiw afuutaana, abot ajej pmul ploñ ațu'a ti kañen kadeenu*. Bañup wal mënñ ti kadunul ašë beña aji na a : « Nwulu mboș, iwi nașih i *bayuday! »

30 Batëfjëra akuț ajej pmul puñ akoba ti bkow.

31 Wi babenuluñ akëšan, bawohëša bayeti akakana imiša yi nul ašë ñooța pya kapañ du krut.

* 27:29 Ti utaak mënñ bașih baji bafuuta kabot kamëban pmul ti kañen.

Yetu du krut
(Markut 15.21-32; Luk 23.26-43; natenan ti Yowan 19.16-24)

³² Wi bakpënuŋ, bayit na ñiinŋ alon i ubeeka wi Firen anwoon katim ki Timon, ašë tu'a pkuŋa krut di Yetu.

³³ Baban dko di bajaan bado Golgota uwoon « dko di kaheem ki bkow. »

³⁴ Bawul Yetu poot pannaakrënuŋ na bko btaaktaan, kë aŋem pa ašë pok pdaan.

³⁵ Bapaŋa ti krut abot ado kanuŋ na mnlak ahilna afaašiiir imiŋa yi nul.

³⁶ Wi wi baŋaŋ aŋo ayeŋa.

³⁷ Bapiit ti bkowul duuŋ uko unkaan kë baŋu'a pkeŋ aji : « I, awoon Yetu naŋih i *bayuday. »

³⁸ Bakak apan balat batëb, alon ti kadeenu ki nul, undu du kamayu.

³⁹ Banktëpuŋ bawo ti pkara abot abët bëŋan ikow aji :

⁴⁰ « Iwi inhinanuŋ katok *Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi kašë kaniw ka ti ŋnuur ŋwajanŋ, buuraan uleefu. Woli iwo Abuk Naŋibaŋi heliin ti krut! »

⁴¹ *Baŋeŋan baweek na *bajukan Bgah na bantohi bakak abeŋa aji :

⁴² « Abuuran balon ašë wo aanhinan pbuuran uleeful! Aji awoon naŋih i *Itrayel, aheliin keeri ti krut, ŋšë ŋfiyaara!

⁴³ Aanhaŋ Naŋibaŋi i? Akeeri buurana, woli aŋala. Mëntŋ ul ajakuŋ aji awo Abuk Naŋibaŋi i? »

⁴⁴ Balat biki bapaŋuŋ na a bado kak akara haŋ.

Pkeŋ pi Yetu
(Markut 15.33-39; Luk 23.44-48; natenan ti Yowan 19.28-30)

45 Ƨi udiin unuur, unuur umara mara awunana, k  b m bawala Ƨi umundu bti, ado  woori  wajanƧ.

46 Wi udoon uko ji  woori  wajanƧ, Yetu k  a   do pdiim aji : « Eloy, Eloy, lama  abaktani† » uwoon: « Na iba i, Na iba i, we ukaan k  iwut n? »

47 Balon Ƨi banwoon da wi batiinkulun a   ji « Awo Ƨi pdu *Eli *Na upar Na iba i. »

48 Ƨi dko m nƧ, k  alon Ƨi baka a   Ƨi ajej kal m nt atoop Ƨi poot p aak aan atan ka Ƨi pmul awula adaan.

49 Bandukiin k  ba   ji na a : « Wutan!  nten me Eli abi kabuurana! »

50 Wi wi Yetu akaan ado pdiim pweek a   j m a.

51 Wal m nƧ, blaa  bk m maakan banjaan baneenan ba aan pneej du *dko dyimanaan maakan di Katoh Kawee k  Na iba i batowa Ƨi p oof. K  mbo  manku  a in ar, mnlaak mnweek mantowaa,

52 k  ih r ihaab aa, banfiyaaru  Na iba i batum banke un k  bana aa.

53 Bap n Ƨi ih r yi baka, k  wi Yetu ana iin Ƨi pke  k  ba   neej Ƨi Yerutalem ubeeka uyimanaan, di ba aan batum bawinu  baka.

54 Wi nawee k  i bangoli i een-week barome  na bangoli bankye un Yetu bawinu  k  mbo  man in ar abot awin uko unkt p un, bal nk maakan a   ji : « Na manjoonan, i awo Abuk Na iba i. »

55 Ba  batum ban a nu  Yetu du *Galilay a  nka bana  alow aten.

† 27:46 *Eloy, Eloy, lama  abaktani* Ka aam 22.

56 Bi Mariya i utaak wi Magdala, na Mariya anin bi Yakob na Yotef, na anin babuk Febede bawo ƚi baaƚ mēnt.

Umoy wi Yetu

(Markut 15.42-47; Luk 23.50-56; natenan ƚi Yowan 19.38-42)

57 Wi utaakal ubanuƚ, kē ñiint alonƚ nayok i ubeeka wi Arimati ašē bi. Katimul kawo Yotef, awo kak naƚašar Yetu.

58 Aya awin *Pilat, ašē hepara puum pi Yetu. Kē Pilat ado kē bawula pa.

59 Yotef ajej puum, abooƚan ƚi blaañ bfaatal feh

60 ašē ƚu pa ƚi bhēr bi nul bi abaaƚ ado do kē bajipa ƚi kabaƚ ki plaak. Wi wi ašaaƚ ado kē bakēl plaak pweek atuhna ba ašē tool.

61 Mariya i ubeeka wi Magdala na Mariya natēbantēn bawo da wal mēnt, aƚo ataƚ na bhēr.

Bañaaƚ bankyenƚ bhēr

62 Unuur ujintƚ, unuur mēnt uwoon unƚaanuƚ wi pbomandēr pa *unuur wi pnoorfēn, *baƚēƚan baweeƚ na *bafaritay bayitiir aya du *Pilat,

63 aji na a : « Naweek, ƚleš kē naƚilan i aƚup wi ahumuƚ najeb aji ƚi ƚnuur ƚwajaƚ anaƚa ƚi pkeƚ kakak najeb!

64 Doon bado kayeƚ bhēr bnuura te unuur uwa-jaƚtēn, kaƚi baƚašarul babi bakiiƚ puum bašē baji na bañaƚ anaƚa ƚi pkeƚ. Nƚilan mēnt ƚadēm kapel ƚteek. »

65 Pilat kē atēem baka aji : « Naka bangoli. Naƚuun baka bayeƚ jibi naƚaluƚ. »

66 Kē baya do kē bakyeƚ bhēr : baniw plaak pantuhnuƚ bhēr ašē do bayeƚ kē banaƚi.

28

Pnaṭa ɥi pkeṭ pi Yetu
(*Markuṭ 16.1-10; Luk 24.1-12; natenan ɥi Yowan*
20.1-10)

¹ Wi unuur wi pnoorfën uṭëpuṅ, ɥi unuur uteek wi kanëm na nfa kub, bi Mariya i ubeeka wi Magdala na Mariya natëbantën kë başë ya pten bhër.

² ɥi dko mënt, kë mboş manşë şınṭar maakan, kë uwanjuṭ uloṅ wi Ajugun uşë walnaana baṭi abi akël plaak aşë ɥo ɥi pa.

³ Ujeeh ji kaliik liik kë imişa yi wa ibot awo ifaatal feh.

⁴ Bayeṅ balënk maakan akat kat. Bawo ji bankeṭuṅ.

⁵ Kë uwanjuṭ uşë ji na baat bukuṅ: « An, nawutan kalënk : dme kë nala Yetu i bapanuṅ.

⁶ Aanwo ɥi, anaṭa ɥi pkeṭ jibi abiiṅ aṭup. Nabiin naten dko di abiiṅ apiinṭna.

⁷ Nataraan naya naṭup baṭaşarul kë anaṭa ɥi pkeṭ, ajotan kadun aya *Galilay ; dul di nakyaan kawinna. Waṅ wi wi nwoon i kaṭupan. »

⁸ Baṭaran pduk dko di bhër, balënk abot awo na mnlilan mweek, aṭi pya kaṭup baṭaşar Yetu uko unṭëpuṅ.

⁹ Kë ɥi dko mënt, kë Yetu aşë pën awinana ɥi kadun ki baka aji : « Dwulan mboş. » Kë baat başë ñoga ajot ɥi ihoṭul, adëmana.

¹⁰ Kë aşë ji na baka : « Nawutan kalënk. Nayaan naji na bayiṭ naan baya Galilay, dul di di bakyaan kawinnën. »

Nṭilan ɥi baweek biki bayuday

11 Wi baat bakyaan na bgah, kë balon ɕi bayen başë neej ɕi ubeeka akakalëş *baɕenjan baweek uko bti unɕëpun.

12 Kë bukuɕ başë yit na bantohi atiinkar awul bangoli itaka itum,

13 aşë ji na baka baji : « Baɕaşarul babi na utejan akiij puum wi ɱwoon ɕi bɱoy. »

14 Bakak aji na baka woli nantuɱa amee, bukal kaɕiini na a awut kanooran baka.

15 Bangoli bayeenk itaka yuɱ abot ado uko wi bajakuɱ na baka, kë hënk di bakɕiiniyaanuɱ uko mënɕ te hënkun ɕi *bayuday.

Yetu ɕi kadun ki baɕaşarul

(Markut 16.14-18; Luk 24.36-49; natanan ɕi Yowan 20.19-23; Ulemp wi Banjañan 1.6-8)

16 Baɕaşar Yetu iñeen na alon baya *Galilay, du pnkuɱ pi Yetu ajakuɱ na baka baya kayit.

17 Kë wi bawinuluɱ, aşë ɱup adëmana ; kë balon başë woha na ɱşal ɱtëb.

18 Yetu añog, aşë ji na baka : « Naşibaɕi awulën mnhina bti du baɕi na mboş.

19 Nayaan keeri, nado bañaan biki umundu bti bado kaɕaşën, nabattaarën baka ɕi katim ki Aşin naan, ki Abukul na ki *Uhaaş wi Naşibaɕi,

20 najukan baka pdo kaɕaş iko bti yi njakanan nado kado. Natanan : dwo na an na ɱnuur bti te uba umundu. »

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

cx

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c